

Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігі
Б.І. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы

**Орта білім беру ұйымдарындағы кәсіптік бағдар
беру жұмысының моделін енгізудің
пилоттық кезеңін іске асыру жөніндегі
әдістемелік ұсынымдар**

Астана
2025

Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясының Ғылыми кеңесі баспаға ұсынған (2025 жылғы 4 қыркүйек № 4 хаттама)

Әдістемелік ұсынымдар орта білім беру ұйымдарының әкімшілігіне, педагог-кәсіби бағдар берушілерге, бастауыш сынып мұғалімдеріне, сынып жетекшілеріне, педагог-психологтарға арналған.

Мазмұны:

Кіріспе

1. Білім беру ұйымдарында кәсіптік бағдар беру жұмысының моделін енгізудің пилоттық кезеңінің мақсаттары мен міндеттері.....

Қосымшалар

2. 1-4 сыныптарда кәсіптік бағдар беру жұмысын ұйымдастыру жөніндегі әдістемелік ұсынымдар.....

Қосымшалар

3. 5-7 сыныптарда кәсіптік бағдар беру жұмысын ұйымдастыру жөніндегі әдістемелік ұсынымдар.....

Қосымшалар

4. 8-9 сыныптарда кәсіптік бағдар беру жұмысын ұйымдастыру жөніндегі әдістемелік ұсынымдар

Қосымшалар

5. 10-11 сыныптарда кәсіптік бағдар беру жұмысын ұйымдастыру жөніндегі әдістемелік ұсынымдар.....

Қосымшалар

Қорытынды.....

Қысқартулар, аббревиатура:

ПКББ – педагог - кәсіби бағдар беруші.

ЖҚҚ - жеке қорғаныс құралдары. Қолғаптар, сырлар, қорғаныш көзілдіріктер, құлаққаптар, сигналдық кеудешелер және т.б. Қажет болған жағдайда экскурсиялар мен кәсіби сынақтар үшін пайдаланамыз. Кім береді: әдетте серіктес, бірақ мектеп негізгі ЖҚҚ қорын сақтайды. Біз нені белгілейміз: брифинг, берілген ЖҚҚ тізімі, қайтару.

СББ - сандық бағдарламалық басқаруды қамтамасыз ету. Бағдарлама бойынша жұмыс істейтін станоктар/жабдықтар (код, траекториялар). Мысал: колледж шеберханасындағы токарлық немесе фрезерлік СББ - станок. 8-9 сыныптар үшін жұмысты симуляторда/қорғаныс экранында көрсетеміз: модельден құрал қалай алынады. Сабақтармен байланыстыру: математика, информатика, технология.

ЖЖ - Түлектердің оқуға түсуінің жеке жоспары.

CV (Curriculum Vitae) – мәні бойынша *талапкердің түйіндемесі* (әдетте 1 бет).

Қысқаша және нақты түрде қабылдаудың күшті жақтарын көрсетеді.

1. Білім беру ұйымдарында кәсіптік бағдар беру жұмысының моделін енгізудің пилоттық кезеңінің мақсаттары мен міндеттері

1-бөлім. Мақсаттары мен міндеттері

1.1. Бізге пилот не үшін қажет: апробацияның басқарушылық және педагогикалық мәні.

Басқарушылық мәні. Пилот - бұл әртүрлі тәжірибелерден цифрлық қолдауы, мониторингі және ауқымдау механизмдері бар, ведомствоаралық үйлестірілген жүйелі кәсіптік бағдар моделіне бақылаумен көшу. Тұжырымдамада мектептің барлық деңгейлерін қамтитын және жұмыстың сабақтастығы мен жекелендірілуін қамтамасыз ететін жүйені құру принциптері ретінде орталықсыздандыруды, ведомствоаралық серіктестікті, цифрландыру және әлеуметтік инклюзия қажеттілігі атап көрсетілген.

Педагогикалық мәні. Біз «бір реттік іс-шаралардан» жас ерекшеліктеріне қарай көшеміз: ақпараттандыру → диагностика → таңдау және білім беру траекториясы, сонымен қатар тәжірибеге бағытталған нысандармен (кәсіптік сынақтар, жобалар, тағылымдамалар) қолданылады. Мұндай логика «Маман» бағдарламасының моделінде және оны енгізу тетіктерінде тікелей бекітілген. Мәселенің негіздемесі. Мониторингтер көрсеткендей: мектептердегі жұмыс жүйеленбеген; педагогтердің басым бөлігі біліктілігін арттыруды қажет етеді; диагностика іс жүзінде пайдаланылмайды; ата-аналар жиі балалардың орнына шешім қабылдайды; бастауыш сыныптарда еңбек әлемі туралы әлсіз түсініктер қалыптасқан. Бұл сын-қатерлер тұжырымдамалық материалдарда бекітілген.

1.2. Пилотта біз нақты нені сынақтан өткіземіз

1. Кәсіптік бағдар берудің мектептегі моделі 1-4, 5-7, 8-9, 10-11 сыныптар кезеңдерінің жас ерекшеліктеріне сай реттілігі ретінде анық әрбір жас қадамының мақсаттарымен.
2. Мазмұнның үш негізгі бағыты: кәсіби ақпараттандыру, диагностика, таңдау және траектория; әрбір қадамда нақты іске асыру механизмдерімен.
3. Ведомствоаралық үйлестіру және серіктестік (ұлттық–аймақтық–мектеп; жұмыс беруші–университет–колледж–ҮЕҰ) рөлдерді бөлумен және үйлестіру орындарымен (аймақтық штабтар).
4. Кәсіптік бағдар берудің бірыңғай цифрлық платформасы - жеке кабинеттері бар, онда диагностикалар, медиаконтентті және маршруттар мен еңбек нарығы бойынша навигацияны орналастырылады.

5. Тәжірибеге бағытталған форматтар: жобалар, шеберханалар, экскурсиялар, шағын тағылымдамалар, кейс-чемпионаттар - стандартты келісімшарттармен және мектеп тәлімгерлерімен.
6. Мониторинг және бағалау жүйесі - жыл сайынғы кезеңдер мен деректерге негізделген басқарушылық шешімдермен.

1.3. Пилоттың стратегиялық мақсаттары

- Өзін-өзі айқындауды сүйемелдеудің тұтас, үйлестірілген, әрі ғылыми негізделген жүйесін құру және елдің білім беру мен кадрлық саясатына интеграциялау.
- Кәсіптік бағдар берудің барлық сатыларында сабақтастық пен жекелендіруді қамтамасыз ету, тәжірибеге бағытталған тәсілдің болуын көздеу.
- Өңірлік ерекшеліктер мен инклюзияны ескере отырып, білім алушылардың барлық санаттары үшін сапалы қызметтердің (диагностика мен кеңес беруді қоса алғанда) қолжетімділігін арттыру.
- Мектеп пен өңірлер экономикасының байланысын нығайту: саналы таңдау, NEET деңгейін қысқарту және сұранысқа ие бағыттарға деген ынтаны арттыру.

1.4. Басқару деңгейлері бойынша пилоттың операциялық міндеттері

Ұлттық деңгей. Әдістемелік және үйлестіру өзегі (Кәсіптік бағдар беру орталығы): модельдер, ұсыныстар, цифрлық шешімдер, тиімділікті талдау; өңірлік кураторларға жетекшілік ету.

Өңірлік деңгей. Кәсіптік бағдар беру штабтары; саясатты бейімдеу, өңірлік мониторинг, мектептерді қолдау, серіктестік кластерлерін қалыптастыру.

Мектеп деңгейі. Модельді енгізу, диагностиканы ұйымдастыру, оқушылар мен ата-аналарды қолдау, мектеп ішіндегі рөлдерді бөлу.

1.5. Пилотқа қатысушылардың міндеттері (алаңда нақты не істейміз)

Мектеп әкімшілігі.

- Үйлестірушіні тағайындау (тәрбие жұмысы /бейіндік оқыту жөніндегі директордың орынбасары) және кәсіптік бағдар беру жоспарын бекіту.
- Кабинетті/аймақты, цифрлық қолжетімділікті, медиа қолдауды, «виртуалды кабинетті» және мектеп сайтында жаңартылатын материалдар банкін қамтамасыз ету.

- Серіктестермен базалық келісімдер жасасу (колледждер, жоғары оқу орындары, кәсіпорындар), халықты жұмыспен қамту орталығымен және аймақтық куратормен байланысты қамтамасыз ету.
- Мониторингті ендіру: тоқсан сайын қамту, диагностика, тәжірибелер, кері байланыс туралы мәліметтер жинау және талдау.

Педагог-кәсіби бағдар беруші.

- Жас ерекшеліктеріне байланысты «ақпараттандыру–диагностика–таңдау» циклін ұйымдастырады, мұғалімдер мен ата-аналарға кеңес береді.
- Тәжірибеге бағытталған форматтарды (кәсіби сынақтар, кездесулер, жобалар) іске қосады, тәжірибелік кейстер банкін жүргізеді.
- Білім алушылардың қызығушылықтарының динамикасын тіркейді және диагностика нәтижелерін түсіндіруге қатысады.

Сынып жетекшілері мен пән мұғалімдері.

- Кәсіптік бағдар беру тақырыптарын сабақтарға біріктіреді; «100 мамандық» медиа-контентін және салалар мен еңбек нарығына қатысты тапсырмаларды пайдаланады.
- Бейіндік пәндерге сәйкес іс-тәжірибелік шағын жобалар мен экскурсиялар ұйымдастырады.

Мектеп психологы.

- Педагог-кәсіптік бағдар берушімен бірлесіп, Орталықтың бейімделген құралдарын пайдалана отырып, кәсіпке қатысты тестілеу мен кеңес беруді жүргізеді/сүйемелдейді.

Ата-аналар және әлеуметтік серіктестер.

- Іс жүзінде оқу тәжірибелеріне араласады және тәлімгерлік етеді; әртүрлі мамандықта жұмыс істейтін мамандармен кездесулерге қатысады.

1.6. Пилот нәтижелері және жетістік индикаторлары (KPI)

Біз қолжетімділікті, процестерді, сапаны және әсерлерді бағалаймыз.

Қолжетімділік/қамту.

- Кәсіптік бағдар бойынша ақпарат алған (платформа/сабақтар/іс-шаралар арқылы) білім алушылардың үлесі.
- Диагностикадан және кеңес беруден өткен (оның ішінде онлайн) білім алушылардың үлесі.

Үрдістер/инфрақұрылым

- Мектептің бекітілген жоспары мен үйлестірушісінің болуы; серіктестік келісімдерінің саны; жүзеге асырылған жобалардың/экскурсиялардың/шағын тағылымдамалардың саны; «виртуалды кабинеттің» белсенділігі.

Сапа/қанағаттану

- Пайдаланушылардың контентті және платформа қызметтеріне берген бағасы (қаралымдар, жүктеп алулар, сауалнама).

Білім алушыларға арналған әсерлер

- Ақпараттану мен саналы таңдау деңгейінің артуы; траектория бойынша шешім қабылдаған білім алушылар үлесінің артуы; NEET көрсеткішінің (ұзақ мерзімде) біртіндеп төмендеуі.

Пилоттық жобаның бір жылға арналған мақсатты бағдарларының мысалы:

- $\geq 7-11$ сынып оқушыларының 70%-ы. платформада бейне материалдарды/кәсіптік карталарды белсенді қолданады.
- $\geq 8-11$ сынып оқушыларының 60% базалық диагностикадан өтіп, ұсыныстар алды.
- Әрбір пилоттық мектепте кемінде 10 тәжірибеге бағытталған іс-шара (жоба/экскурсия/шағын тағылымдама) және ≥ 5 серіктес болады.

1.7. География және пилоттық алаңдарды таңдау

- Қала/ауыл теңгерімі; шағын жинақталған мектептердің басымдығы бейімделген кәсіптік бағдар беру үшін үлгілік алаңдар ретінде; ауылдық жерлердегі кәсіпқойлар мен кәсіпорындарды міндетті түрде тарту қарастырылған.

- Инклюзивті мектептер және/немесе ресурстық орталықтары бар мектептер – ерекше білім беруді қажет ететін балалар үшін қолжетімділігі бойынша шешімдерді әзірлеу таңдалады.

1.8. Пилоттың кезеңдері және күнтізбесі (оқу жылына арналған үлгілік жол картасы)

0-кезең. Дайындық (тамыз–қыркүйек).

- РАСІ-рөлдер матрицасы; үйлестірушіні тағайындау; жоспарды бекіту; мен серіктестермен базалық меморандумдар жасасу; бастапқы сауалнама және «бастапқы деңгей» көрсеткіштерін жинау.

1-кезең. Кәсіби ақпараттандыру (қыркүйек–желтоқсан).

- Тұрақты ақпараттандыру формаларын іске қосу (сынып сағаттары, элективтер, «100 мамандық» контенті, салалар бойынша шағын нұсқаулықтар).

2-кезең. Диагностика және кеңес беру (қараша–наурыз).

- Тесттерді өткізу, нәтижелерді түсіндіру, жеке және отбасылық кеңестер. Құралдарды бейімдеу және жарамдылығын тексеруді Орталық жүзеге асырады; мектепте психолог пен педагог-кәсіптік бағдар беруші жұмыс істейді.

3-кезең. Тәжірибе және таңдау (қаңтар–мамыр).

- Жобалар, кәсіби сынақтар, экскурсиялар және шағын тағылымдамалар; кәсіпқойла кездесулер; жеке қорытындыларды бекіту және оқу-кәсіби траекторияларды құру.

4-кезең. Қорытынды және масштабтау (мамыр–маусым).

- Деректерді жинау, өзін-өзі бағалау, сыртқы сараптама, модельдер мен жоспарларды түзетулер енгізу; қатысушы мектептер желісін кеңейтуге дайындық.

1.9. Мониторинг және бағалау (M&E): қалай өлшейміз және қалай басқарамыз

- Деректерге негізделген басқарушылық шешімдер қабылдай отырып, жыл сайынғы мониторинг циклі; педагог-кәсіби бағдар берушінің жұмыс сапасына қойылатын бірыңғай талаптар.
- Платформаның цифрлық талдауы (қаралымдыр, жүктеп алулар, мектептердің/педагогтардың/оқушылардың белсенділігі, қанағаттану деңгейі).
- Базалық сызық деңгейі және қорытынды көрсеткіштер: ақпаратпен және диагностикамен қамту, тәжірибенің қарқындылығы, серіктестер саны, кері байланыс сапасы; нәтижелері бойынша – жоспарға/ресурстарды түзету.
- Басқарушыларға шешім қабылдау үшін деректерді беру (директор, ББ/ББ, өңірлік штаб).

1.10. Тәуекелдер және төмендету шаралары

Негізгі тәуекел - кейбір субъектілердің (жұмыс берушілер, ата-аналар, жекелеген мектептер) жүйелі әріптестікке дайын болмауы. Іс-шаралар: тәлімгер-практиктер желісі, серіктестер каталогы, типтік меморандумдар, тұрақты ведомствоаралық кездесулер мен семинарлар, педагог-кәсіби бағдар берушілерді даярлау және сертификаттау бағдарламасы.

1.11. Алаңда ұстанатын қағидаттар

- Қолдаудың үздіксіздігі мен кезеңділігі; тәжірибеге бағдарлану (кәсіби сынақтар және т.б.); үш деңгейдегі әлеуметтік серіктестік; қолжетімділік және перспективалылық (болашаққа бағдар беру).
- Өңірлік бейімделу: аймақтардың экономикасы мен инфрақұрылымын ескеру.

1.12. Пилоттың жетістігі неден көрінеді (қорытынды шеңбер)

Жүйелі нәтиже. Мектепте үйлестірушісі, жоспары, әріптестерімен және цифрлық аналитикасы бар түсінікті модель жұмыс істейді; өңір деректерді көреді және мектептерге қолдау көрсетеді; ұлттық деңгейде ауқымдылығын арттыруға дайын әдістемелік және цифрлық қолдау қалыптастырады.

Педагогикалық нәтиже. Мамандықтар туралы білетін, диагностикадан өткен және өз траекториясын анықтаған білім алушылардың үлесі; білім беру таңдауы ынталандыру мен сапасы артады.

Әлеуметтік-экономикалық әсер. Мектеп пен өңір экономикасының байланысы нығаюда; болашақта - NEET деңгейі төмендейді, түлектердің бәсекеге қабілеттілігі артады.

1.13. Жауапкершілікті бөлу (RACI-матрица – қысқаша эскиз)

* ПКББ - педагог-кәсіби бағдар беруші

Бағыт	Әрекеттер	R (жауапты)	A (есепберетін)	C (кеңес беретін)	I (ақпарат.)
Мектептегі үйлестіру	Үйлестірушіні тағайындау, жоспарды бекіту	Директор	Директор	Орынбасары, ПКББ, психолог	Педагогикалық кеңес, ата-аналар
Цифрлық платформа	Материалдарды, есептерді тіркеу, жүктеу	ПКББ	Директор	Психолог, сыныптық	Ата-аналар, серіктестер
Диагностика	Өткізу, түсіндіру, кеңес беру	Психолог	Директор	ПКББ, ата-аналар	Сынып жетекшілері
Тәжірибелер/серіктестіктер	Экскурсиялар, тағылымдамалар, кездесулер	ПКББ	Директор	Өңір кураторы, жұмыс берушілер	Сынып жетекшілері, ата-аналар
Мониторинг	Деректерді жинау және беру	ПКББ	Директор	Өңірдің үйлестірушісі	Барлық педагогикалық ұжым

1.14. Бастапқы кезеңде пилоттық мектептен не сұраймыз (дайындығын тексеру парағы)

1. Пилотты іске қосу туралы бұйрық, үйлестірушіні тағайындау, жылдық жоспарды бекіту (1 қосымша).
2. Цифрлық платформаға қосылу және мектеп сайтында «виртуалды кабинетті» орналастыру.
3. Кем дегенде 3 серіктес (колледж/жоғары оқу орны/кәсіпорын/ХЖҚО) және типтік меморандум.
4. Диагностика кестесі (8-11сыныптарға басымдық беріледі), отбасына арналған ұсыныстардың үлгілері.
5. Практикалық бағытталған нысандардың (бір жылға кемінде 10) және «кәсіпқойлар мен кездесулердің» жоспары.

1.15. Пилотты кадрлық қамтамасыз ету

- Педагог-кәсіптік бағдар берушілерді даярлау және сертификаттау бағдарламасы, тағылымдамадан өту және ресурстық сайттар; тұрақты семинарлары.
- Қосымша кәсіптік білім беруге сүйене отырып, жаңа әдістеме бойынша біліктілікті арттыру жүйесі.

Басшы мен ұжым үшін қорытынды

Пилоттық - бұл «тағы бір жоба» емес, ол мектептегі кәсіптік бағдар берудің мектептік моделін сынақтан өткізу және ретке келтіру, оның әсерін өлшеу, серіктестік пен цифрлық шешімдер арқылы тұрақтылығын қамтамасыз ету, содан кейін үздік тәжірибелерді ауқымдандыру тәсілі. Біздің басқарушылық негізіміз, қағидаттарымыз бен тетіктеріміз «Маман» бағдарламасымен және Кәсіптік бағдар беру тұжырымдамасымен толықтай байланысты.

Пилоттық басқарушылық архитектурасы

Мектептің ұйымдастырушылық құрылымы, RACI-матрица, құжаттар топтамасы, есептілік шаблондары

2.1. Кім не үшін жауап береді (деңгейлер мен рөлдер)

Өзара іс-қимыл қағидаттары: көп орталықтық, тік және көлденең жүйелілік, қосалқы, сабақтастық, ашықтық және есептілік.

Негізгі субъектілер мен рөлдер:

- Ұлттық деңгей (Оқу-ағарту министрлігі, Ы. Алтынсарин атындағы ҰБА және т.б.) – саясат пен нормативтік құқықтық актілерді әзірлеу, ведомствоаралық үйлестіру, модельдің әдістемелік сүйемелденуі.
- Өңірлік деңгей (облыстық/қалалық білім беру басқармалары, Жұмыспен қамту орталықтары, өңірлік кеңестер) – ұлттық саясатты өңірлік ерекшелікке бейімдеу, аймақтық мониторинг пен талдау, мектептерді қолдау.
- Мектеп деңгейі (директор, орынбасарлар, педагог-кәсіби бағдар беруші, психологтар, сынып жетекшілері) – мектеп моделін тікелей жүзеге

асыру, диагностиканы ұйымдастыру, білім алушылар мен ата-аналарды сүйемелдеу.

- Серіктестер («Атамекен» ҰКП, жұмыс берушілер, колледждер/ университеттер, ҰЕҰ) - кәсіптік сынақтар, тағылымдамалар, тәлімгерлік, сарапшылық қолдау көрсету.
- Кәсіптік бағдар беру және адами капиталды дамыту орталығы – еліміздің әдістемелік және үйлестіруші орталығы; өңірлік кураторлардың кураторы.

2.2. Пилоттық мектеп ішіндегі ұйымдастырушылық құрылымы (типтік)

- 1) Директор – жоспарлар мен есептерді бекітеді, серіктестермен келісімдер жасайды, мектептегі нормативтік-құқықтық базаға жауапты.
- 2) Пилоттың үйлестірушісі (директордың орынбасары) - пилоттың күнтізбесін жүргізеді, кеңестерді өткізеді, жоғарыға есеп береді (3-қосымша)
- 3) Педагог-кәсіби бағдар беруші (ПКББ) - контент пен практикалар «драйвері»: «ақпараттандыру – диагностика – таңдау – траектория» циклін жүргізеді, серіктестермен байланыс орнатады (2-қосымша).
- 4) Психолог - диагностика және кеңес беруді жүргізеді, ПКББ-мен бірлесіп нәтижелерді талдайды.
- 5) Сынып жетекшілері/пән мұғалімдері – кәсіби бағдар беруді сабақтарға, шағын жобаларға және экскурсияларға біріктіреді.
- 6) IT-жауапты/медиаменеджер – мектептің «виртуалды кабинет»/мектептің кәсіптік бағдар беру парақшасын, мультимедиа мен ойындандыруды (геймификация) басқарады.

2.3. RACI-матрица (жинақталған)

* ПКББ – педагог-кәсби бағдар беруші

Бағыт	Негізді әрекеттер	R (орын.)	A (жауаптылар.)	C (кеңесші)	I (ақпарат.)
Пилотты басқару	Пилот туралы бұйрық, жоспар, үйлестірушіні тағайындау	Үйлестіруші	Директор	ПКББ, психолог	Педагогикалық кеңес
Цифрлық платформа /виртуалды кабинет	Тіркеу, толтыру, талдау	ПКББ, IT-жауапты	Директор	Психолог, сынып жетекшілері	Ата-аналар, серіктестер

Серіктестіктер	Меморандумдар, экскурсиялар/сынамалар/тағылымдамалар кестесі	ПКББ	Директор	Өңірлік куратор, жұмыс берушілер	Сынып жетекшілері, ата-аналар
Диагностика және кеңес беру	Өткізу, түсіндіру, отбасыға ұсыныс беру	Психолог, ПКББ	Директор	Сынып жетекшілері	Ата-аналар
Құзыреттілікке бағытталған тәжірибелері	Жобалар, шеберханалар, кейс-чемпионаттары	ПКББ, пән мұғалімдері	Үйлестіруші	Серіктестер	Барлық ұжым
Мониторинг және есеп беру	Деректерді жинау, тоқсандық есептер, өзін-өзі бағалау	Үйлестіруші, ПКББ	Директор	Аймақтық куратор	Ұжым

2.4. Мектептегі міндетті құжаттар пакеті (пилоттық жоба)

1. Пилотты жобаны іске қосу туралы бұйрық, үйлестірушіні тағайындау, кәсіптік бағдар берудің жылдық жоспарын бекіту туралы бұйрық. (Мектептің басқару жүйесіне толықтай енгізіледі).
2. Іс-шаралар күнтізбесі, серіктестер және КРІ (цифрлық көрсеткіштерді қоса алғанда) бар мансаптық бағдарлаудың жылдық жоспары.
3. Педагог-кәсіби бағдар берушінің, пилоттық жоба үйлестірушісінің және «виртуалды кабинетке» жауапты ІТ-маманның лауазымдық нұсқаулықтары.
4. Мектеп сайтындағы «кәсіптік бағдарлаудың виртуалды кабинеті» туралы ереже бөлімдердің құрылымы, жаңартуға жауапты тұлғалар және тиімділік критерийлері (қолжетімділік, пайдаланушылардың белсенділігі және т.б.).
5. Диагностика/кеңес беру үлгілері мен регламенттері (Орталықтың әдістемелік пакетіндегі құралдар негізінде жасалған үлгілер мен регламенттер; рөлдер - психолог+ педагог-кәсіби бағдар беруші).
6. Әріптестермен үлгілік келісімдер (колледждер/ЖОО-ымен, кәсіпорындар/ ХЖҚО), сондай-ақ кәсіптік сынақтар мен шағын тағылымдамалар кестесі.

7. Мониторинг және есеп беру регламенті (нысандары, мерзімдері, жоғарыға жіберу арналары).

2.5. Дайын мәтіндік үлгілері (қысқаша формалар)

А) Пилоттық жобаны іске қосу туралы бұйрық (үзінді)

«...БҰЙЫРАМЫН:

- 1) Кәсіптік бағдар беру жұмысының моделін енгізу бойынша пилоттық кезеңді 2025 жылғы 1 қыркүйектен бастап іске қосу;
- 2) Пилотты жобаның үйлестіруші етіп ____ тағайындау;
- 3) Кәсіптік бағдар беру жұмысының жылдық жоспарын бекіту (1-қосымша);
- 4) Мектеп сайтындағы «кәсіптік бағдар беру виртуалды кабинетінің» жұмыс істеуін қамтамасыз ету;
- 5) Үйлестірушіге - тоқсан сайынғы есепті ББ/өңірлік кураторға тапсыруды міндеттеу».

Б) Серіктестіктер төлқұжаты (1 бет.)

Серіктес; байланыс деректері; форматтар (экскурсия/ кәсіптік сынақ/ тағылымдама); қауіпсіздік талаптары; жауапты тарап; KPI (топтар саны, шолу, кейс-ескертпе).

В) «Виртуалды кабинет» регламенті (қысқаша)

Бөлімдер: «Мамандықтар» (бейнероликтер, 3D-турлар), «Диагностика», «Іс-шаралар күнтізбесі», «Ата-аналарға», «Жаңалықтар», «Байланыстар». Көрсеткіштер: қолжетімділік, белсенділік, контентке сұранысқа ие болуы, кері байланыс.

2.6. Есеп беру үлгілері (тоқсандық/қорытынды)

Тоқсандық есеп (келесі айдың 10-на дейін):

- Қамту (ақпараттандыру/диагностика/кеңес беру);
- Тәжірибелер (жобалар/сынамалар/экскурсиялар/тағылымдамалар);
- Серіктестер (саны, атаулары, орындалған жұмыстар);
- Платформаның цифрлық көрсеткіштері (қаралымдар, жүктеулер, белсенді пайдаланушылар, қанағаттану деңгейі);
- Кейс-ескертпелер (2-3 үздік тәжірибе, платформадағы банкке сілтеме);

Жылдық есеп: көрсеткіштер динамикасы, мектептің өзін-өзі бағалауы, келесі жылға ұсыныстар (кадрлар/ресурстар/серіктестер).

3-бөлім. Пилоттық жоба мониторингінің әдістемесі

Құралдар, пішіндер, бақылау тақталары, деректерді жинау ережелері

3.1. Не үшін және нені өлшейміз

Мониторингтің мақсаты - кәсіптік бағдар беру жүйесінің жай-күйі мен динамикасын объективті түрде көрсету, кедергілерді анықтау және басқарушылық шешімдерге қолдау көрсету.

Міндеттер – педагог – кәсіби бағдар берушінің жұмыс сапасына бірыңғай талаптар қою, жергілікті мәселелерді анықтау, динамикасын зерттеу, ресурстық базаны қалыптастыру, әкімшілік пен серіктестерге жедел ақпарат беру;

3.2. Көрсеткіштер жүйесі (4 блок + KPI мысалдары)

A. Қолжетімділік (қамту)

- Кәсіптік ақпараттандырумен қамтылған білім алушылардың үлесі;
- Диагностикадан және кеңес беруден өткен білім алушылардың үлесі.

B. Үдерістер мен инфрақұрылым

- Жоспардың/ үйлестірушінің/ «Виртуалды кабинеттің» болуы;
- Серіктестер мен іске асырылған іс-тәжірибелердің (жобалар, сынама-лар, тағылымдамалар, экскурсиялар) саны.

C. Сапа және қанағаттану

- «Матап» бейнематериалдарының қаралымдары/ жүктеп алынуы; контентте қамтылған салалар/өңірлердің қамтылуы; пайдаланушылардың бағалауы.

D. Әсерлері

- Таңдау саналылығының артуы, өз траекториясын анықтаған оқушылардың үлгісі; maman.kz платформасындағы сәтті тәжірибелердің кейс-банкi.

3.3. Деректерді жинау құралдары мен формалары («әдепкі қалпы бойынша» жиынтығы)

1. Мектеп сауалнамалары/ нысандары (тоқсан сайын): қамту, іс-тәжірибелер, серіктестер, цифрлық көрсеткіштер, кейстер (1-2 бет + сілтемелер).

2. «Матан» цифрлық платформасының журналдары: қаралымдар/ жүктеп алынғандар, белсенді пайдаланушылар, мектептер/ сыныптар/ материалдар бойынша белсенділік.
3. Диагностика/кеңес беру журналдары (мектеп/аймақ деңгейіндегі дерексіздендірілген жинақтар).
4. Серіктестік пен іс-тәжірибелер тізілім (меморандумдар, күндер, топтар, пікірлер).
5. Қанағаттану сауалнамалары (білім алушылар/педагогтер/жұмыс берушілер).

3.4. Мониторинг регламенті (пилоттық жобаның күнтізбесі)

Мерзім	Іс-әрекет	Жауаптылар
Тамыз–қыркүйек	Бастапқы кезең: платформаға қосылу, бастапқы дайындық сауалнамасы, жоспарды жүктеу	Үйлестіруші, ПКББ
Тоқсан сайын	Мектеп формалары + платформадан деректерді жүктеу + кейс-жазбалар	Үйлестіруші, ПКББ, IT-жауапты.
Мамыр–маусым	Қорытынды есеп + өзін-өзі бағалау + сыртқы сараптама	Директор, үйлестіруші, ПКББ

Қағидат: жыл сайынғы деректерге негізделген басқарушылық шешімдер қабылдау.

3.5. Бақылау тақталары (директор, ұжым, аймақ не көреді) (4-қосымша)

Мектеп бақылау тақтасы (директор/үйлестіруші):

- Сыныптар бойынша қамтукөрсеткіші; жоспардың орындалуы; платформаның белсенділігі; серіктестер/тәжірибелер картасы; айдың топ-кейстері.;

БПҰ/психологтың бақылау тақтасы:

- Диагностика/ кеңес беру, отбасыға берілген ұсыныстардың статусы; қызығушылықтардың «жылу картасы».

Аймақтық бақылау тақтасы:

- Мектептерді салыстыру; серіктестіктер картасы; мәселелер; кейс-банк; «виртуалды кабинеті» бар мектептердің пайызы.

3.6. Шағын формалар үлгілері

1-нысан Тоқсандық есеп мектеп → аймақ (1-2 бет)

1. Қамту (ақпараттандыру/диагностика/кеңес беру);
2. Тәжірибелер (кесте: күні–форматы–серіктес–қамту–пікір);
3. Серіктестер (жаңа/ұзартылған);
4. Цифрлық көрсеткіштер (қаралымдар/ белсенді пайдаланушылар/ең сұранысқа ие материалдар);
5. Кейс-ескертпе (қысқаша +«Матан» платформасына сілтеме);

2 -нысан. Диагностика паспорты (жинақ, дербестендірілмеген)

Құрал → қамту → күні → түсіндіру (қысқаша) → ұсынылған қадамдар (отбасы/оқушы/мектеп).

3-нысан. Серіктестіктер/тәжірибешілер тізілімі

Серіктес → формат → күні → топ → жауаптылар → қауіпсіздік көрсеткіштері → пікір/бағалау.

4 -нысан. «Виртуалды кабинет» чек-парағы (айлық)

Қолжетімділік/жаңарту/қаралымдар/кері байланыс/айлық жоспарлар.

3.7. Контент және цифрлық құралдар («Матан» желісіне қосылу)

- Инфографика, салалар мен еңбек нарықтары бойынша шағын нұсқаулықтар; бейнероликтер, подкасттар. Осының барлығы салалар/ аймақтар/ қызығушылықтар/ білім деңгейі бойынша сүзгіден өтіп платформаға біріктіріледі.

- Бақылау тақталарына қараулар/жүктеп алулар және қамту көрсеткіштері қосылады, бұл мектептің «цифрлық KPI» болып саналады.

- Оқушыларды тартудың тиімді форматтары ретінде (белгішелер/бейдждер) және 3D турлар/виртуалды көрмелер ұсынылады.

3.8. Мониторингтегі тәжірибелік бағыт бөлігі

Жобалар, шеберханалар, кейс-чемпионаттар, экскурсиялар, шағын тағылымдамалар – бұл іс-шараларды тізілімде тіркеңіз және нәтижелері мен кері байланысқа (мектеп – серіктес – оқушы) сүйене отырып бағалаңыз.

3.9. Инклюзия, өңірлік бейімделу және тәуекелдер

- Өңірге бейімделу - Тұжырымдаманың базалық қағидаты (экономика, демография, инфрақұрылым).

- Тәуекелдер - серіктестердің/ ата-аналар дайын болмауы және педагогтердің құзыреттіліктеріндегі алшақтық.

Шешімі: тәлімгерлер желісі, келісімшарт үлгілері, тұрақты семинарлар/БПҰ сертификаттау, ведомствоаралық штабтар;

Нәтижесінде мектеп не алады

Мектеп айқын ұйымдастырушылық құрылымды және «жол картасын», тұрақты серіктестіктерді, оқушылардағы көрінетін әсерлерді және ең бастысы, басқарушылық шешімдер қабылдауға және үздік тәжірибелерді ауқымдандыруға арналған цифрлық расталған деректерді алады. Бұл дәл Тұжырымдама мен «Матап» бағдарламасының бағыты.

4-бөлім. Құқық, әдеп, деректер

Педагог-кәсіптік бағдар берушінің төрт жас кезеңі бойынша жұмыс регламенті: 1-4, 5-7, 8-9, 10-11 сыныптар.

Бөлімнің мақсаты – кәсіптік бағдар беру жұмысының заңдылығын, қауіпсіздігін және әдептілігін, сондай-ақ оқушыларға мен педагогтерге түсетін жүктемені барынша азайта отырып, деректердің салыстырмалылығын қамтамасыз ету.

Жалпы қағидаттар

Заңдылық пен ашықтық. Кез келген диагностика, кәсіби сынақтар, фото/видео және жарияланымдар ақпараттандырылған келісім болған жағдайда және түсінікті мақсатпен жүргізіледі.

Жүктемені азайту. Деректер тек оқушы мен отбасының шешім қабылдауы үшін қажетті көлемде жиналады; «болашаққа қор» жинауға тыйым салынады.

Құпиялылық. Жеке деректерге қолжетімділік рөлдер бойынша беріледі; сыртқы адресаттарға берілетін есептер қатаң түрде дербестендірілмейді.

Еріктілік және зиян келтірмеу. Қатысудың баламалы нысандары әрқашан қолжетімді; қауіпті іс-әрекеттерге жол берілмейді.

Кемсітпеушілік. Шешімдер мен ұсыныстар жынысы, шығу тегі, әлеуметтік жағдайы, денсаулық жағдайы бойынша стереотиптерге жол берілмейді.

Бірыңғай тіл және артефактілер. Деректерді салыстыру үшін бірыңғай үлгілерді (қызығушылық картасы, үлгі парағы, таңдау матрицасы, ЖТЖ-11, түйіндеме) қолданамыз.

Рөлдер және қолжетімділік (матрица)

Рөлі	Ол не көреді	Не істей алады	Қайда сақталады
Директор/ директор орынбасары	Жинақталған есептер, жоспарлар, келісім журналдары	Жоспарларды бекітеді, жауаптыларды тағайындайды	Мектептің қорғалған папкасы (лауазымы бойынша қолжетімділік)
Педагог- кәсіби бағдар беруші (ПКББ)	Жеке карталар/ сауалнамалар, жеке кәсіптік жоспар, портфолио	Жүргізеді, жаңартады, кеңес береді, дербестендірілмеген есептер дайындайды	«Кәсіптік бағдар беру» бұлтты папкасы + қағаз мұрағаты
Педагог- психолог	Диагностика, бақылау жазбалары	Кеңес береді, ұсыныстар жасайды, қолдауды үйлестіреді	«Психологиялық қызмет папкасы» (қолжетімділігі шектеулі)
Сынып жетекшісі	Минимум: қатысу мәртебелері, іс-шаралар күндері	Отбасымен қарым- қатынас орнатады, келісімдер жинайды	Сынып журналы/ электронды күнделік
Ата-ана/ заңды өкіл	Өз баласының нәтижелері, ұсыныстар	Келісімдерге қол қояды, қатысу форматын таңдайды	Отбасының жеке пакеті
Білім алушы	Өз материалдары, портфолиосы, ЖКЖ	Өздігінен тіркейді, қадамдарды таңдау, үлгілерге қол жеткізеді	Жеке папкасы/ портфолиосы

Келісімдер мен нысандар (бірыңғай жиынтық)

А. Ата-ананың/заңды өкілдің келісімі төмендегілерге:

- кәсіптік бағдар беру іс-шараларына және диагностикаға қатысуға;
- жеке дербес деректерді өңдеуге (мақсаттары, деректер құрамы, сақтау мерзімі, келісімді кері қайтарып алу құқығы);
- фото/бейне тіркеуге және бейнелерді пайдалану ережелеріне;
- сыртқы іс-шаралар мен экскурсияларға қатысуға (маршрут, сүйемелдеу, техникалық қауіпсіздік);
- онлайн іс-шараларға (платформа, қатысу ережелері, қажет болған жағдайда сессияны жазу).

Б. Білім алушының ассенті (ерікті келісімі) - түсінікті тұжырымдармен беріледі және жағымсыз салдарсыз бас тарту құқығын қамтиды.

В. Келісімді кері қайтарып алу - бір беттік нысан күні, қандай деректер/іс-шаралар кері қайтарылғаны және кімге хабарланғаны көрсетіледі.

Деректерді сақтау және қорғау хаттамасы

Қайда сақталады: мектептің қорғалған бұлттық ресурсы/сервер + шектеулі қолжетімділігі бар қағаз мұрағаты.

Қалай қорғалады: рөлдер бойынша қолжетімділік; құпия сөздер мен екі факторлы аутентификация; сақтық көшірме жасау; тасымалданатын құралдарды шифрлау; жеке деректерді ашық мессенджерлерде жіберуге тыйым салу.

Сақтау мерзімдері (ұсынылатын):

сауалнамалар мен үлгі парақтары - оқу жылының соңына дейін + 1 жыл;

қызығушылық картасы/портфолио – мектепті бітіргенге дейін;

ЖКЖ-11, талапкердің пакеті - мектепті бітіргеннен кейін 1 жылға дейін;

келісім журналдары - 5 жыл.

Дербестендірілмеуі: сыныптар/мектеп бойынша есептер – аты-жөні мен жеке куәлігі жоқ; дәйексөздер – ерекше белгілерсіз.

Отбасының қолжетімділігі: ата-ананың/оқушының өтініші бойынша олардың нәтижелері мен жоспарларының көшірмесі беріледі.

Оқиғалар: оқиғаны тіркеу → директорға хабарлау → қолжетімділікті шектеу → қалпына келтіру/ рәсімдерді қайта қарау; қажет болған жағдайда отбасына хабардар ету.

Академиялық адалдық және цифрлық із (жалпы регламент)

Мәтіндер мен портфолио. Педагог-кәсіби бағдар беруші сілтеме жасауды және дәйексөз келтіруді үйретеді; мотивациялық хаттар/эсселер – білім алушылардың жеке мәтіндері болуы тиіс; түзетулер - қайта жазу түрінде емес, «пікірлер/түсініктеме» форматында жүргізіледі.

Антиплагиат. Жоғары сыныптарда – чек-парақ бойынша өзін-өзі тексеру (қайта тұжырымдау, дәйексөздер, дереккөздер тізімі). «Сатып алынған» жұмыстарға тыйым салынады.

ЖИ-құралдарын пайдалану. Қаралама идеялар/құрылым үшін пайдалануға рұқсат етіледі, бірақ қорытынды мәтін автордың өзіне тиесілі болуы керек; жеке деректер келісімсіз сыртқы қызметтерге жүктелмейді.

Цифрлық із. Жеке деректердің құпиялылығын сақтау, дұрыс байланыс, басқа адамдардың деректерін/суреттерін олардың келісімсіз жариялауға тыйым салу туралы жадынама.

БҰЙРЫҚ

кәсіптік бағдар беру жұмысының моделін енгізу бойынша пилоттық кезеңді іске қосу туралы

№ _____ «__» _____ 20__ ж. _____ қаласы

Негіздеме: «Маман» ұлттық бағдарламасы мен кәсіптік бағдар беру тұжырымдамасын іске асыру; мектептің 20 __/20__ оқу жылына арналған пилоттық алаңдар тізіміне енгізілуі; «__» _____ 20__ ж. № __ хаттама

БҰЙЫРАМЫН:

1. Кәсіптік бағдар беру жұмысының моделін енгізу бойынша пилоттық кезеңді _____
(мектептің толық атауы)

мектебінде 20__ ж. «__» _____ бастап 20__ ж. «__» _____ іске қосу.

2. Пилоттық жобаның үйлестіруші етіп _____
(Аты-жөні, лауазымы) және жұмыс тобының құрамы бекітілсін (2-қосымша).

3. Кәсіптік бағдар беру жұмысының жылдық жоспары (1-қосымша) мен негізгі іс-шаралар кестесі (1.1-қосымша) бекітілсін.

4. Мектеп сайтындағы «кәсіптік бағдар беру виртуалды кабинетінің» жұмыс істеуі қамтамасыз етілсін: бөлімдердің құрылымын әзірленсін, жауапты тұлғалар тағайындалсын, тұрақты жаңартулар мен қолжетімділік қамтамасыз етілсін (5-қосымша).

5. 20 __/20__ оқу жылына арналған әлеуметтік серіктестермен (колледждер, ЖОО-лар, кәсіпорындар, ХЖҚО) келісімдер жасалсын/ұзартылсын; кәсіптік сынақтар, экскурсиялар мен шағын тағылымдамалар күнтізбесі бекітілсін (4-қосымша).

6. Әдістемелік талаптарды сақтай отырып және ата-аналарға хабардар ете отырып, білім алушыларға диагностика жүргізу және кеңес беру қамтамасыз етілсін (психолог пен кәсіптік бағдар беру педагогі бірлесіп) (3-қосымша).

7. Пилоттық жоба үйлестірушісінің есеп беру кезеңділігі белгіленсін: есепті тоқсаннан кейінгі айдың «10» күніне дейін, белгіленген нысан бойынша (6-қосымша) тоқсан сайын. Жауапты IT қызметкері цифрлық платформадан деректерді жүктеуді қамтамасыз етсін.

8. Осы бұйрықтың орындалуын бақылауды өзіме қалдырамын.

Мектеп директоры _____ / _____ /

Бұйрықпен таныстырылды:

- 1) Пилоттық жоба үйлестірушісі _____ / _____ / «__» 20__
- 2) Педагог-кәсіби бағдар беруші _____ / _____ / «__» 20__
- 3) Психолог _____ / _____ / «__» 20__
- 4) IT-жауапты _____ / _____ / «__» 20__
- 5) Сынып жетекшілері _____ / _____ / «__» 20__

Қосымшалар:

- 1- қосымша - Кәсіптік бағдар беру жұмысының жылдық жоспары (20__/20__)
- 1.1-қосымша - Іс-шаралардың күнтізбелік кестесі
- 2- қосымша - Пилоттың жұмыс тобының құрамы (РАСІ)
- 3- қосымша - Диагностика кестесі және ұсыныстар үлгілері
- 4- қосымша - Серіктестер тізімі және тәжірибелер күнтізбесі
- 5- қосымша - «Виртуалды кабинет» туралы ереже
- 6- қосымша – Тоқсандық және жылдық есеп беру формалары

1- қосымша. Кәсіптік бағдар беру жұмысының жылдық жоспары (20__/20__)
Жоспар мына логика бойынша құрылады: ақпараттандыру → диагностика → тәжірибе және таңдау → сүйемелдеу. Кестеде күндерді, сыныптарды және серіктестерді енгізуге арналған бос орындар қалдырылған.

1.1. Жылдың мақсаттары (жинақтама)

- Салалар мен мамандықтар туралы ақпаратты арттыру.
- Жас топтары бойынша диагностика мен кеңес беруді өткізу.
- Іс-тәжірибелік форматтарды (кәсіби сынақтар, экскурсиялар, жобалар) қамтамасыз ету.
- Ата-аналармен және серіктестермен тұрақты жұмысты жолға қою.
- Мониторинг жүргізу және деректерге негізделген басқарушылық шешімдер қабылдау.

1.2. Жылдық күнтізбе (толтыру үлгісі)

Ай	Форматы	Тақырыбы/ мазмұны	Мақсатты топ	Жауаптылар	Серіктестер/ ресурстар	Нәтиженің индикаторы
Қыркүйек	Сынып сағаттары, старт-сессия	Кәсіптік бағдар беру моделіне кіріспе. Өңір салаларының картасы.	5–11	ПКББ, сынып жетекшілері	Презентациялар, стендтер	100% сыныптар бастапқы ақпаратпен қамтылған
Қазан	Мектептің ішкі инфрақұрылымына экскурсиялар.	Мектеп қалай жұмыс істейді: кітапхана, асхана, зертхана	1–4	ПКББ, сынып жетекшілері	Ішкі қызметтер	Балалар 3-4 еңбек операциясына тайды
Қараша	Диагностика (1 блок)	Қызығушылықтар мен бейімділіктердің скринингтен өткізу	8–9	Психолог, ПКББ	Онлайн форма	≥60% параллель сыныптар тестіден өтті
Желтоқсан	Кәсіпқойлар мен кездесулер	Мансап тарихы: медицина, АТ, сервис	7–11	ПКББ	2-3 спикер	2 кездесу, кері байланыс ≥4,2/5
Қаңтар	Жобалық шеберхана	Салалар бойынша шағын жобалар	5–7	ПКББ, пән мұғалімдері	Кейс-жинақтар	Әр сыныпқа 1 жоба
Ақпан	Диагностика (2 блок)	Тереңдетілген тестілеу + кеңес беру	10–11	Психолог, ПКББ	Кеңес беру кабинеті	≥70% тестіден өтті, ұсыныстар берілді
Наурыз	Кәсіби сынақтар/экскурсиялар	Өндіріс/колледж/ЖОО	8–11	ПКББ, үйлестіруші	3-5 серіктес	≥3 тәжірибелік іс-шара өткізілді, ТҚ

Ай	Форматы	Тақырыбы/ мазмұны	Мақсатты топ	Жауаптылар	Серіктестер/ ресурстар	Нәтиженің индикаторы
						ережесі сақталды
Сәуір	Ата-ана навигаторы	Отбасылық таңдау сценарийлері	7–11	ПКББ, сынып жетекшіл ері	Ескертпелер	2 ата-аналар жиналысы
Мамыр	Қорытынды лар мен траекториял ар	Келесі жылға арналған жеке жоспарлар	7–11	ПКББ, психолог	Траектория карталары	Әрбір қатысушының жеке жоспары бар
Маусым	Өзін-өзі бағалау/есеп	Талдау, бір жылға арналған шешімдер	Әкімші лік	Үйлестірі уші	Мониторинг нысандары	Есеп уақытылы жіберілді

1.1 – қосымша - Іс-шаралардың күнтізбелік кестесі

Күні	Іс-шара	Форматы	Сынып(та р)ы	Серіктес	Жауап ты	Қауіпсіздік/ келісімдер	Мәртебе сі
..20__	«Жолды қалай таңдау керек» атты старттық сессия	Сынып сағаты	8–11	-	ПКББ	Кабинет, директордың орынбасары мен келісілді	Жоспар
..20__	Кітапханаға саяхат	Шағын-экскурсия	2	Ішкі серіктес	Сынып жетекшісі	Бағыт, ТҚ нұсқаулықтары	Орындалды
..20__	Диагностика 1 блок	Онлайн/аудитория	8–9	-	Психолог	Ата-аналардың келісімдері, тізімдер	Жұмыста
..20__	Инженермен кездесу	Кәсіпқойлармен кездесу	9–10	«Техно» ЖШҚ	ПКББ	Өткізу режимі	Кейінге қалдырылды

2 – қосымша – Пилоттық жобаның жұмыс тобының құрамы (РАСІ)

2.1. Жұмыс тобының құрамы

Рөл	Аты-жөні	Байланыс деректері	Жауапкершілік аймағы
Директор	АТЫ-ЖӨНІ	тел., e-mail	Жалпы басшылық, бұйрықтар, әріптестік
Пилот үйлестірушісі (директор орынбасары)	АТЫ-ЖӨНІ	тел., e-mail	Пилоттың күнтізбесі, жиналыстар, есептілік
ПКББ(педагог-кәсіби бағдар беруші)	АТЫ-ЖӨНІ	тел., e-mail	Мазмұны, іс-шаралар, әріптестермен жұмыс
Психолог	АТЫ-ЖӨНІ	тел., e-mail	Диагностика, кеңес беру
ІТ-жауапты	АТЫ-ЖӨНІ	тел., e-mail	Виртуалды кабинет, деректерді жүктеу
ТҚ/еңбекті қорғау жөніндегі маман	АТЫ-ЖӨНІ	тел., e-mail	Келісімдер, нұсқаулықтар, ТҚ журналдары
Ата-аналар комитетінің өкілі	АТЫ-ЖӨНІ	тел. e-mail	Отбасылармен қарым-қатынас

2.2. RACI-матрица (үзінді)

Бағыт	Әрекеттер	R (орындайды)	A (жауапты)	C (кеңес береді)	I (хабардар етіледі)
Пилотты басқару	Бұйрық, жоспар, күнтізбе	Үйлестіруші	Директор	ПКББ, психолог	Педагогикалық кеңес
Платформа/ вирт. кабинет	Тіркеу, толтыру, талдау	ПКББ, IT	Директор	Психолог, сынып жетекшілері	Ата-аналар
Серіктестік тер	Келісімшарттар, тәжірибе күнтізбесі	ПКББ	Директор	Аймақ. куратор, жұмыс берушілер	Сынып жетекшілері
Диагностика	Өткізу, талдау	Психолог, ПКББ	Директор	Сынып жетекшілері	Ата-аналар
Тәжірибелер	Жобалар, сынамалар, экскурсиялар	ПКББ, пән мұғалімдері	Үйлестіруші	Серіктестер, ТҚ	Ұжым
Мониторинг	Нысандар, жинақтар, есептілік	Үйлестіруші, ПКББ	Директор	Өңір	Ұжым

3 – қосымша - Диагностика кестесі және ұсыныстар үлгілері

3.1. Диагностика кестесі (үлгі)

Кезең	Сынып	Құрал	Форматы	Жауаптылар	Құжаттар/келісімдер	Түсініктеме
Қараша	8–9	Қызығушылықтарды скринингтен өткізу	Онлайн	Психолог, ПКББ	Ақпараттандырылған келісім	Базалық жағдай
Ақпан	10–11	Тереңдетілген кәсіптік бейін	Аудитория	Психолог	Келісім	Ұсыныстармен бірге
Сәуір	7	Кәсіптік ақпараттандыру. сауалнамасы	Онлайн	ПКББ	-	Жоспарлау үшін

3.2. Жеке ұсыныстар (білім алушыға арналған карточка үлгісі)

Аты-жөні: _____ Сыныбы: __ Күні: __ __ 20__

Диагностика қорытындылары (3-4 тезиспен):

- ...

Оқушыға ұсыныстар:

- алдағы бір айдағы 1-2 қадам (курстар, үйірмелер, сынамаалар).
- Жарты жылдыққа арналған 1-2 қадам (жоба, бейінді пәндер).

Отбасына ұсыныстар:

- Қызығушылықты қалай қолдауға болады (іс-шаралар, әңгімелер, ресурстар).
- Үйде әңгімелесуге арналған сұрақтар (3-5 сұрақ).

Мектепке ұсыныстар:

- Жеке тапсырмалар/бағдарламалар, тәжірибелік іс-шараларға қатысу.

Сүйемелдеуге жауаптылар: ПКББ/психолог (ТАӘ, байланыс деректері)

Келесі байланыс күні: __.__.20__

Оқушының/ата-ананың қолы (қалауы бойынша): _____

3.3. Үлгілік топтық ұсыныс (сынып/параллель)

Сынып: __ Кезең: __ __ 20__ Орындаушылар: Психолог, ПКББ

Байқалатын қызығушылық тенденциялары: ...

Тәуекелдер/сұраныстар: ...

Келесі кезеңге арналған шешімдер: (іс-шаралар, сынамаалар, кездесулер)

4 – қосымша – Серіктестер тізімі және тәжірибелер күнтізбесі

4.1. Серіктестер тізілімі (өрістер үлгісі)

Ұйым	Сала	Байланыс/ лауазымы	Тел./ e-mail	Қатысу форматы	Құжат	Қолдан ылу мерзімі	ТҚ талаптары/ рұқсаттама	Мәртебе
«Техно» ЖШҚ	Инжини ринг	Асқаров А.А., HR	+7..., mail@.. .	Экскурсия, тәлімгерлік	Мемора ндум №__	дейін ..20__	ЖҚҚ, рұқсаттама	Белсенді

4.2. Тәжірибе паспорты (іс-шаралар карточкасы)

Атауы: _____

Күні/уақыты: __.__.20__ __:__

Өтетін орыны: _____

Форматы: экскурсия / кәсіптік сынақ / шағын тағылымдама / кездесу

Мақсаты: _____

Күтілетін нәтиже/индикаторлар: _____

Топ/сынып: _____ Оқушылар саны: ____

Серіктес/байланыс: _____

Мектептен жауаптылар: ПҚББ/сынып жетекшісі/пән мұғалімі (аты-жөні)

Қауіпсіздік: бағыты, нұсқаулық, келісімдер, ТҚ журналы -
орындалды/орындалмады

Дәлелдемелер: фото/бейне/есепке сілтеме

Қорытынды/серіктес пен балалардың пікірі: _____

4.3. Тәжірибелер күнтізбесі (айлық)

Ай	Тәжірибе	Сынып	Серіктес	Форматы	Жауаптылар	Мәртебесі
Наурыз	«Техно» өндірісі	9	«Техно» ЖШҚ	Экскурсия	ПҚББ, сынып жетекшісі	Жоспар

5 – қосымша - «Виртуалды кабинет» туралы ереже

1. Жалпы ережелер

- 1.1. «Кәсіптік бағдар беру виртуалды кабинеті» - ақпараттандыру, мамандықтар бойынша бағдар беру және үрдіске қатысушылармен өзара әрекеттесуге арналған ресми мектеп бөлімі/ішкі сайты.
- 1.2. Ереже мақсаттарды, құрылымды, рөлдерді, жаңарту тәртібін және тиімділік критерийлерін айқындайды.

3. Мақсаттары

- сенімді материалдарға (бейне, навигаторлар, гидтер) қолжетімділікті қамтамасыз ету;
- тәжірибелер мен жаңалықтар күнтізбесін жинақтау;
- ата-аналарға таңдауды қолдауға арналған түсінікті құралдар беру.

3. Бөлімдер құрылымы

- «Мамандықтар мен салалар» (бейне/карточкалар/нұсқаулықтар);
- «Диагностика» (нұсқаулықтар, сілтемелер, психологтың байланыс);
- «Іс-шаралар күнтізбесі» (мектептің және серіктестердің іс-шаралары);
- «Ата-аналарға» (жадынамалар, вебинарлар, жиі қойылатын сұрақтар);
- «Жаңалықтар мен есептер» (қорытындылар, кейстер, медиаархив);
- «Байланыстар» (ПКББ, үйлестіруші, серіктестер).

4. Рөлдер мен жауапкершіліктер

- ПКББ: контентті толтыру, күнтізбе;
- IT-жауапты: техникалық қолдау, қолжетімділік, талдау;
- Психолог: «Диагностика» бөлімі және отбасыларға арналған материалдар;
- Әкімшілік: материалдардың сапасын бақылау және бекіту.

5. Жаңарту тәртібі

- ай сайын: жаңалықтар, күнтізбе, материалдарды толықтыру;
- тоқсан сайын: сабаққа қатысуды талдау және әкімшілікке есеп беру;
- сұраныс бойынша: шұғыл жаңартулар.

6. Тиімділік критерийлері

- қолжетімділік (жұмыс уақыты, қателердің болмауы);
- пайдаланушылардың белсенділігі (қаралымдар, бірегей келушілер);
- контенттің сұранысқа ие болуы (ТОП-материалдар);
- кері байланыс (сауалнамалар, түсініктемелер);
- тәжірибелермен интеграция (анонстар мен есептердің уақтылы болуы).

7. Контент пен қауіпсіздікке қойылатын талаптар

- тексерілген дереккөздер, жарнаманың болмауы;
- жас шектеулерін ескеру;
- дербес деректерді сақтау (құпия ақпаратты жарияламау);
- Ерекше білім беру қажеттілігі бар балалар үшін қолжетімділік (контраст, балама мәтін).

8. Қорытынды ережелер

Ереже директордың бұйрығымен бекітілген күннен бастап күшіне енеді;
Орындалуына жауапты – ПКББ; ереже жылына бір рет қайта қаралады.

6 -қосымша – Тоқсандық және жылдық есеп беру нысандары

6.1. Тоқсандық есеп (тоқсаннан кейінгі айдың 10-күніне дейін)

Титулдық блок

Мектеп: _____ Кезең: шаршы метр __ Аймақ: _____

Үйлестіруші: Аты-жөні, e-mail, тел.

А. Қамту

- Кәсіптік ақпараттандыру: ____ оқушы (____%).
- Диагностика: ____ оқушы (____%).
- Жеке кеңестер: ____.

Б. Тәжірибелер мен іс-шаралар

Кесте:

Күн і	Форматы (жоба/сынама/экскурсия/тағ ылымдама/кездесу)	Сынып	Серіктес	Мақсаты/ нәтижесі	Дәлелдемелер (сілтеме)
----------	--	-------	----------	----------------------	---------------------------

В. Серіктестер

Мәртебелер бойынша жинақтау: белсенді/үзілісте/жаңа/жабылған. Негізгі келісімдер.

Г. Платформа/виртуалды кабинет

Қаралымдар: ____; белсенді пайдаланушылар: ____; ТОП-3 материалдар (сілтемелер).

Д. Тәуекелдер мен қажеттіліктер

Мәселелер/тәуекелдер: ...

Қажеттіліктер: кадрлар/ресурстар/оқыту/серіктестер.

Е. Әкімшіліктің қабылдаған шешімдері

Тоқсан қорытындысы бойынша не бекітілді/өзгертілді.

Қосымшалар: кейс-жазбалар (2-3), фотоархив (сілтеме).

6.2. Жылдық есеп (жыл қорытындысы)

Титулдық блок

Мектеп, кезеңі 20__/20__, директор, үйлестіруші, ПКББ.

1. КРІ динамикасы (тоқсан бойынша)

Көрсеткіш	1- тоқсан	2- тоқсан	3- тоқсан	4- тоқсан	Қорытынды	Ескерту
Кәсіптік ақпараттандыруды (оқушыларды) қамту						
Диагностиканы (оқушыларды) қамту						
Жеке тұлға. консультациялар						
Тәжірибелер саны						
Белсенді серіктестер						
Платформаның белсенді пайдаланушылары						

2. Сапасы мен әсері

- Оқушылар мен ата-аналардың пікірлері (жинақ, дәйексөздер).
- Үздік тәжірибелер және олардың қосқан үлестері (қысқаша кейстер).
- Таңдаулар мен траекториялардағы өзгерістер (жиынтық бағалау бойынша).

3. Келесі жылға арналған басқарушылық шешімдер

- Жоспарға, серіктестіктерге, ресурстарға енгізу.
- Кадрларды даярлау (ПКББ, сынып жетекшілерін, психологтарды оқыту).
- Виртуалды кабинетті дамыту.

Пакетті пайдалану бойынша қысқаша нұсқаулық

- 1 және 1.1 – қосымша бірге жүреді: жылдық жоспар және күнтізбе.
- 2 – қосымша рөлдерді бекітеді және белгісіздікті жояды.
- 3 – қосымша тестілеуге ғана емес, ұсыныстар мен әрекеттерге жеткізуге көмектеседі.
- 4 – қосымша серіктестікті ашық және қауіпсіз етеді.
- 5 – қосымша ашықтық пен цифрлық тәртіпке жауап береді.
- 6 – қосымша басқарушылық есеп беру мен талдауды қамтамасыз етеді.

ЛАУАЗЫМДЫҚ НҮСҚАУЛЫҚ

педагог-кәсіби бағдар берушінің (ПКББ)

1. Тағайындау мен құрылымдағы орны

1.1. ПКББ – мектепте кәсіптік бағдар беру мазмұны мен тәжірибесі бойынша негізгі тұлға.

1.2. Директордың орынбасарына бағынады; психологпен, пилоттық үйлестірушімен, сынып жетекшілерімен, пән мұғалімдерімен, ақпараттық технологиялар бойынша жауапты қызметкерлермен және серіктестермен өзара іс-қимыл жасайды.

1.3. Қызметін ҚР нормативтік-құқықтық актілеріне, «Маман» бағдарламасына, мектептің жергілікті актілеріне сүйене отырып жүзеге асырады.

2. Лауазымның мақсаты

Жас ерекшеліктерін, жеке ерекшеліктерін және аймақтық ерекшеліктерін ескере отырып, «Кәсіби ақпараттандыру – диагностика – таңдау – траектория» циклін ұйымдастыру.

3. Функциялары

3.1. Жоспарлау: кәсіптік бағдар берудің жылдық жоспарын әзірлеуге және жүргізуге қатысу; тәжірибелер күнтізбесін құрастыру.

3.2. Мазмұнды үйлестіру: мұғалімдерге әдістемелік қолдау көрсету, кәсіптік бағдар беруді сабақтарға/сынып сағаттарына біріктіру.

3.3. Іс-тәжірибелік бағытты форматтар: кәсіби сынақтар, жобалар, экскурсиялар, кәсіби мамандармен кездесулер, шағын тағылымдамалар; қауіпсіздік және кері байланыс.

3.4. Диагностика және кеңес беру (психологпен бірлесіп): іс-шараларды ұйымдастыру, нәтижелерін талдау, отбасыға/ оқушыға / мектепке ұсыныстар беру.

3.5. Цифрлық орта: «Виртуалды кабинетті» жүргізу (контент, күнтізбе, жаңалықтар), «Маман» платформасымен жұмыс (навигаторлар, медиа).

3.6. Мониторинг және есептілік: тоқсандық есеп формалары, кейс-жазбалар, бақылау тақталарына қатысу.

4. Құқықтары

- ақпарат сұратуға, жоспарға өзгерістер енгізуге, тәжірибелер мен серіктестіктерге бастама жасауға;

- оқытуға/сертификаттауға қатысуға, әдістемелік материалдар және платформаларға қолжетімділік алу.

5. Жауапкершілігі

- тәжірибелердің сапасы мен қауіпсіздігіне; ұсыныстардың дұрыстығына; есеп беру мерзімдерін сақтауға; білім алушылармен және ата-аналармен өзара іс-қимыл этикасына.

6. Көрсеткіштер (KPI бағдарлары)

- кәсіптік ақпараттандыру және диагностиканы қамту;
- тәжірибелердің/ серіктестіктердің саны мен сапасы;
- «Виртуалды кабинет» пен платформаның белсенділігі;
- білім алушылардың/ата-аналардың қанағаттануы;
- кейс-жазбалардың толықтығы.

7. Біліктілік талаптары

Жоғары педагогикалық білім; әдістемелік/тәрбие жұмысындағы тәжірибе; цифрлық құралдарды меңгеру; ПКББ сертификаттауы/ «Маман» курстарының болуы құпталады.

8. Өзара іс-қимыл және есептілік

Үйлестірушімен апта сайын байланыс; тоқсан сайын есеп беру; педагогикалық кеңестерге/әдістемелік бірлестіктерге қатысу.

9. Міндетін атқару

ПКББ уақытша болмаған кезеңде оның міндеттерін _____
(Аты-жөні, лауазымы) атқарады.

ЛАУАЗЫМДЫҚ НҰСҚАУЛЫҚ

кәсіптік бағдар беру жұмысының моделін енгізу бойынша пилоттық кезең үйлестірушісінің

1. Тағайындау және бағыныстылығы

1.1. Үйлестіруші пилоттың басқарушылық тұтастығын қамтамасыз етеді: күнтізбе, жиналыстар, ресурстар, есептілік.

1.2. Директорға бағынады, пилоттың барлық қатысушыларымен және аймақтық куратормен өзара әрекеттеседі.

2. Мақсаттары

- пилоттың жылдық жоспарының орындалуын ұйымдастыру;
- ішкі коммуникацияны, қауіпсіздікті және есептілікті қамтамасыз ету;
- мектепті аймақтық/ұлттық талаптармен синхрондау.

3. Функциялар

3.1. Құжаттар: бұйрықты дайындау, жоспарды бекіту, рөлдерді бөлу (RACI).

3.2. Жоспар-факт: күнтізбені жүргізу, мерзімдер мен сапа критерийлерін бақылау.

3.3. Серіктестіктер және ресурстар: келісімдерді келісу, логистика, қауіпсіздік.

3.4. Есептілік/мониторинг: нысандарды жинау, платформадан жүктемелерді бақылау, деректерді ББ-на және өңірлік кураторға жіберу.

3.5. Жиналыстар: ай сайынғы жұмыс сессиялары, тоқсандық өзін-өзі бағалау.

4. Құқықтар

- деректер мен материалдарды сұратуға; жоспарға түзетулер енгізуге бастама жасауға; белсенді қатысушыларды марапаттау туралы ұсыныстармен шығуға.

5. Жауапкершілігі

- есептіліктің толықтығы мен уақтылылығына; үйлестіру сапасына; регламенттер мен қауіпсіздік талаптарын сақтауға.

7. Көрсеткіштер (KPI бағдарлары)

Күнтізбе орындалуы; деректер мен жүктемелердің толықтығы; серіктестіктердің саны / сапасы; мектептің KPI-ның оң динамикасы.

7. Біліктілік талаптары

Жоғары білімі; әкімшілік/жобалық басқару тәжірибесі; кеңселік аналитиканы меңгеруі; коммуникациялық дағдылары.

8. Міндетін атқару

Үйлестіруші уақытша болмаған кезеңде оның міндеттерін
_____ (Аты-жөні, лауазымы) атқарады.

МЕКТЕП ПИЛОТЫНЫҢ БАҚЫЛАУ ТАҚТАСЫ

өрістердің сипаттамасы мен макеті

1. Мақсаты

Бақылау тақтасы директор, үйлестіруші және ПКББ үшін негізгі көрсеткіштерді елестетеді: қамту, диагностика, тәжірибелер, серіктестер, платформа белсенділігі, кейстер, тәуекелдер/ шешімдер.

2. Дереккөздері

- Excel нысандары: «Тоқсандық есеп», «Тәжірибелер тізілімі», «Серіктестер тізілімі», «Диагностика төлқұжаты», «Виртуалды кабинеттің бақылау парағы»;
- «Маман» цифрлық платформасынан жүктелген деректер (қаралымдар, белсенді пайдаланушылар, ТОП-материалдар).

3. Өрістер сөздігі (DataSchema)

kpi_coverage_info – кәсіптік ақпараттандыруды қамту (оқушылар)

kpi_coverage_diag – диагностиканы қамту (оқушыларды)

kpi_consultations – жеке кеңестер саны

kpi_practices – кезеңдегі тәжірибелер саны

kpi_partners – кезеңдегі белсенді серіктестер

pla_active_users – платформаның бірегей белсенді пайдаланушылары

pla_views_downloads – контенттің қаралымдары/жүктелімдері

top_materials – ТОП -материалдар (сілтемелер; арқылы)

problems_risks – негізгі проблемалар/тәуекелдер

needs – қажеттіліктер (кадрлар/ресурстар/серіктестер/оқыту)

decembers – әкімшіліктің қабылданған шешімдер/ түсініктемелері

period – есеп беру кезеңі (ай/тоқсан)

school_code – мектепті коды/ атауы

region – өңір

4. Экран макеті (ұсыныстар)

1-экран (директор):

- KPI тақталары: kpi_coverage_info | kpi_coverage_diag | kpi_practices | kpi_partners | pla_active_users
- «Айлар/сыныптар бойынша қамту» кестесі (бағандық)
- «Платформа белсенділігі» кестесі (сызықтық)

- Серіктестіктер картасы/кестесі (мәртебе, сала)
- Соңғы тоқсандағы «Мәселелер/шешімдер» блогы

2 - экран (үйлестіруші):

- Іс-шаралар жоспар-фактісі (кесте/мәртебесі)
- Тәжірибелер тізілімі (күні, сынып, серіктес, нәтижесі, қауіпсіздік)
- Серіктестер күнтізбесі (алдағы іс-шаралар, жауаптылар)
- Мерзімі өткен деректер/жүктелімдер туралы хабарламалар

3 - экран (ПКББ/психолог):

- Диагностика/кеңестер (қамту, ұсыныстар мәртебесі)
- Қызығушылықтардың «жылу картасы» (параллель сыныптар бойынша)
- Әдістемелік материалдар мен кейс-банкке сілтемелер

4. Жаңарту регламенті

- тоқсан сайын: жиынтық нысандар мен жүктелімдер;
- ай сайын (ұсынылады): «Виртуалды кабинеттің бақылау парағы» және платформаның белсенділігі.

6. Деректер сапасына қойылатын талаптар

- күндердің/сыныптардың бірыңғай форматы, қамту мен мәртебе аймақтарының міндеттілігі; сандардың сәйкестігін тексеру (жіберу алдында тексеру).

2. 1-4 сыныптарда кәсіптік бағдар беру жұмысын ұйымдастыру бойынша әдістемелік ұсыныстар

1-4 сыныптар - Дайындық кезеңі

Еңбекке деген қызығушылықты және мамандықтар туралы бастапқы түсініктерді қалыптастыру.

Бұл кезеңде біз «мамандық таңдамаймыз», керісінше баланың дүниетанымын кеңейтіп, еңбектің құндылығын көрсетеміз және қарапайым рөлдерде өзін байқап көруге мүмкіндік береміз. «Маман» бағдарламасының моделінде де дәл осылай көрсетілген: 1-4 сыныптар - «еңбекке деген қызығушылық және мамандықтар туралы бастапқы түсініктерді қалыптастыру» мақсаты дайындық кезеңі.

Кәсіптік бағдар беру жұмысының мақсаттары мен міндеттері (1-4 сыныптар)

Мақсаты: еңбекке деген тұрақты қызығушылықты, еңбек нәтижелеріне деген құрметті және балаға жақын мамандықтардың әртүрлілігі туралы бастапқы түсінікті ояту.

Міндеттері:

- ойындар, ертегілер, ересектердің еңбегін бақылау, шағын жобалар арқылы мамандықтар туралы сөздік қорын және түсініктерін кеңейту;
- қызығушылықты, қиялды, коммуникативтілікті және қарапайым тапсырмаларды орындауға дайындықты дамыту;
- ата-аналарды мамандықтар туралы әңгімелер мен бірлескен іс-шараларға жүйелі түрде тарту;
- тоқсандар бойынша динамиканы бақылау үшін балалардың қызығушылықтарын (бақылау, «қызығушылықтар картасы») қарапайым түрде тіркеп отыру.

1-4 сыныптардағы ПКББ жұмысының ерекшеліктері (жас ерекшеліктері мен әдістемелік басымдықтары)

Алдымызда кім тұр: 6-10 жастағы балалар. Олардың ойлау қабілеті көрнекі-бейнеліден нақты операцияларға ауысып жатыр; ерікті зейіні әлі қысқа (қатарынан 7-12 минут), есте сақтау қабілеті бейнені, әрекетті және эмоцияны жақсы ұстайды. Өзін-өзі бағалау және өзін-өзі реттеу қалыптасу үстінде; ынталандыруы көбінесе ойын және әлеуметтік сипатта болады (ересектердің мойындауы және ортақ іс-әрекетке қосылуы маңызды). Осыдан ПКББ-ның осы кезеңдегі негізгі ережесі шығады: «көрсетті – істеді – атады бекітті» деген қысқа цикл, бұл циклдің әр қадамы баланың көрінетін нәтижесімен аяқталады.

1-4 сыныптардың жас ерекшеліктері: нені ескеру маңызды

Ойлау және тіл. Нақтылық, затқа, бейнеге, әрекетке сүйену қажет. Қарапайым сөздерді нақты етістіктерді («жоспарлайды, өлшейді, емдейді, жөндейді») қолданамыз, көрнекіліксіз терминдерді пайдаланбаймыз.

Зейін. Форматтар 10-15 минуттық форматтар, әр 7-10 минут сайын іс-әрекетті өзгерту: тыңдаймыз → қолмен жасаймыз → жұпта талқылаймыз → портфолиоға тіркейміз.

Жад (есте сақтау). Балалардың өздері жасаған нәрселері жақсы есте сақталады. Әр әрекеттің «ізі» қалсын: сурет, фото, шеберлік стикері, «Мен нені байқадым?» деген қысқаша жазба.

Өзін-өзі реттеу. Қысқа, көзге көрінетін ережелер (3-5 тармақ) қоямыз, оларды белгішелермен еске саламыз. Жұмысты бастаудың/аяқтаудың қарапайым рәсімдерін үйретеміз.

Эмоциялар мен қауіпсіздік. Қызығушылық пен табыс сезімін қолдаймыз, балаларды бір-бірімен салыстырмаймыз; әрқайсысы мүмкіндігі шегінде әрекет етеді. Қауіпсіздік техникасы қарапайым қадамдармен түсіндіріліп, әр практикалық жұмыстың алдында қайталанады.

Әлеуметтік өзара әрекеттесу. Уақыты, материалдар шебері, нәтижені түсіретін фотография сияқты рөлдер бойынша жұптарда және шағын топтарда жұмыс істеу. Әр сабақтан сайын рөлдерді ауыстырып отырамыз.

Стереотиптер. Мамандықты жынысқа немесе әлеуметтік мәртебесіне байланыстырмаймыз. Өртүрлі нәрселерді көрсетеміз: «түрлі жастағы және қалалардағы адамдар маңызды жұмыстарды атқарады».

Бастауыш сыныптағы ПКББ жұмысының әдістемелік ерекшеліктері

Бір мақсат – бір өнім. Әр сабаққа бір кәсіби бағытты таңдап, оны белгілі бір өніммен аяқтау керек.

Көрнекі тіректер. «Құрал – әрекет – мамандық» карточкалары, ереже белгішелері, квесттер мен экскурсияларға арналған маршрут парақтарын қолдану.

Орамдылық. Тақырыпқа 3-4 аптадан кейін жаңа деңгейде оралу (алдымен «кім көмектеседі», кейінірек – «не істейді және қандай құралдарды қолданады»).

Сабақтарға біріктіру. Әр пәнде кәсіби мағынасы бар шағын тапсырма беру: математикадан материалды есептеу, бейнелеу өнері пәнінен бейджикті жобалау, дүниетануда «біздің ауладағы мамандықтар» картасын құрастыру.

Бала портфолиосы. Тіркеудің қарапайым формаларын қолдану: фото + «Мен мынаны істедім...», «Менің қолымнан мынау келеді...» деген екі сөйлем. Тоқсан сайын шағын көрме өткізу.

Отбасының рөлі. «5 минуттық мамандық» (ата-ананың қысқаша сөз сөйлеуі), отбасылық шеберлік тәжірибелері, қауіпсіздік сақталған жағдайда ата-аналардың жұмыс орнына экскурсия сияқты форматтарды ұйымдастыру.

Цифрлық гигиена. Бейнелер – қысқа (3-4 минутқа дейін), тек тәжірибені бастау үшін қолданылады. Ең бастысы – әрекет пен талқылау.

Тілдік және мәдени сезімталдық. Балаларға түсінікті, өз ортасына қатысты мысалдарды пайдалану; карточкалар мен материалдардағы жазбаларда (қазақша/орысша) қолдану.

Құқық, этика, деректер

Деректер мен келісімдер:

Диагностика мен фото /видеоның барлық түрлеріне ата-ананың міндетті түрде жазбаша келісімі болуы қажет; баланың келісімі - ойын түрінде («мен қалаймын / қаламаймын» белгішелері арқылы) алынады.

Деректерді жинау – бақылау, қарапайым бақылау парақтары, іс-әрекет нәтижелері (сурет, қолөнер фотосуреттері). Психометриялық тесттер қолданылмайды.

Сақтау және қолжетімділік:

Артефактілері бар жеке қалталар; ПКББ, сынып жетекшісі, ата-ана (сұраныс бойынша) қол жеткізе алады.

Нәтижелерді хабарлау:

Баланың қолынан «не келеді/не ұнамады/нені байқап көргісі келеді» деген тілді қолдану керек, «бейімді/бейімді емес» деген сияқты жарлықтарды тағуға болмайды.

Тоқсан сайын – отбасына қысқаша есеп (фото-мысалмен бір бет), басқа балалармен салыстырусыз.

Іс-шаралардың қауіпсіздігі мен этикасы:

Тек қауіпсіз материалдар; ТҚ бойынша нұсқаулық белгішелері беріледі; отбасының табысы/жеке мәліметтері туралы сұрақтар қоюға тыйым салынады.

ПКББ бақылау парағы (сабақ алдында): келісімдер бар → материалдар қауіпсіз → қатысудың баламалы түрлері дайын → нәтижені тіркеу форматы анықталған.

Инклюзия: күнделікті өмірдегі әмбебап дизайн

Сабақ жоспары көрініп тұрады: «неден кейін не» белгішелерімен.

Жауап берудің баламалы тәсілдері: көрсету, карточканы таңдау, сурет салу, бір сөзбен айту.

Сенсорлық үзілістер және демалуға мұқтаждар үшін «тыныш бұрыш».

Келісім бойынша тең құрбысының көмекшісі.

Баспа материалдары ірі шрифпен, қарама-қарсы түстермен жазылуы; мүмкіндігінше аудиожазбаның болуы.

ПКББ жұмысындағы типтік қателер және олардың алдын алу

Фактілермен шамадан тыс жүктемеу. Артық әңгімелерді тәжірибемен алмастырамыз.

Таңдауды ертерек «бекіту». «Кім боласың?» деп сұрамаймыз, «бүгін саған не істеу қызықты болды және неліктен?» деп сұраймыз.

Стереотиптеу. Мамандықтарды «ерлер/әйелдер» деп бөлмейміз, олардың әртүрлілігін көрсетеміз.

Есеп беру үшін өткізілетін іс-шаралар. Әрбір формат балаға фотосуретті ғана емес, өнім мен тәжірибе береді.

1-4 сыныптар кезеңіндегі жұмыс сапасының көрсеткіштері

Әр баланың портфолиосында айына кемінде 1 артефакт бар (сурет, бақылау парағы, фотосуреті) болуы.

Сыныпқа айына кемінде бір тәжірибелік формат және бір қысқа ақпараттық формат ұйымдастырылуы.

Отбасының қатысуы: тоқсанына кемінде бір бірлескен іс-шара.

Қауіпсіздік: ТҚ бойынша нұсқаулық бақылау парағы ПКББ журналында белгіленуі.

Мектеп әкімшілігімен өзара іс-қимыл: қадамдық нұсқаулық

1. 1-4 сыныптар бойынша жылдық жоспарды келісу (15 қыркүйекке дейін) мақсаттарды, іс-шараларды, көрсеткіштерді, жауаптыларды бекіту (1,2 қосымшалар). Жоспарды мектептің тәрбие жоспарына енгізу қажет. (Орталықтандырылған үйлестірудің және мектеп деңгейінің болуы модельдің талабы болып табылады).

2. Ресурстық қамтамасыз ету: кабинет/аймақ, көрнекі және ойын материалдарын (карточкалар, үстел ойындары, презентациялар, «кәсіби сандық»), цифрлық ресурстарға қолжетімділік беру (соның ішінде геймификацияланған викториналар).

3. Серіктестіктер: Жылға арналған 2-3 негізгі серіктесті (балалар кітапханасы, шығармашылық үйі, мектеп асханасы сияқты «ішкі» экскурсиялар үшін) келісу. Хаттарды/келісімдерді рәсімдеу.

4. Есеп және есептілік: тоқсандық есеп (қамту, іс-шаралар түрлері, ата-аналардың қатысуы, фото-растаулар, қызығушылықтар бойынша бақылау). Есеп - чек-парағы қосымшасы бар 2 беттен тұрады. (Жүйелілік қажеттілігі кәсіптік бағдар берудің жағдайына мониторинг жүргізу арқылы расталады.) (3-қосымша)

5. Біліктілікті арттыру: Педагог-кәсіптік бағдар берушіні және сынып жетекшілерін мектепшілік әдістемелік сүйемелдеуге қосу (шағын вебинарлар/ӘБЖ).

Педагогикалық ұжыммен жұмыс істеу алгоритмі

1. Бастапқы кеңес (қыркүйек, 45 мин): 1-4 сынып мақсаттары, типтік күнтізбе, рөлдерді бөлу (мұғалім – күнделікті біріктіру; кәсіби бағдар беруші – ұйымдастыру және әдістемелік қолдау; психолог – бақылау және зейінді/қиялды дамытуға арналған ойындар).

2. Сабақтарға біріктіру:

- әдебиеттік оқу – еңбек туралы ертегілер/ әңгімелер;
- математика – «есептейтін» мамандықтар;
- дүниетану – мектептегі ересектердің еңбегін бақылау;
- технология – «Кітапханашыға арналған сыйлық» сияқты қарапайым бұйымдар. (Ойындық және белсендіру әдістері тиімді деп ұсынылады).

3. Әдістемелік сөре: ойындар карталарының, сценарийлердің, презентациялардың ортақ банкі; сынып сағаттарына арналған «10-15 минуттық жылдам іс-шараларлардың тізімі.

4. Тоқсандық шағын сессия (20-30 мин): кейстермен алмасу, «не іске асты» талдау, нүктелік түзетулер енгізу.

Педагог-кәсіптік бағдар берушінің 1-4 сыныптармен жұмыс істеу алгоритмі.

Айлық цикл (қайталанатын):

1. Бақылау және тіркеу (1-апта): кімнің неге қызығушылық танытатынын бақылау (ойындар, суреттер, жауаптар). «Қызығушылық картасына» қысқа жазбалар енгізу.

2. Шағын кездесу/ойын (2 -апта): 15-25 минуттық форматта өткізу (карточкалар, «сиқырлы қалташа», «мамандықты тап» ойындары).

3. Микрожоба (3-апта): «Мен кім болғым келеді және неге?» атты сурет /қолөнер, «Мектебіміздегі мамандықтар» қабырға газетін жасау.

4. Отбасын тарту (4-апта): ата-ананың фото-әңгімесі/баяндамасы, «менің отбасымның мамандығы».

5. Шағын-рефлексия: не ұнады, қандай жаңа мамандықты білдік, келесі айда нені байқап көреміз.

Іс-шаралардың тізбесі мен сипаттамасы (сыныптық және сыныптан тыс) (4-қосымша)

1. «Мамандықты тап» ойыны (20 мин) – құралдарға/ сипаттамаға/ мимикаға қарап табу. Сөздік қорын және байқағыштығын дамытады.

2. «Сиқырлы қалташа» (15-20 мин) – заттарды ұстап көріп табамыз және оларды мамандықтармен байланыстырамыз (ойыншық шприц –дәрігер, қылқалам – суретші және т.б.). Сенсор + ассоциациялар.

3. Мектеп кітапханасына/асханасына шағын экскурсия (30 мин) – еңбек әрекеттерін бақылау, ересектерге сұрақтар қою. Еңбекке деген құрметті қалыптастырады.

4. «Дүкен/Пошта/Құрылыс» сюжеттік-рөлдік ойыны (30-40 мин) – рөлдерді бөлу, қарапайым «операциялар», санау/әдеп.

5. «Менің отбасымның мамандығы» жобасы (1-2 апта, әрқайсысы 10 минут) – балалардың шағын баяндамалары, қабырға газеті/альбом. «Мектеп–отбасы» байланысын нығайтады.

6. «О, сәттілік!» викторинасы (15-20 мин) – мамандықтар, еңбек құралдары мен сапалары туралы қарапайым сұрақтар.

Сценарийлердің үлгілері (3 қысқа)

Сценарий 1. Сынып сағаты «Барлық мамандықтар маңызды» (35 мин)

- Жаттығу «атын дұрыс ата» (5 мин): балалар таныс мамандықтарды атайды.
- «Ыммен тап» ойыны (10 мин).
- Шағын әңгіме «Еңбек адамдарға қалай көмектеседі?» (10 мин).
- Алақанмен рефлексия: «Мен не білдім? Сыныпқа кімді шақырар едім?» (10 мин).

Сценарий 2. Сыныптан тыс іс-шара «Мамандықтар жәрмеңкесі» (40-45 мин)

- 3 станция: «Құрылыс блоктарынан құрастыру», «Пошта» (ашық хаттарды сұрыптау), «Шағын ас үй» (ойыншық ыдыстарды дастарханға қою).
- Әр команда барлық станциялардан өтеді; шығу кезінде – Мен орындадым» стикер-белгісі (геймификация, бейдждер).

Сценарий 3. Шағын экскурсия «Кітапханадағы жұмыс» (30 мин)

- Байқаймыз: кітаптарды қабылдау, сөрелерге орналастыру, оқырмандарға көмек көрсету.
- кітапханашыға 3 сұрақ «Сіз адамдарға қалай көмектесесіз?», «Нені білу керек?», «Жұмыстағы ең жақсы нәрсе не?».
- Пост-белсенділік: «Мен кітапханада көмектесемін» суреті.

Педагогтың чек-парағы (1-4 сыныптар)

- 1-4 сыныптар бойынша жоспар бекітілді және тәрбие жоспарына енгізілді.
- Ресурстар анықталды (кабинет/аймақ, ойындар, карточкалар, цифрлық квиздер).
- Тоқсанына ≥ 4 іс-шара өткізілді (микс: ойын, шағын экскурсия, жоба, ата-аналардың қатысуы).
- Әр бала бойынша «қызығушылық картасы» жүргізіледі (айына 1 рет жаңартылады).
- фото/скрин-суреттермен расталған тоқсандық шағын есеп бар.

Кезең бойынша жылдық жоспар үлгісі (1-4 сыныптар)

ПКББ – педагог-кәсіптік бағдар беруші

Ай	Форматы	Тақырып/ іс-шара	Мақсат	Жауаптылар	Ресурстар/ серіктестер
Қыркүйек	Сынып сағаты	«Барлық мамандықтар маңызды»	Базалық түсініктер	Сынып жетекшісі/ПКББ	Презентация, карточкалар
Қазан	Ойын	«Сиқырлы қалташа»	«Пән–мамандық» бірлестіктері	ПКББ	Қалташа, заттар
Қараша	Экскурсия	«Мектеп кітапханасы/асханасы»	Үлкендердің еңбегін құрметтеу	Сынып жетекшісі/ПКББ	Мектепішілік қызметтер
Желтоқсан	Жоба	«Менің отбасымның мамандығы»	Отбасын тарту	Сынып жетекшілері/ата-аналар	Фотосуреттер/әңгімелер
Қаңтар	Квиз	«О, сәттілік!»	Білімді кеңейту	ПКББ	Сұрақтар/проектор
Ақпан	Ойын	«Мамандықты	Сөздік, тапқырлық	ПКББ	Карточкалар, таймер

Ай	Форматы	Тақырып/ іс-шара	Мақсат	Жауаптылар	Ресурстар/ серіктестер
		тап/пантомим а»			
Наурыз	Шеберхана	«Мектеп қызметкеріне сыйлық»	Еңбек дағдылары	Қол.сын./ технология	Материалдар
Сәуір	Жәрмеңке	«Мамандықта р станциялары»	Рөлдерді байқап көру	ПКББ/ барлығы	Текшелер, карточкалар, бейдждер
Мамыр	Қорытынды	«Мен мамандықтар туралы не білдім»	Рефлексия	Сынып жетекшісі/ ПКББ	Стикерлер, көрме

Педагогтың рефлексивті журналының үлгісі

1. Ай профилі (1 бет)

- Сынып(тар), күн(дер), іс-шара(лар), мақсаттар.
- Не жоспарланған еді? Не орындалды? Неліктен?

3. Қызығушылықтарды бақылау (кесте)

Баланың аты-жөні	Не қызықтырды	Қызығушылық немен байқалды	Отбасының қатысуы	Келесі айға идея
---------------------	------------------	----------------------------------	----------------------	---------------------

3. Өздігінен талдау (сұрақтар)

1. Осы айда қай формат жақсы жұмыс істеді және неліктен?
2. Мен ата-аналарды қалай тарттым? Не көмектесті/кедергі болды?
3. Балалар қандай жаңа мамандықтарды білді? Олар еңбекті қандай сөздермен сипаттайды?
4. Қай жерге түзету қажет (сабақтар, ойындар, кесте, серіктестер)?
5. Қызығушылықтарын әлі «таба алмаған» балалар бар ма? Келесі айда не істеп көремін?

Іс-шара карточкалары (баспаға дайын)

КАРТОЧКА 1. «Сиқырлы кішкентай қалташа»

- Мақсаты: сенсорлық тануды және «пән-мамандық» байланысын дамыту.
- Құрал-жабдықтар: мөлдір емес қалташа, 10-12 зат (қылқалам, рулетка, ойыншық стетоскоп және т.б.).
- Барысы: балалар кезек-кезек затты ұстап көріп алады, атын атайды және мамандықпен байланыстырады.
- Күтілетін нәтиже: бала 5-7 пәнді атайды және оларды мамандықтармен байланыстырады; сөздік қорын арттырады.

КАРТОЧКА 2. «Мамандықты тап» (пантомима/карточкалар)

- Мақсаты: сөздік қорын және еңбек әрекеттері туралы білімді кеңейту.
- Құрал-жабдықтар: Мамандықтар/құралдар жазылған карточкалар, таймер.
- Қозғалыс: біреуі көрсетеді, қалғандары табады; содан кейін рөлдермен алмасады.
- Күтілетін нәтиже: 8-10 мамандықты тану, командалық өзара қарым-қатынас.

КАРТОЧКА 3. «Кітапханаға/асханаға шағын экскурсия»

- Мақсаты: еңбекке құрмет, мектептегі жұмыс орындарының функцияларын түсіну.
- Құрал-жабдықтар: маршрут, маманға арналған 3 сұрақ, «Рахмет» стикерлері.
- Барысы: бақылау, сұрақтар қою, алғыс білдіру.
- Күтілетін нәтиже: балалар ересектердің 3-4 еңбек операциясын атайды.

КАРТОЧКА 4. «Менің отбасымның мамандығы»

- Мақсаты: ата-аналарды тарту, еңбектің оң бейнесін қалыптастыру.
- Құрал-жабдықтар: фото/атрибуттар, флипчарт.
- Барысы: Аптасына 2-3 қысқа отбасылық шағын әңгіме; ортақ қабырға газетін жасау.
- Күтілетін нәтиже: мотивацияның артуы, «менің ересегім немен айналысады» деген түсініктің қалыптасуы.

КАРТОЧКА 5. «О, сәттілік!»(викторина)

- Мақсаты: еңбек құралдары мен сапалары туралы білімді бекіту.
- Құрал-жабдықтар: сұрақтар/ слайдтар/ баспа түрінде, жетондар.
- Барысы: 3 нұсқадан таңдауға болатын 10 қарапайым сұрақ; командалық есеп.
- Күтілетін нәтиже: қызығушылықтың артуы, жауаптардағы саналылық.

КАРТОЧКА 6. «Мамандықтар жәрмеңкесі-станциялар»

- Мақсаты: қарапайым рөлдер мен әрекеттерді байқап көру.
- Құрал-жабдықтар: 3-4 станция (конструктор, «пошта», «ас үй», «шеберхана»), төсбелгілер.
- Барысы: командалар станциялар бойынша әр 8-10 минут сайын ауысып отырады; төсбелгі- марапаттау.
- Күтілетін нәтиже: рөлдік тәжірибесі, базалық еңбек дағдылары, ынтымақтастық.

Сапа және мониторинг бойынша түсініктемелер

- Ерте бастап, жүйелі түрде жүргізу – «үлкен» бір реттік акциялардан маңыздырақ. Ол «формализмді» азайтып, саналылықты арттырады (мектептерге жүргізілген мониторинг деректері бойынша ерте жүйелі тәсіл қажет).
- Ойындық, геймификацияланған пішіндерге сүйеніңіз - олар бастауыш сынып оқушыларын қызықтыруға өте тиімді.

1-қосымшалар

Кәсіптік бағдар беру жұмысының жылдық жоспары(1-4 сыныптар, 20__/20__)

Жоспар паспорты (атауы мен келісу үшін)

Кезеңнің мақсаты: ойын, бақылау, шағын жобалар және отбасының қатысуы арқылы еңбекке деген қызығушылықты және мамандықтар туралы алғашқы түсініктерді қалыптастыру.

Міндеттері: мамандықтар сөздігін кеңейту; еңбекке деген құрметті қалыптастыру; ата-аналарды тарту; жүйелі формаларды (ойындар, шағын экскурсиялар, кездесулер) құру; балалардың қызығушылықтарын бақылауды жүргізу.

Жылдың түйінді көрсеткіштері:

1. сыныптық және сабақтан тыс іс-шаралармен қамту - 1-4 сынып оқушыларының кем дегенде 90% құрайды.;
2. сыныпқа айына кемінде 1 кәсіптік бағдар беру іс -шарасы;
3. отбасының қатысуы – жарты жылда кемінде 1 жалпы мектептік іс-шара;

4. әр оқушы бойынша «қызығушылық карточкаларын» айына 1 рет толтыру;
5. «мамандықтар бұрышының»/сайттағы бөлімінің болуы және оның жүйелі үнемі жаңартылып отыруы.

Жауаптылар: директордың орынбасары (пилоттық жоба үйлестірушісі), ПКББ, сынып жетекшілері, психолог, IT-жауапты.

Есептілік: тоқсан сайын (келесі айдың 10-күніне дейін), жылдық есеп - мамыр/маусым.

Күнтізбелік жоспар (айлық)

Әр жолда кем дегенде екі іс-шара берілген біреуі – сыныптағы, екіншісі – сабақтан тыс/отбасылық/серіктестік. Қажет болған жағдайда, сынып бойынша бөліңіз (1, 2, 3, 4).

Ай	Формат/іс-шарасы	Тақырыбы/мазмұны	Мақсатты топ	Жауаптылар	Серіктестер/ресурстар	Нәтиженің индикаторы
Қыркүйек	1) Сынып сағаты «Барлық мамандық маңызды» 2) «Мамандықтар бұрышын» безендіру	Әңгімелесуді бастау, рөлдік ойындар кезіндегі қауіпсіздік ережелері; балалардың пиктограммалары мен жұмыстары бар стенд	1-4 (сыныптар бойынша)	ПКББ, сынып жетекшілері, АТ	Карточкалар, пиктограммалар, принтер	100% сыныптарды қамту; «бұрыш» 1-ші аптада рәсімделді
Қазан	1) «Сиқырлы қалташа» ойыны 2) Мектеп ішіндегі шағын экскурсия (кітапхана/асхана)	«Пән–мамандық» байланысы; мектептегі ересектердің еңбек әрекеттерін бақылау	1–2	ПКББ, сынып жетекшілері	Заттары салынған қалташа; маршрут	Балалар кем дегенде 5 мамандықты атайды; 3 операцияны атайды
Қараша	1) «Мамандықты үйрен» викторинасы 2) Отбасылық жоба «Менің отбасымның мамандығы» (қабырға газеті)	Еңбек атрибуттары бойынша сұрақтар; сынып сағатындағы қысқаша отбасылық әңгімелер	3-4 және 1-4 (отбасылар)	ПКББ, сынып жетекшілері, ата-аналар	Сұрақтар/әңгіме үлгілері	викторина параллельдің барлық сыныбында өткізіледі; аптасына бір сыныпқа кемінде 1 әңгіме
Желтоқсан	1) «Мектеп қызметкеріне сыйлық» шығармашылық шеберханасы 2)	Қарапайым бұйымдарды жасау; кітапханашы/аспазшы/техникалық қызметкерлермен қысқаша сұхбаттар	1-4 (топтар бойынша)	ПКББ, сынып жетекшілері	Қолөнерге арналған материалдар; сұрақтар тізімі	Дайын бұйымдар; Әр сынып бойынша 3 сұрақ қойылады

Ай	Формат/іс-шарасы	Тақырыбы/мазмұны	Мақсатты топ	Жауаптылар	Серіктестер/ресурстар	Нәтиженің индикаторы
	«Мектебіміздің еңбек адамдарымен» кездесуі					
Қаңтар	1) «Ертегі кәсіптерін» оқу және сахналау 2) Салалар бойынша онлайн-викторина	Кейіпкерлердің рөлдері және олардың «жұмысы»; базалық салалар: медицина, сервис, көлік, шығармашылық	1–4	ПБП, кітапханашы	Сценарийлер, презентация	Әр сыныптағы сахналау; викторинаның орташа баллы $\geq 70\%$
Ақпан	1) «Мамандықты тап» пантомимасы 2) Ата-ана-мамандармен шағын кездесулер	Вербалды емес нұсқаулар; Аптасына 1-2 ата-ана әңгіме 5-7 минут әңгіме айтуға кіреді	1–4	ПКББ, сынып жетекшілері, ата-аналар	Карточкалар, таймер, флипчарт	Кем дегенде 8 мамандықты таниды; айына кемінде 4 шағын кездесу
Наурыз	1) «Мамандықтар жәрмеңкесі – станциялар» 2) «Мен рөлдемін» фотоаймағы	Станциялар: «Құрылыс», «Пошта», «Шеберхана», «Кітапхана»; фотоесеп	1-4 (аралас командалар)	ПКББ, барлық пед. жинақ.	Текшелер, карточкалар, бейджер	Сынып 3+ станциядан өтті; сайттағы фотоальбом
Сәуір	1) Шағын жобасы «Мамандық және адамдарға пайдасы» 2) Сыртқы экскурсия (мүмкін болса)	3 слайдтан/плакаттан тұратын жоба; қысқа шығу (еңбек мамандықтары мұражайы/кітапхана)	3–4	ПКББ, сынып жетекшілері, психолог	Плакат үлгісі; келісімдер	бір сыныпқа 1 жоба; ТҚ және маршруттық парақты сақтау
Мамыр	1) Қорытынды сынып сағаты «Мамандықтар туралы не үйрендім» 2) Жұмыс көрмесі ата-аналарға рефлексия	Жыл жаңалықтарын талқылау; суреттер көрмесі, қабырға газеті, «рефлексия жапырақшасы»	1-4, отбасылар	ПКББ, сынып жетекшілері	Стикерлер, маркерлер, стенд	Әр баланың жеке «Мен-қорытындысы»; фотоесеп

Ай	Формат/іс-шарасы	Тақырыбы/мазмұны	Мақсатты топ	Жауаптылар	Серіктестер/ресурстар	Нәтиженің индикаторы
Маусым	Өзін-өзі бағалау және жылдық жоспар	ПБП және сынып жетекшілерінің өзіндік талдауы; тәрбие жұмысының жоспарына ұсыныстар дайындау	Әкімшілік, ПКББ	Үйлестіруші, ПКББ	Мониторинг формалары	Чек-парақ және фотоархив қосымшалары бар жылдық есеп

Жүйелі (ай сайынғы) іс-әрекеттер

- Әр бала бойынша «қызығушылық карталарында» қызығушылықтарды бақылау және тіркеу (ПКББ+сынып жетекшісі, айына 1 рет).
- «Мамандықтар бұрышы» мен сайттағы/сынып чатындағы жаңалықтарды жаңарту (ІТ-жауапты+ПКББ).
- Психологпен үйлестіру: бақылаулармен алмасу (тестілерсіз), жекелеген балаларға арналған ойындар/рөлдер бойынша ұсыныстар.
- Қауіпсіздік: маршруттық парақтар, ТҚ бойынша нұсқаулық, фотосурет/сыныптан тыс іс-шараларға ата-аналардың келісімі.

«Ресурстық қамтамасыз ету» бөлімі (жоспарға қысқаша)

- Материалдар: мамандықтар/құралдары бар карточкалар, «сиқырлы қалташа» жиынтығы, конструкторлар, флипчарт, маркерлер, бейдждер, стикерлер.
- Инфрақұрылым: сынып, кітапхана, асхана, мектеп сайты («кәсіптік бағдар беру» бөлімі).
- Серіктестер: мектептің ішкі инфрақұрылымы; мүмкіндігінше - балалар кітапханасы/шығармашылық үйі/мұражай.
- Қаржыландыру: қолда бар мектеп ресурстары + ата-аналар комитетінің көмегі (келісім бойынша).

Бақылау пункттері мен есептілік (жоспарға енгізіледі)

- БН-1 (қыркүйек): жоспар бекітілді, «мамандықтар бұрышы» рәсімделді, бастапқы сабақтармен сыныптардың 100% қамтылды.
- КТ-2 (желтоқсан): 3+ формат өткізілді (ойын/экскурсия/жоба), «Менің отбасымның мамандығы» қабырға газеті дайындалды.
- КТ-3 (наурыз): «Мамандықтар жәрмеңкесі – станциялар» өткізілді, сайтта фотоесеп, ата-аналар қатысты.
- КТ-4 (мамыр): қорытынды сынып сағаты мен көрме, жеке «Мен-қорытындылар», фотосуреттерімен тоқсандық есеп.

Қолтаңбалар (келісу парағы)

- Әзірленді: ПКББ _____ / Аты-жөні/ «__» ..20__
- Келісілді: директордың орынбасары (пилоттық үйлестірушісі) _____ «__» ..20__
- Бекітемін: мектеп директоры _____ «__»..20__

Кәсіптік бағдар беру жұмысы бойынша тоқсандық есеп (1-4 сыныптар) - 2 бет

Мақсаты: Әкімшілік жұмыстың жүйелілігін көріп, басқарушылық шешімдер қабылдауы үшін қамтуды, іс-шара түрлерін, ата-аналардың қатысуын, фото-дәлелдерді және қызығушылықтар бойынша бақылауларды көрсету.

Титул блогы (толтыру)

Мектеп: _____

Өңір/елді мекен: _____

Есеп беру кезеңі: тоқсан __ (– 20__)

Пилоттық жоба үйлестірушісі (директордың орынбасары): Аты-жөні, тел., e-mail

ПКББ: Аты-жөні, тел., e-mail

Психолог: Аты-жөні, тел., e-mail

1 бет

А. Жиынтық қамту көрсеткіштері

Параллель	Барлық балалар	Ақпараттандырумен қамту	Іс-шараларға қатысу	Ата-аналар қатысады	Ескертпе
1 сынып	___	___ (___%)	___ (___%)	___ отбасы (___%)	1 ойын, 1 шағын экскурсия
2 сынып	___	___ (___%)	___ (___%)	___ отбасы (___%)	кітапхана/асхана
3 сынып	___	___ (___%)	___ (___%)	___ отбасы (___%)	квиз/шеберхана
4 сынып	___	___ (___%)	___ (___%)	___ отбасы (___%)	жобалар/кездесулер
БАРЛЫҒЫ	___	___ (___%)	___ (___%)	___ отбасы (___%)	

Түсініктеме: «ақпараттандырумен қамту» - сынып сағаттарына/карточкаларға қатысу;
«іс-шараларға қатысу» - ойындар, экскурсиялар, шеберханалар, жәрмеңкелер

Б. Іс-шара түрлері (тоқсан бойынша)

Түрі	Іс-шара саны	Қатысушылар (балалар)	Қамтылған сыныптардың%	Қысқаша қорытынды
Ойын форматтары (қалташа, пантомима)	___	___	___%	мамандықтар сөздігі кеңейді
Шағын экскурсиялар (мектеп ішінде/жақын жерде)	___	___	___%	балалар 3 еңбек операциясын атайды
Шығармашылық шеберханалар/жобалар	___	___	___%	дайын бұйымдар/плакаттар
Ата-ана- мамандармен-кездесулер	___	___	___%	аптасына 1-2 шағын әңгіме
«Мамандықтар жәрмеңкесі - станциялары»	___	___	___%	кемінде ≥ 3 станциядан өттеді

В. Ата-аналардың қатысуы

- Форматтары: шағын кездесулер, отбасылық әңгімелер, экскурсиялар кезінде сүйемелдеу.

- Белсенді отбасылар саны: ___ (___%).

- Нәтиже бергені: _____.

- Келесі тоқсанда нені жақсарту керек.: _____.

Г. Фото-растаулар мен материалдар

Күні	Іс-шара	Фото/видео/есепке сілтеме	Түсініктеме (ең жақсы кадры/баланың дәйексөзі)
..20__	«Мамандықты тап» пантомимасы	сілтеме/жол	«Мен дәрігердің құралдары көп екенін түсіндім»
..20__	Кітапханаға саяхат	сілтеме/жол	«Кітаптарды сөрелерге белгі бойынша қояды екен»
..20__	«Қызметкерге сыйлық» шеберханасы	сілтеме/жол	«Біз аспазшыға ашықхат жасадық»

2-бет

Д. Қызығушылықтар бойынша бақылау (жинтық)

Қызығушылықтар санаттары (балалар санымен белгілеу):

Техника/құрастыру: _____

Табиғат/күтім/бақылау: _____

Қарым-қатынас/адамдарға көмек:

Шығармашылық/сахна/сурет салу:

Спорт/қимыл: _____

Ережелі ойындар/логика: _____

Тоқсандық үрдістер (3-5 тезис):

Келесі тоқсанға арналған ұсыныстар:

- 3-4 сыныптарға арналған «Ағаш шеберханасы» станциясын қосу;
- 1-2 сыныптар үшін «кітапханашы» шағын рөлдерін енгізу;
- айына 2 отбасылық шағын кездесу өткізу.

Е. Кейс-жазба (үздік тәжірибе, 10 бет)

Сынып/күні: _____

Атауы: «_____»

Не істелді (2-3 қадам): _____

Нәтиже: _____

Қалай кеңейтуге болады: _____

Ж. Тәуекелдер, проблемалар және оларды шешу жолдары

Тәуекел/проблема	Ықпалы	Себебі	Шешім/жылдам қадам	Кім/мерзім
Материалдар жетіспеушілігі	орташа	шығын материалдары жоқ	ПН-де жинынтық жинау	ПКББ, дейін

Тәуекел/проблема	Ықпалы	Себебі	Шешім/жылдам қадам	Кім/мерзім
Фото-дәлелдер аз	төмен	жауапкершілік бекітілмеген	сыныпта жауапты тағайындау	Сынып жетекшісі, дейін
ата-аналар аз тартылған	орташа	ыңғайлы уақыт жоқ	«ата-аналардың 5 минутын» енгізу	ПКББ, тоқсан бойы

3. Әкімшіліктің басқарушылық шешімдері (үйлестіруші/директор толтырады)

- Бекіту: _____
 - Ауыстыру /өзгерту: _____
 - Ресурспен қамтамасыз ету: _____
- Педагогикалық кеңестің күні/қолы: _____

Қолтаңбалар:

ПКББ _____

Үйлестіруші _____

Директор _____

Есепке қосымша – Тоқсандық чек-парағы (1 бет)

ПКББ-ны үйлестірушімен бірге толтырады. Есепке қоса беріледі.

ТОҚСАНДЫҚ ЧЕК-ПАРАҒЫ (1-4 сыныптар)

1. Тоқсандық жоспар бекітіліп, мектептегі тәрбие жұмысы жоспарына енгізілді
[Иә/Жоқ] Пікір: _____
2. Әр сыныпта айына кемінде ≥ 1 кәсіптік бағдар беру сабағы өткізілді
[Иә/Жоқ] Пікір: _____
3. Кемінде 3 формат өткізілді: ойын/шағын экскурсия/маманмен кездесу
[Иә/Жоқ] Пікір: _____
4. «Мамандықтар бұрышы» (немесе сайттағы бөлім) рәсімделді және жаңартылып отырады [Иә/Жоқ] Пікір: _____
5. Негізгі іс-шаралар бойынша фото-дәлелдер бар (сілтемелер қоса берілген)
[Иә/Жоқ] Пікір: _____
6. Ата-аналар тартылды (тоқсанына сыныпқа кемінде 1 қатысу)
[Иә/Жоқ] Пікір: _____

7. Әр балаға «қызығушылық карталары» жүргізіледі (айына 1 рет)
[Иә/Жоқ] Пікір: _____
8. Қауіпсіздік талаптары мен ата-аналардың келісімдері сақталды [Иә/Жоқ]
Пікір: _____
9. Көрсеткіштердің қорытынды жиынтығы толтырылып, үйлестірушімен
келісілді [Иә/Жоқ] Пікір: _____
10. Үздік тәжірибе туралы кейс-жазба қоса беріледі [Иә/Жоқ] Пікір: _____

ҚОРЫТЫНДЫ (өзін-өзі бағалау): 10-нан _____ орындалды.

Келесі тоқсанға ұсыныстар (3-4 тезис):

Қолтаңбалар:

ПКББ _____

Үйлестіруші _____

Күні: __.__.20__

Әкімшілікке қалай ұсынуға болады (қысқаша нұсқаулық)

Форматы: 2 бет PDF/Word + бақылау парағы (1 бет) – Деректер мен шешімдерге ғана назар аударыңыз, артық ақпаратпен шатастырмаңыз.

Реті: ПКББ жобаны толтырады → үйлестірушімен келіседі → фото/видеоға сілтемелерді қосады → директорға айдың 10-күніне дейін тапсырады.

Қайда сақтау керек: мектеп дискісінде/ сайттың «кәсіптік бағдар беру» бөлімінде (папкалар: Есептер/Фото/Бақылау парақтары/Жоспарлар).

Кәсіптік бағдар беру іс-шараларының үлгілері

1 сынып - сабақ уақыты 35 мин

Тақырыбы: Ойын-квест «Құрал – Әрекет – Мамандық»

Мақсаты: ойын арқылы еңбек объектілерін қарапайым іс-әрекеттермен байланыстырып, жақын ортадағы 3-4 мамандықты атау.

Форматы: фронтальды + 3-4 адамнан тұратын шағын топтар.

Құрал-жабдықтар: құралдар салынған карточкалар жиынтығы (қасық, кітап, балға, термометр, сыпырғыш және т.б.), әрекеттер жазылған карталары (әзірлейді, емдейді, жөндейді, жинайды, үйретеді), дөңгелек-стикерлер, рөлдерге арналған бейдждер, бақылау парағы.

ПБП дайындығы: «Құрал», «Әрекет», «Мамандық», «Қауіпсіздік» бойынша 4 станцияны дайындау; ережелердің пиктограммаларын әзірлеу.

Барысы:

0-3 мин – Жаттығу «Бұл не және не үшін» (3 затты көрсету, балалар әрекетті атайды).

3-10 мин – «Құрал» станциясы: әр топ 3 картаны таңдап, оны әрекетке жабыстырады.

10-18 мин – «Мамандық» станциясы: «Құрал-әрекет» жұптарына мамандық картасы таңдайды.

18-25 мин – «Қауіпсіздік» станциясы: Әр құралмен жұмыс істеу кезінде қандай ережелерді сақтау маңызды екенін талқылайды (ПКББ пиктограммаларды еске салады).

25-32 мин – «Менің шағын рөлім»: Балалар төсбелгіні тағып, мамандықты бір сөйлеммен таныстырады «Мен кітапханашымын, кітаптарды табуға көмектесемін».

32-35 мин – Нәтижені тексеру: «Мен бүгін білдім» стикер парағы (2 тармақ) және топтың плакатпен бірге түскен фотосуреті.

Инклюзия: Ыммен/картаны таңдау арқылы жауап беруге болады; ірі шрифттер және анық контурлар; «автор-көмекші» жұбы.

Қауіпсіздік: жиынтықта тек макеттер/суреттер; нақты заттарда өткір жиектері болмауы керек.

Бағалау (қалыптастырушы): 5 тармақтан тұратын бақылау парағы (2 «құрал-әрекет» жұбын байланыстырды, 2 мамандықты атады, 1 қауіпсіздік ережесін айтты, шағын рөлді таныстырды, «білдім» 2 тармақты толтырды).

Портфолиоға ізі: Плакаттың фотосы + стикер парағы.

2 сынып – сабақ уақыты/сабақтан тыс 40 мин

Тақырыбы: Рөлдік шағын-тәжірибе «Кітапхана жұмыс істейді»

Мақсаты: кітапхана қызметкерінің не және қалай жұмыс істейтінін түсіну, жауапкершілік пен сыпайы қарым-қатынасқа жаттығу.

Форматы: Шағын топтардағы рөлдер ротациясы.

Құрал-жабдықтар: Оқырман билеті-макеттер, мөр-таңбалар, «берілді/қабылданды» индикатор-стикерлері, «сөре»-жәшіктер, 30-40 кітап/буклет, маршрут парақтары.

ПКББ дайындығы: Сыныпты «Кітап беру», «Қабылдау», «Сөре-тәртіп орнату», «Анықтама» аймақтарына бөлу; қауіпсіз мөрлерді/стикерлерді жинау.

Барысы:

0-5 мин – Кіріспе: кітапханашы немен айналысады, қарым-қатынас ережелері қандай.

5-20 мин – 1 айналым: топтар аймақтарға бөлінеді. Тапсырмалар: билет бойынша кітап беруді рәсімдеу, қайтарылған кітаптарды қабылдау және «қайтарылды» деген белгі қою, кітаптарды шартты әріптер/түстер бойынша орналастыру, «табиғат туралы» сұраныс бойынша кітап табу.

20-30 мин – 2 айналым: Рөлдерді ауыстыру және тапсырмаларды қайталау.

30-37 мин – Талдау: Не көмектесті, не қиын болды, тәртіп не үшін қажет.

37-40 мин – Нәтижені тіркеу: маршрут парағында «мен не істедім/нені үйрендім» деген белгісін қою.

Инклюзия: күрделілігі бойынша қолжетімді тапсырмалар; сөрелерді түспен визуалды таңбалау; карточкамен жауап беруге болады.

Қауіпсіздік: кітаптарды ұқыпты пайдалану туралы ескерту; кезек ережелері.

Бағалау: маршрут парағы (3 тапсырманы орындады, қарым-қатынас ережелерін сақтады, топта көмектесті).

Портфолиодағы ізі: рөлдегі фотосурет + маршрут парағы.

3 сынып – сабақ уақыты/сабақтан тыс 40 мин

Тақырыбы: «Қала шеберханалары»

Мақсаты: Үш түрлі іс-әрекетте өзін байқап көру және оларды мамандық түрлерімен байланыстыру.

Форматы: 10-12 минуттан 3 станция.

Құрал-жабдықтар:

1-станция «Құрылыс»: конструктор / LEGO, қарапайым құрылыс сызбасы.

2-станция «Логистика»: Сәлемдеме карталары, сынып/дәліздің картасы, жол белгілері.

3-станция «Эко-зертхана»: Шыныаяқтар, топырақ, тұқымдар, су құйылған пипеткалар, майлықтар.

ПКББ дайындығы: ТК (техникалық қауіпсіздік) бойынша нұсқаулық, ереже белгішелері, таймер.

Барысы:

0-5 мин – Кіріс: қандай дағдылар қажет болады (нұсқаулыққа назар аудару, ұқыптылық, топтық жұмыс).

5-17 мин – 1-станция: Сызба бойынша нысанды жинау, тұрақтылығын тексеру.

17-29 мин – 2-станция: «Сәлемдемелерді» сұрыптау және картадан бағыттарды құру.

29-39 мин – 3-станция: Тұқым себу, шыныаяққа қол қою, пипеткамен су құю.

39-40 мин – Жылдам айналмалы рефлексия «қай жерде қиын болды және неліктен».

Инклюзия: топ ішіндегі рөлдер (нұсқаулық оқушы, шебер, уақыт бақылаушысы, нәтиженің фотографы). Қиындықтар туындаған жағдайда балама тапсырмалар: сапаны бақылаушы болу.

Қауіпсіздік: 3-станцияда сумен/топырақпен мұқият жұмыс істеу; дымқыл майлықтар, жұмыс орнын жинау.

Бағалау: «Біздің команда» шағын парағы (әр станциядағы тапсырма орындалды, нұсқаулық сақталды, барлық рөлдер қолданылды).

Портфолиодағы ізі: нәтиженің фотосы + «Біздің команда» парағы.

4 сынып – Сабақ уақыты/Сабақтан тыс 45 мин

Тақырыбы: шағын жоба «Менің ауылымның/қаламның мамандықтары»

Мақсаты: өз ауданындағы 3 мамандық туралы бастапқы мәліметтерді жинау және оны постер картасы түрінде ұсыну.

Форматы: 4-5 адамнан тұратын шағын топтардағы жұмыс істеу.

Құрал-жабдықтар: Аудан/қала картасының дайындығы(басып шығарылған), стикерлер, маркерлер, «мамандық – не істейді – қайда оқиды – құрал» үлгі-карточкалары, офлайн фотосуреттері бар планшеттер/телефондар (келісім бойынша), желім-қарандашы.

ПКББ дайындығы: Картаны басып шығару, 6-8 қарапайым дереккөздерді дайындау (аудандағы мамандықтардың қысқаша сипаттамасы бар парақтар), дереккөздермен жұмыс істеу және дәйексөз келтіру бойынша нұсқаулық өткізу («қарапайым сөздермен айт, сөзбе-сөз көшірме»).

Барысы:

0-5 мин – Кіріспе: Сенімді ақпаратты қалай іздеу және өз сөзімен жазу.

5-20 мин – «Мамандық – не істейді – қайда оқиды – құралы» 3 картасын іздеу және толтыру. Дереккөздер: ПКББ парақтары, жеке бақылаулар, мектептегі ересектерге арналған сұрақтар (кітапханашы, медбике, күзетші) – мүмкіндігінше.

20-35 мин – Плакатты құрастыру: Карточкаларды аудан картасына «жұмыс кездесетін» жерлерге жапсыру (емхана, ТҚС, кітапхана және т.б.).

35-43 мин – Топтардың шағын-таныстырылымдары (1 минут): «Бұл жұмыс несімен маңыздылығы және біз қандай жаңалықтар білдік».

43-45 мин – Қорытынды: «Ең пайдалы факт» стикерлерімен дауыс беру.

Инклюзия: Пиктограммалар бар карточкалардың үлгілері; топта «диктор» және «хатшы» бар, рөлдер қабілеттеріне қарай бөлінеді.

Қауіпсіздік: Мектеп ішінде тек сүйемелдеумен жүру; желіммен мұқият жұмыс істеу.

Бағалау: 4 критерий бойынша 3 баллдық рубрика: карточкалардың толықтығы, тұжырымдардың түсініктілігі, постердің ұқыптылығы, топтық жұмыс.

Портфолиодағы ізі: Постердің фотосы + әр баладан толтырылған бір карточка.

3. 5–7 сыныптарда кәсіптік бағдар беру жұмысын ұйымдастыру бойынша әдістемелік ұсынымдар

5–7 сыныптар – қызығушылықты өзектендіру және мамандықтар туралы түсінікті кеңейту кезеңі

1) Кәсіптік бағдар беру жұмысының мақсаты мен міндеттері

Мақсаты: еңбек пен мамандықтарға деген қызығушылықты тереңдету, оқу пәндерін нақты қызмет түрлерімен байланыстыру, еңбек нарығының логикасын және қауіпсіз «алғашқы сынақ» ережелерін түсіндіру.

Міндеттері:

- Өңір салалары, заманауи мамандықтар және негізгі еңбек функциялары туралы түсінікті кеңейту;
- Мектеп пәндерін нақты кәсіби рөлдермен байланыстыру (математика/тіл/информатика пәндерін мамандықтарда қалай қолданылатынын көрсету);
- Негізгі әмбебап дағдыларды қалыптастыру: ақпарат алу, жоспарлау, топта жұмыс істеу, тапсырмаларды шешу;
- Әр тоқсан сайын оқушының қызығушылық картасын және «жеке сынақ қадамдарын» жүргізу;
- Ата-аналармен және серіктестермен тұрақты өзара әрекеттесу нысандарын жолға қою;
- Қауіпсіздікті қамтамасыз ету және жүйелі есептілікті жүргізу.

5–7 сыныптарда педагог-кәсіптік бағдар берушінің жұмыс ерекшеліктері

2-кезең: Таңдау бағытын нақтылау (10–13 жас). Бұл – ерте жасөспірімдік кезең. Осы жаста дене мен көңіл-күйде өзгерістер байқалады, құрдастар

тарапынан мойындауға деген қажеттілік артады. «Ересектер» тақырыптарына және әділ ережелерге қызығушылық оянады. Ойлау қабілеті біртіндеп абстрактылы деңгейге өтеді, бірақ әлі де нақты мысалдар мен әрекеттерге сүйенеді. Өзін-өзі бағалау тұрақсыз болуы мүмкін, сондықтан бұл кезеңде қолжетімді табысқа жету мүмкіндіктерін жасау және қолдаушы кері байланыс беру өте маңызды

Осы кезеңде педагог-кәсіптік бағдар берушінің басты міндеті – оқушылардың мамандықтарға деген қызығушылығын саналы зерттеуге және түрлі рөлдерді сынап көруге бағыттау, бірақ олардың соңғы таңдауын» ерте кезеңде жасамауына жағдай жасау.

Жас ерекшеліктері бойынша

Когнитивтік даму. 10–13 жаста оқушылар логикалық ойлауға көше бастайды, бірақ ақпаратты ең жақсы қабылдайтын тәсіл – көрнекі мысалдар, сызбалар және қысқа нұсқаулар. Сабақты 15–20 минуттық шағын бөліктерге бөліп, әр бөліктің мақсатын және нәтижесін нақты көрсету тиімді.

Эмоциялық және әлеуметтік даму. Бұл жаста құрдастардың пікірі мен қолдауы маңызды. Сондықтан сабақта жұппен немесе топпен жұмыс істеу, рөлдерді бөлісу және дайын нәтижені көпшілік алдында көрсету әдістерін қолдану ұсынылады.

Инталандыру. Оқушы үшін жұмыс мағыналы және пайдалы болуы керек. Тапсырмаларды нақты қолдану аясы бар етіп беру тиімді: бастауыш сыныптарға арналған жобалар, мектеп кітапханасына материалдар, мектеп медиа-жобалары.

Өзін-өзі реттеу. Жоспарлау және жауапкершілік дағдылары қалыптаса бастайды. Мұғалім қысқа мерзімді жоспар беріп, оқушыға өз жұмысын тексеру тізімі арқылы бақылауды үйретеді.

Психофизиологиялық ерекшеліктер. Жұмыс қабілеті бірде жоғары, бірде төмен болуы мүмкін, шаршау байқалады. Сабақты «кіріспе – негізгі жұмыс – қорытынды» құрылымымен ұйымдастырып, қысқа үзілістер енгізу қажет.

Цифрлық орта. Оқушылар ақпаратты интернеттен іздейді. Медиасауаттылықты дамыту маңызды: ақпарат көзін тексеру, алынған деректерге дұрыс сілтеме жасау ережелерін үйрету.

Педагог-кәсіптік бағдар берушінің жұмысының әдістемелік басымдықтары

Әрекет арқылы зерттеу. Әр тақырып міндетті түрде рөлдік сынақпен бекітіледі: шағын практикум, «кәсіби маманмен бір күн» шадоуинг форматы (мектеп кітапханасы, медпункт, лаборант бөлмесі), волонтерлік акция.

Қысқа мерзімді жобалар (2–3 апта). Әр қатысушыға бір рөл бекітіледі, дайын өнім мен көпшілікке таныстыру күні нақты белгіленеді (мини-көрме, стенд-постер, бейне-питч).

Сабақтарға кіріктіру. Пән сабақтарында нақты өмірден алынған тапсырмаларды орындаймыз:

- Математика – материалдар/бюджет шығынын есептеу;
- Жаратылыстану – қарапайым инженерлік немесе экологиялық жағдайларды шешу;
- Тіл пәндері – «кәсіби маманмен сұхбат», «жұмыстың пайдасы туралы эссе» жанрлары;
- Информатика – жоба портфолиосын дайындау, деректерді визуализациялау.

Қызығушылықты диагностика жасау – таңбай қоймай. Жеңіл сауалнамалар мен қызығушылық карталары, бақылау, 10 минуттық шағын әңгімелер. «Мен кімін» емес, «қазір не істеген қызықты және неге» деген сұраққа жауап іздеу.

Өзін-өзі анықтау дағдылары. Мына формуланы үйретеміз: қызығушылық → әрекет → дағды → мүмкін болатын мамандықтар. «Маған ұнайды» дегенді «Қандай қадам жасай аламын» форматына ауыстыру.

Отбасымен жұмыс. Ата-аналарға арналған қысқа сессиялар («15 минут мамандықтар туралы»), бірлескен іс-шаралар, қысымсыз қолдау көрсету ережелері.

Еңбек нарығы туралы ақпарат – мөлшермен. «Не істейді – қайда оқиды – қайда жұмыс істейді – қоғамға не үшін қажет» картасын қолдану. Жалақы және болжамдармен шамадан тыс жүктемеу.

Әртүрлілік және инклюзия. Кең ауқымды мысалдарды көрсету, жыныс пен әлеуметтік ерекшеліктері бойынша стереотиптерден аулақ болу, материалдардың баршаға қолжетімді болуын қамтамасыз ету.

Сыныптар бойынша ерекшеліктер

5 сынып – «Бейімделу және көкжиегін кеңейту»

Негізгі бағыт: орта буынға үйрену, топтық рөлдерді сынап көру, алғашқы шағын жобаларға қатысу.

Кәсіптік бағдар беру құралдары: «қызығушылық маршруты» (жарты жылда бір рет жаңартылады), рөлдік сынақ парағы, жобадағы рөл карточкалары (ұйымдастырушы, зерттеуші, дизайнер, спикер).

Өткізілу формалары: пән сабақтарындағы кәсіби жағдайларды шешу (проф-кейстер), «мектеп – жұмыс орны» экскурсиясы (лаборант, кітапханашы, асхана қызметкері), мектептегі ересек қызметкермен сұхбат.

6 сынып – «Сынақ-конструктор»

Негізгі бағыт: күрделірек практикалық тапсырмалар, мамандықты шағын зерттеу алгоритмі.

Кәсіптік бағдар беру құралдары: «Маманға қоятын сұрақтар» тексеру тізімі, сынақ күнделігі, қарапайым дағдылар картасы («Менде не жақсы шығады»).

Өткізілу формалары: мектеп ішіндегі оқу мини-тәжірибелері (кітапханашы/лаборант көмекшісі), тапсырмалары бар кәсіптік квест, «Мамандықтар әлемі» тақырыптық апталығы.

7 сынып – «Саналы қызығушылық»

Негізгі бағыт: қызығушылықты оқу пәндері мен үйірмелермен байланыстыру, келесі қадамды жоспарлау (электив, үйірме, байқау).

Кәсіптік бағдар беру құралдары: «таңдау бағыттары» (STEM/әлеуметтік/шығармашылық), карта «курс/үйірме → дағдылар → ықтимал бағыттар».

Өткізілу формалары: жобаладағы рөлдер күні, жоғары сынып оқушысы немесе түлекпен шадоуинг, колледж/ЖОО-ға бару, «неге осы үйірмені/курсты таңдаймын» тақырыбында шағын сұхбат.

Құқық, этика, деректер

Деректер және келісімдер:

Ата-ананың диагностикалық тестілеуге және сыртқы іс-шараларға келісімі + оқушының өзінің келісімі.

Деректерді жинақтау: қызығушылыққа арналған қысқа сауалнамалар, сынақ парақтары, жобалардың шағын портфолиосы, бейнепрезентациялар (келісім бойынша).

Сақтау және қолжетімділік:

Қызығушылық картасы (жылына екі рет жаңарту); сынақ парақтары – жеке папкада; отбасының сұрауы бойынша қолжетімділік беру.

Нәтижелердің байланысы:

«Қызығушылық → әрекет → дағды → ықтимал мамандықтар» тізбегі арқылы түсіндіру. Ұсынымдар «диагноз» түрінде емес «келесі қадамдар» түрінде беріледі.

Онлайн іздеу және медиа этикасы:

Ақпарат көзін тексеру бойынша кіріктірілген сабақ өткізу; суреттер мен бейнелерге дұрыс сілтеме жасау ережелерін түсіндіру; рұқсатсыз өзге адамдардың фотосуреттерін жариялауға тыйым салу.

Кәсіптік сынамалардағы қауіпсіздік:

Тек мектеп немесе серіктес мекемелер базасында, алдын ала нұсқаулық өткізгеннен кейін; қауіпті құралдарды қолдануға тыйым салу.

Кәсіптік бағдар берушінің чек-парағы: келісімдер алынған → ақпарат көздері сенімді → рөлдер мен қатысу баламалары бар → кері байланыс жоспары дайын.

Инклюзивті шешімдер (әмбебап дизайн)

Қатысудың бірнеше тәсілдері: жазуға, сурет салуға, қысқа бейне түсіруге болады.

Көрнекі нұсқаулықтар мен тексеру тізімдері, айқын әрі көзге жеңіл қабылданатын материалдар, сабақтың алдын ала болжанатын құрылымы.

Рөлдерді маңыздылығына қарай бөлу, жоба барысында рөлді өзгерту мүмкіндігі.

Мазасыздық және қарым-қатынас мәселелері бойынша педагог-психологпен бірлесе қызмет ету.

Жиі кездесетін қателер және олардан қалай сақтану

Практика орнына лекциялар. Ақпарат тәжірибесіз бекімейді – міндетті түрде өнім/әрекет түрінде «із» қалдыру қажет.

Ерте кезеңде «таңба» жапсыру. Соңғы қорытындыларды жарияламаймыз, қызығушылық динамикасын тіркейміз.

Жалақыға шектен тыс назар аудару. Мағына, үлес және еңбек жағдайларын талқылаймыз, тек табысқа көңіл бөлмейміз.

Есеп үшін өткізілетін іс-шаралар. Әр форматтың нақты мақсаты және өнімі болуы тиіс.

Педагог-кәсіптік бағдар беруші жұмысының сапа индикаторлары (5–7 сыныптар)

Әр оқушыда – жеке қызығушылық картасы (жылына 2 рет жаңарту).

Әр оқушыға оқу жылы ішінде кемінде екі кәсіби сынама (мектеп ішіндегі микротәжірибелерді қоса) (Қосымша 3).

Әр параллельде кемінде бір қоғамдық өнім (постер/бейне/презентация).

Ата-аналарды қамту: кемінде 70% бір форматқа қатысқан.

Серіктестік: жылына кемінде 2 іс-шараны сыртқы ұйымдармен өткізу.

Қауіпсіздік және этикалық нормаларды сақтау: ақпараттандырылған келісім, фотофиксацияның дұрыстығы, жеке деректерге құрметпен қарау.

Уақытты үнемдеп, нәтиже беретін техникалар

«5–15–5»: 5 минут кіріспе → 15 минут әрекет → 5 минут рефлексия (қалған уақыт – келесі қадамды/жоспарды бастау).

Сынақ күнделігі: әр іс-әрекеттен кейін 3 сұрақ – «не істедім? нені үйрендім? жалғастырғым келе ме?»

Сабақтағы кәсіби жағдай (проф-кейс): рөлі мен критерийі бар бір практикалық тапсырма.

Мамандық картасы: «не істейді – қайда оқиды – қайда жұмыс істейді – адамдарға қалай пайдалы».

Жарты жылда бір рет 10 минуттық роудмап-әңгіме: қызығушылықты нақтылау, келесі қадам (үйірме/курс/жоба) бойынша келісу.

Этика және қауіпсіздік

Әлеуметтік-мәдени көрсетілімдерге қатысу – тек ерікті түрде. Барлық оқушыларға бірдей мүмкіндік беріледі. Фото, бейне және жеке деректермен жұмыс істеуде этикалық нормалар қатаң сақталады. Оқушыларды бір-бірімен салыстыруға болмайды. Педагог-кәсіптік бағдар берушінің міндеті – дайын таңдау ұсыну емес, оқушыға түрлі бағыттарды көруге және өзін сынап көруге мүмкіндік беру.

2) Мектеп әкімшілігімен жұмыс қадамдары

1. 15 қыркүйекке дейін: 5–7 сыныптарға арналған жылдық жоспарды бекіту (мақсаттар, іс-шаралар, көрсеткіштер, жауапты қызметкерлер) және оны мектептің тәрбие жұмысы жоспарына енгізу.
2. Жауапты қызметкерлер: пилоттық жобаның үйлестірушісі (директордың орынбасары), мазмұндық жұмысқа жауапты педагог-кәсіби бағдар беруші, кеңес беру бойынша психолог, «виртуалды сыныпқа» жауапты IT-маман.
3. Қажетті ресурстар:
 - кәсіби тәжірибелер өткізуге арналған аудиториялар және «терезе» кестесі;
 - базалық құралдар: рөл карточкалары, кейстер, конструкторлар немесе маршруттар, медиаконтентке қолжетімділік;
 - жылдық серіктестер тізімі (3–5 ұйым).
4. Қауіпсіздік шаралары: ата-аналар келісімінің үлгілері, маршрут парақтары, нұсқаулық жүргізу журналы.
5. Есеп беру: тоқсан сайын – 2 бет есеп және тексеру тізімі; ай сайын – «виртуалды сыныпқа» қысқа қорытынды (1 абзац + фото).
6. Ақпарат беру: ай сайын 20 минуттық жұмыс кездесуін өткізу: директор/ үйлестіруші/ педагог-кәсіби бағдар беруші/ психолог).

3) Педагогикалық ұжыммен жұмыс алгоритмі

1. Бастапқы кеңес (қыркүйек, 30 мин):
 - мақсаты – 5–7 сыныптар кезеңінің мақсаттарын таныстыру;
 - «мектепшілік» кәсіби күндердің күнтізбесін бекіту (әр тоқсанда бір рет);
 - рөлдерді бөлу: әр пән бойынша қай «станцияны/кейс» кім өткізеді.
2. Сабаққа кіріктіру:
 - пән мұғалімдері айына 1 рет кәсіби кіріктеме (5–10 мин) немесе мини-кейс (15 мин) өткізеді: «бұл мамандықта қалай қолданылады»;
 - Педагог-кәсіби бағдар беруші пәндер бойынша кейстер жиынтығын дайындайды (математика, тілдік пәндер, информатика, биология/география).
3. Бірлескен жоспарлау:
 - әр тоқсанда 1 жалпы жобалық күн белгілеу (мысалы, «Мамандықтар қаласы»);
 - әр параллельде «тәжірибе бойынша сынып кураторын» бекіту.

4. Тәжірибе алмасу және кері байланыс:

- әр кәсіби күннен кейін – тиімді құралдарды белгілеу үшін қысқа «бес минуттық» талдау;
- мектептің сценарийлер қорын толықтыру.

4) Педагог-кәсіби бағдар берушінің (5–7 сыныптарымен) қадамдық жұмыс алгоритмі

Айлық ритм:

- 1-апта. Ақпараттандыру: «Айдың мамандығы» тақырыбындағы сынып модулі + «виртуалды сыныбында» пост/бейнежазба.
- 2-апта. Тәжірибе: кәсіби сынама/кейс-сабақ/маманмен кездесу (20–40 мин).
- 3-апта. Кері байланыс және тіркеу: «қызығушылық картасы» (әр оқушыға 2–3 белгі), қысқа ұсыныстар.
- 4-апта. Ата-аналар және серіктестер: сабақтың/жиналыстың соңында ата-аналармен 10–15 минуттық мини-кездесу; серіктестермен келісімдер.

Әр тоқсанда: 1 жалпы жобалық күн, 1 экскурсия (сапар) немесе онлайн-тур, 1 мини-сауалнама (қызығушылықтар мен қанағаттанушылық бойынша).

5) Іс-шаралардың тізімі мен сипаттамасы (сынып және сыныптан тыс)

5.1. Классные формы

5.1. Сыныптағы өткізу формалары

1. Айдың мамандығы: «инженер-жобалаушы»

- *Мақсат:* математиканы/сызбаны/АКТ пәндерін нақты тапсырмамен байланыстыру.
- *Өткізу барысы (25 мин):* 5 мин – бейнеролик арқылы кіріспе; 10 мин – техникалық тапсырма бойынша тор көзді қағазға балалар алаңының сызбасын құру; 10 мин – 2–3 жұмысты таныстыру.
- *Күтілетін нәтиже:* оқушы инженердің 3 еңбек функциясын атайды, математика мен АКТ рөлін түсінеді.

2. Кейс-сабақ «Логист сияқты тапсырманы шеш»

- *Мақсат:* «маршрут, уақыт, құн» ұғымдарын тәжірибе жүзінде көрсету.
- *Өткізу барысы:* 6 жеткізу нүктесі бар жұмыс парағы; топтар маршрутты оңтайландырады; шешімдерді қорғау.

3. Үйірмелер навигаторы

- *Мақсат:* қызығушылықты әрекетке айналдыру.
- *Өткізу барысы:* мектеп және қала үйірмелері туралы 10 минуттық таныстырылым; «1 айға арналған менің сынақ қадамым» парағын толтыру.

4. Рөлдер зертханасы «Бір мамандықтың үш рөлі»

- *Мақсат:* бір салада әртүрлі рөлдер болатынын көрсету (мысалы, медицина: дәрігер, лаборант, әкімші).
 - *Өткізу барысы:* 8 минуттан 3 мини-станция, топтардың ротациясы.
5. Квиз «Өңірдің кәсіби салалары»
- *Мақсат:* салалар мен кәсіпорындар сөздігін бекіту.
 - *Өткізу барысы:* 12–15 сұрақ; топтық жұмыс; «сала білгірі» бейджін табыстау.
- 5.2. Сыныптан тыс өткізу формалары (Қосымша 1,2)
1. Экскурсия «Кәсіпорындағы бір күн»
- *Мақсат:* кемінде 3 жұмыс рөлін көру; қауіпсіздік ережелерін сақтау.
 - *Өткізу барысы:* кіріспе нұсқаулық; үш аялдама; сұрақтар; алғыс білдіру.
2. Кездесу «Маман әңгімелейді» (сабақ соңында 15 минут)
- *Мақсат:* ата-аналар немесе серіктестер тарапынан мансап тарихын тікелей жеткізу.
 - Кәсіби сынама «Маманның көлеңкесі» (2 сағат)
 - *Мақсат:* бақылау және қарапайым көмек көрсету; тек қауіпсіз әрекеттер.
3. Жоба «Отбасылық мамандық картасы»
- *Мақсат:* отбасын тарту; еңбек түрлерінің әртүрлілігін көрсету.
4. Онлайн-тур мамандық бойынша
- *Мақсат:* сапар мүмкін болмаған жағдайда көкжиегін кеңейту.

6) Үш толық сценарий (шамамен 40–45 мин)

Сценарий А. Кейс-сабақ «Логист сияқты тапсырманы шеш» (6–7 сыныптар)

- *Мақсат:* математиканы және географияны нақты тапсырмада қолдану.
- *Жабдықтар:* аудан картасы бар карточкалар (6 нүкте), таймер, маркерлер.
- *Өткізу барысы:*
 1. Кіріспе (5 мин): логист кім, 3 негізгі міндеті.
 2. Топтық жұмыс (20 мин): уақыт/құнды ескере отырып, ең тиімді маршрутты құру; шешімді жазу.
 3. Қорғау (10 мин): әр топ өз шешімін түсіндіреді.
 4. Кері байланыс (5 мин): не көмектесті, не кедергі болды; бұл білім қайда қолданылады.
- *Күтілетін нәтиже:* оқушылар логисттің 3 функциясын атайды, оңтайландырудың 2 көрсеткішін (метрикасын) айтады.

Сценарий Б. Рөлдер зертханасы «Миниатюралық клиника» (5–6 сыныптар)

- *Мақсат:* бір саладағы әртүрлі рөлдерді көрсету.

Бекеттер (әрқайсысы 8 мин): тіркеу бөлімі (қарым-қатынас орнату), зертхана (ұқыптылық), дәрігер кабинеті (нұсқаулыққа мұқият болу).

- Қорытынды: рөл мен пайдалы жағын көрсететін бейдж («мұқияттылық», «командалық»).

Сценарий В. Кездесу «Маманның сөзі» (7 сыныптар)

Мақсат: нақты өмірбаян + «жетінші сынып оқушысына үш кеңес».

- Құрылым: 10 мин – әңгіме, 10 мин – сұрақтар, 5 мин – әр оқушы карточкаға «менің 2 қадамым» жазып алады.
- Нәтиже: әр оқушыда 1 айға арналған 2 нақты қадам жазылған болады.

7) Педагог-кәсіби бағдар берушінің 5–7 сыныптарға арналған кезеңдік тексеру тізімі (тоқсанға)

1. 5-7 сыныптарға жылдық жоспар бекітілген және мектептің жалпы жоспарына енгізілген.
2. Әр сыныпта айына кемінде 1 кәсіби бағдар беру іс-әрекеті өткізілген.
3. Тоқсан ішінде 1 жалпы кәсіби күн өткізілген.
4. Кемінде 1 экскурсия (сапар) немесе онлайн-тур орындалған.
5. Маманмен/ата-аналармен кездесулер – тоқсан ішінде кемінде 2 рет.
6. «Қызығушылық карталары» жүргізілген (айына әр оқушыға 2–3 белгі).
7. Негізгі оқиғалардың фото-дәлелдері бар.
8. «Виртуалды сынып» жаңартылған (жаңалық + 1 материал).
9. Қауіпсіздік талаптары орындалған (келісімдер, маршруттар, техника қауіпсіздігі журналы).
10. Тоқсандық есеп (2 бет) және тексеру тізімі сол айдың 10-шы күніне дейін тапсырылған.

8) Жылдық жоспар үлгісі (5–7 сыныптар, 20__/20__)

Ай	Өткізу барысы	Тақырып/мазмұны	Сынып	Жауапты мамандар	Серіктестер/ресурстар	Орындалу көрсеткіші
Қыркүйек	Сыныптық модуль + кәсіби күн	«Кәсіби салалар картасы»; «Айдың мамандығы»	5–7	Педагог-кәсіби бағдар беруші, пән мұғалімдері	Презентациялар, карталар	сыныптардың 100% қамтылған
Қазан	Кейс-сабақтар	Логистика, инженерия саласы	6–7	Педагог-кәсіби бағдар беруші, математика/география	Кейс карточкалары	әр сынып бөліміне 2 сабақтан
Қараша	Маманмен кездесу	Медицина/қызмет көрсету	5–7	Педагог-кәсіби бағдар беруші	2–3 маман	≥2 кездесулер
Желтоқсан	Жоба	«Отбасылық мамандық картасы»	5–7	Педагог-кәсіби бағдар беруші, класс жетекшілері	Жобалар үлгісі	1 сынып - 1 жоба
Қантар	Экскурсия/онлайн-тур	Кәсіпорын/колледж	6–7	Педагог-кәсіби бағдар беруші, үйлестіруші	3 серіктес	әр сынып бөліміне 1 экскурсия
Ақпан	Кәсіби сынама	«Маман орнын басу (шадоуинг)» (бақылау)	7	Педагог-кәсіби бағдар беруші, серіктес	нұсқаулық өткізу, келісім	1 сыныпқа 1 сынама
Наурыз	Рөлдер зертханасы	«Бір салада 3 рөл»	5–6	Педагог-кәсіби бағдар беруші, пән мұғалімдері	Бекеттер	1 сыныпқа 3 бекет

Ай	Өткізу барысы	Тақырып/мазмұны	Сынып	Жауапты мамандар	Серіктестер/ ресурстар	Орындалу көрсеткіші
Сәуір	Үйірмелер навигаторы	«1 айға арналған менің қадамым»	5–7	Педагог-кәсіби бағдар беруші, класс жетекшілері	Үйірмелер тізімі	≥60% оқушы қадам жасады
Мамыр	Қорытынды және жоспар	Жеке «жазғы демалыс қадамдарым»	5–7	Педагог-кәсіби бағдар беруші, психолог мамадар	Қызығушылықтар картасы	Жеке жоспарлар

9) Педагог-кәсіби бағдар берушінің кері байланыс журналының үлгісі (5–7)

Іс-шараның аты/ мерзімі / сынып(тар)

Мақсаты: ...

Не орындалды: 3–4 іс-әрекет.

Қиындықтар/тәуекелдер: ...

Нәтиже дәлелі: фото/видео материалдарына сілтеме, оқушылардың кері байланысы.

Қызығушылықтар мен басым жақтар (оқушылар бойынша):

- ТАӘ: техника/құрастыру; басым жағы – табандылық.
 - ТАӘ: шығармашылық/сахна; басым жағы – қарым-қатынас орнату.
- Келесі айға арналған шешімдер: 2–3 нақты қадам.
Әкімшілікке/серіктестерге сұраныстар: ...
Тексеру тізімі бойынша өзін-өзі бағалау (0–10): ...

10) Іс-шара карточкалары

Атауы	Мақсаты	Құралдар/ жабдықтар	Қадамдар/ өту барысы	Күтілетін нәтижелер	Уақыт ы	Инклюзия/ Қауіпсіздік
Айдың мамандығы	пәндерді рөлмен байланыстыру	бейнеролик/презентац ия, жұмыс парағы	кіріспе 5 мин; тапсырма 15 мин; таныстыру 10 мин; рефлексия 5 мин	оқушы мамандықтың 3 функциясын және бейінді 2 пәнді атайды	35–40 мин	нақты нұсқаулықтар, жұптық рөлдер
Кейс «Логист»	математика/география ны қолдану	карта, карточкалар, маркерлер	кіріспе; топтық есептеу; қорғау	«маршрут, уақыт, құн» ұғымдарын қолдану	40 мин	қауіпсіз қозғалыс, балалардың жұмыс қарқынын ескеру
Рөлдер зертханасы	кәсіби саладағы рөлдерді көрсету	3 бекет қарапайым тапсырмалармен	ротация 3×8 мин; жалпы рефлексия	мамандықтарды ң көпқұрамдылығы ын түсіну	30–35 мин	тапсырмалард ы деңгейге бейімдеу
Маманмен кездесу	нақты өмірбаян + «2 қадам»	баяндамашы, таймер, стикерлер	10+10+5 мин	әр оқушыда 2 нақты қадам жазылған	25–30 мин	контентті тексеру, уақытты сақтау
Экскурсия/онлай н-тур	жұмыс орындарында 3 рөлді көру	маршрут/онлайн-турға қолжетімділік	нұсқаулық; бақылау; сұрақтар	оқушылар 3 еңбек	60–90 мин	келісімдер, маршрут, ЖҚЕ сақтау

Атауы	Мақсаты	Құралдар/ жабдықтар	Қадамдар/ өту барысы	Күтілетін нәтижелер	Уақыт ы	Инклюзия/ Қауіпсіздік
Кәсіби сынама «Көлеңке»	бақылау және көмек	бақылау тізімі	кіріспе; бақылау; қысқа көмек; алғыс айту	операциясын атайды қауіпсіз тәжірибе, рутинаны түсіну	90–120 мин	тек қауіпсіз әрекеттер
Үйірмелер навигаторы	қызығушылықты әрекетке айналдыру	үйірмелер каталогы, формалар	таныстырылы м; таңдау; қадамды тіркеу	≥60% қадам жасаған	20–25 мин	ата-ананың келісімі

Артық жүктемесіз қалай енгізу

- Айлық ритмді сақтаңыз (ақпараттық блок → тәжірибе → тіркеу → ата-аналар/серіктестер).
- Қызығушылық картасын және фото-дәлелдерді жүргізіңіз – бұл сіздің есептілігіңіздің негізі.
- Әрбір іс-әрекетке – 1 нақты нәтиже қойыңыз (оқушы нені атай немесе орындай алатынын).

Экскурсия сценарийі (5–7 сыныптар)

1) Іс-шара паспорты (толтырылатын үлгі)

Атауы: Экскурсия « _____ »

Өтетін орны: _____

Мекенжай/жинау нүктесі: _____

Күні/уақыты: ..20 сағ. :-:

Мақсатты топ: ____ сынып(тар), ____ оқушы (ООП бар/жоқ, еріп жүру бар/жоқ)

Мақсаты: нақты жұмыс рөлдерін көріп, оларды оқу пәндерімен байланыстыру.

Міндеттері: 1) 3 рөл мен 3 еңбек операциясын атау; 2) кемінде 5 сұрақ қою; 3) бақылауларды бланкке түсіру.

Жауаптылар: Педагог-кәсіби бағдар беруші (ТАӨ., тел.), сынып жетекшісі (ТАӨ, тел.), серіктес өкілі (ТАӨ, лауазымы).

Құжаттар: ата-ананың келісімдері; маршрут парағы; нұсқаулық журналы; топ тізімі; рұқсат қағазы/өткізу хаты.

Нәтиже көрсеткіштері: бақылау бланктерінің 90% толтырылған; оқушылардың 80%-ы 3 рөл мен 3 операцияны атайды; сыныпта 1 шағын рефлексия өткізілген.

2) Дайындық (Т-14...Т-1)

Т-14...Т-10: серіктеспен күнін/маршрутты/көрсету нүктелерін келісу; қауіпсіздік талаптары мен рұқсат режимін тексеру.

Т-9...Т-7: ата-ананың келісімдерін жинау, топ тізімін бекіту (әр топта 10–12 оқушы), еріп жүрушілерді тағайындау.

Т-6...Т-4: қауіпсіздік техникасы және тәртіп бойынша нұсқаулық өткізу (журналға қол қою), бақылау бланктерін беру.

Т-3...Т-1: оқушыларға серіктеске 3 сұрақ еске салу; алғыс хатын және топ бейдждерін дайындау.

3) Тайминг пен маршрут (90 минут)

Кіріспе (алаңда) (10 мин): амандасу, ережелер, маршрут картасы.

1 бекет (20 мин): рөл/аймақ №1 (2 операцияны бақылау).

2 бекет (20 мин): рөл/аймақ №2 (2 операцияны бақылау).

3 бекет (20 мин): рөл/аймақ №3 (қауіпсіз болса, шағын тапсырма).

Q&A (10 мин): оқушылардың сұрақтары, «үш жаңалықты» белгілеу.

Шығу/рефлексия (10 мин): стикер-қорытынды; бренд-аймақта фото (рұқсат болса).

4) Экскурсия барысы (толық)

Мектептен шығу алдында: қатысушыларды түгендеу, дәрі қобдишасы/су тексеру, ережелерді қайталау.

Нысанда: Педагог-кәсіби бағдар беруші мектепті таныстырады; серіктес ережелерді еске салады; топ еріп жүрушілермен бірге шағын топтарға бөлінеді.

Әр бекетте: 1) рөл атауы; 2) қолданылатын құралдар/бағдарлама; 3) 1–2 негізгі операция; 4) қауіпсіз шағын бақылау/демо; 5) бланкке белгі қою.

Соңында: стикер-рефлексия «Бүгін мен көргенім... Сабақта маған пайдасы...», жалпы фото, серіктеске алғыс айту.

5) Рөлдер мен міндеттер

Педагог-кәсіби бағдар беруші: жалпы үйлестіру, серіктеспен байланыс, бланктер, рефлексия, фото/видео.

Сынып жетекшісі: тәртіп, түгендеу, топтарға бөлуге көмектесу.

Еріп жүрушілер: 1 ересек – 10–12 оқушыға, қауіпсіздікті қадағалау.

Серіктес: маршрут, операцияларды көрсету, сұрақтарға жауап, шағын тапсырма алаңы.

6) Қауіпсіздік және қолжетімділік

Ата-ананың келісімі; нұсқаулық журналы; маршрут парағы; төтенше қызметтердің байланысы.

Жабық аймақтарға кірмеу; рұқсатсыз ештеңеге қол тигізбеу; оң жақпен жүру, алға жүгірмеу.

Ерекше білім беру қажеттілігі бар балалар үшін: балама бақылау нүктесі, отыратын үзіліс мүмкіндігі, визуалды пиктограммалар.

7) Қажетті құралдар мен материалдар

Педагог-кәсіби бағдар берушінің папкасы (тізімдер, келісімдер, маршрут, қалам/стикерлер, дәрі қобдишасы), бейджер, су.

Әр балаға бақылау бланкі, сұрақ парағы.

8) Экскурсиядан кейін (келесі сабақта, 15–20 минут)

Мини-рефлексия: «Үш жаңалық» және «Екі қадам» бланкін толтыру (үйірме/кейс-сабақ/кітап).

Қызығушылықтарды белгілеу: Педагог-кәсіби бағдар беруші оқушылардың «қызығушылық картасына» белгілер қояды.

Коммуникация: фото/шағын жазба «виртуалды кабинетке», серіктеске алғыс хатын жолдау.

9) Қосымшалар (үлгілер)

9.1. Бақылау бланкі (оқушыға)

Өтетін орын: _____

Күні: ..20__ ТАӘ.: _____ Сынып: ____

Тоқтау 1 – рөл: _____ Не істейді: _____

Құралдар/Бағдарлама: _____ 2 еңбек операциясы: _____

Тоқтау 2 – рөл: _____ Не істейді: _____

Құралдар/Бағдарлама: _____ 2 еңбек операциясы: _____

Тоқтау 3 – рөл: _____ Мини-тапсырма/демо: _____

Менің 3 жаңалығым: 1) _____ 2) _____ 3) _____

Қай сабаққа көмектеседі (2 пән): _____ және _____

Менің 2 қадамым (айға): 1) _____ 2) _____

9.2. Серіктеске арналған сұрақтар парағы (автобуста/кіру алдында тарату)

1. Сіздің аймағыңызда қандай рөлдер бар?
2. Жаңадан келген адамға қандай дағдылар маңызды?
3. Қандай қателіктер жиі кездеседі?
4. Математика/тіл/информатика қалай көмектеседі?
5. Мектеп оқушысы бұл жолды қалай бастай алады?

9.3. Маршрут парағы (Педагог-кәсіби бағдар берушіге)

Мектептегі жинау орны: :

Шығу: :

Келу: :

Көрсету нүктелері (мекенжайы және серіктес өкілінің байланысы):

_____, ТАӘ., тел. ____;

_____, ТАӘ., тел. ____;

_____, ТАӘ., тел. ____

Кері шығу: :

Мектепке келу: :

Түгендеу (шығу/кіру): ✓/✓

9.4. Ата-аналарға ескерту (мессенджерде/қағаз түрінде)

Құрметті ата-аналар!

..20__ күні экскурсия өткізіледі (____ сынып, :-:).

Сұраймыз:

– ыңғайлы аяқ киім/су дайындау;

- балаға қауіпсіздік ережелерін еске салу;
- жазбаша келісім беру (үлгі қоса беріледі);
- қажет болса, денсаулығына қатысты мәлімет беру.

Байланыс: Педагог-кәсіби бағдар берушінің ТАӘ., тел. _____

9.5. Серіктеске алғыс хаты (сапардан кейін)

_____ ұжымына _____ сынып оқушыларын қабылдағаны үшін алғыс білдіреміз.

Оқушылар келесі жұмысы орындарын көрді: _____, _____, _____;
сұрақ қойып, қорытынды жасады.

Ынтымақтастықты дамытуға үміттенеміз (кейс-сабақтар, тәлімгерлік, кәсіби сынамалар).

Ізгі ниетпен, _____ мектебі, Педагог-кәсіби бағдар беруші _____
(байланыс).

Толтырылған үлгі: «Логистикалық орталық – сәлемдеме жолы»

Паспорт

Күні/уақыты: 18.10.20__ 10:00–11:30

Топ: 6А және 6Б, 48 оқушы (4 топ, әрқайсысы 12 адамнан), еріп жүрушілер: 4 ересек

Мақсат: 3 рөлді көру (қабылдау, сұрыптау, экспедиция) және оларды математика/информатика/географиямен байланыстыру

Көрсеткіштер: бақылау бланктерінің 90% толтырылған; оқушылардың 80%-ы 3 рөл мен 3 операцияны атайды

Жауаптылар:

Педагог-кәсіби бағдар беруші – Аманова А. Қ. (тел. ...); сынып жетекшілері – 6А, 6Б; серіктес – Қуанышев Д., ауысым бастығы

Құжаттар: ата-ананың келісімі – 48/48; нұсқаулық журналы – қол қойылған; рұқсат хаты – № 34, 14.10

Тайминг

10:00–10:10 Кіріспе, ережелер, маршрут картасы

10:10–10:30 1-бекет «Қабылдау»: өлшеу/сканерлеу, тіркеу, рампа қауіпсіздігі

10:30–10:50 2-бекет «Сұрыптау»: конвейер, штрих-код, маршрутизация алгоритмі

10:50–11:10 3-бекет «Экспедиция»: қаптау, таңбалау, салмақты бақылау

11:10–11:20 Q&A: «Қалай логист болуға болады?», «Қайда оқуға болады?»

11:20–11:30 Стикер-рефлексия, бренд-аймақ алдында фото (рұқсат алынған)

Бекеттердегі жұмыс барысы

1-бекет: оқушылар өлшеу үстелін, сканерлерді көреді; 5 минут ішінде қабылдау жылдамдығының орташа мәнін есептейді (бланкке шағын есеп жүргізу).

2-бекет: конвейерде алгоритм сәлемдемелерді таспамен қалай бағыттайтынын бақылайды; штрих-код бүлінген жағдайда 2 қауіп-қатерді белгілейді.

3-бекет: қораптарды дұрыс қаптау демонстрациясы; «қайсысы ауыр/сынғыш – қайда қою керек» интерактиві.

Балаларға арналған сұрақтар (еске салу):

Қандай қателіктер жиі кездеседі және оларды қалай түзетеді?

Жас маманға қандай дағдылар қажет?

Математика/информатика/география бұл жұмысқа қалай көмектеседі?

Қауіпсіздік:

Аймақтар сары сызықпен белгіленген; конвейерге 1 метрден жақындамау; оң жақпен колонна болып жүру; ұзын шашты/бауларды жинау/байлау.

Серіктес өкілі әр топпен бірге жүреді; еріп жүруші колоннаның соңында болады.

Мектептегі рефлексия (15 минут, келесі күні):

«Үш жаңалық»: логистика – бұл уақыт, маршрут, дәлдік.

«Екі қадам»: логистика бойынша онлайн-турдан өту; география сабағында «аудан бойынша жеткізу» кейсін шешу.

Күтілетін нәтижелер:

Оқушы 3 рөлді атайды (қабылдау операторы, сұрыптаушы, экспедиция қойма меңгерушісі) және 3 операцияны сипаттайды (сканерлік есеп, маршрут бойынша сұрыптау, таңбалау/қаптау).

Бланкте мектеп пәндерінің жұмыста қалай көмектесетінін көрсететін 2–3 мысал белгіленген.

«Қызығушылық картасында» қызығушылық танытқан оқушыларда «логистика/процестерді ұйымдастыру» деген белгі бар.

5–7 сыныптарға арналған кәсіби бағдар іс-шараларының үлгілері

5-сынып – сабақ үстінде (40–45 минут)

Тақырып: Интеграцияланған сабақ «Мамандық кадрда»

Мақсат: мамандық құрылымын ажыратуды үйрету («не істейді – қандай құралдарды қолданады – қайда оқиды – кімге пайдалы»), нәтижені инфокарточка түрінде ұсыну.

Формат: топтық сабақ (қоғамтану/қазақ тілі/көркем еңбек/информатика), дайын дереккөздермен жұмыс.

Жабдықтар: 8–10 мамандықтың қысқа сипаттамасы бар карточкалар (2–3 абзац), инфокарточка үлгісі (қағаз/онлайн), маркерлер/стикерлер, таймер, проектор (мүмкін болса).

Педагог-кәсіби бағдар беруші дайындығы: 8–10 қолжетімді мамандықты іріктеу, әрқайсысына 2 сенімді дереккөз дайындау (қағаз нұсқасы), инфокарточка шаблондарын басып шығару.

Өту барысы:

0–5 мин – Кіріспе: мамандық сипаттамасының құрылымы; экрандағы/плакаттағы үлгі.

5–15 мин – Дереккөзбен жұмыс: топ қысқа мәтінді оқиды, 4 баған бойынша негізгі сөздерді белгілейді.

15–30 мин – Инфокарточка жасау (А4 форматы): атауы, «не істейді», «құралдар», «қайда оқиды», «кімге пайдалы», шағын белгіше.

30–40(45) мин – Галерея және алмасу: әр топ бір таңқалдырған фактіні айтып, басқа топқа бір сұрақ қояды.

Бағалау (қалыптастырушы): 5 тармақтық тексеру тізімі (барлық баған толтырылған; өз сөзімен түсінікті жазылған; 1 иллюстрация/белгіше бар; 1 пайдалы факт көрсетілген; дереккөздер белгіленген).

Инклюзия: топтағы рөлдер (оқушы, негізгі сөздерді бөлуші, дизайнер, спикер); ірі қаріптер; жазбаша жауап орнына ауызша жауап беру мүмкіндігі.

Портфолио/қызығушылық картасында белгі: инфокарточка + «не істеп көргім келеді» деген жеке белгі.

5-сынып – сабақтан тыс (60 минут)

Тақырып: Мини-шадоуинг «Мектептегі маманмен бір сағат»

Мақсат: мектептегі ересектің жұмысын шынайы жағдайда көру, сыпайы қарым-қатынас және көмекші рөлінің қарапайым функцияларын үйрену.

Формат: 3 мини-бекет, әрқайсысы 15–18 минут (кітапхана, медкабинет, лаборант/асхана) + жалпы талдау.

Жабдықтар: маршрут парақтары, «көмекші» бейждері, қауіпсіз жинақтар (өткір/қауіпті затсыз), ереже жадынамасы.

Педагог-кәсіби бағдар беруші дайындығы: қызметкерлермен келісу, балаларға арналған тапсырмаларды анықтау (мысалы: кітаптарды белгі бойынша реттеу; бақылаумен таңғыш жинағын әзірлеу; құрал-жабдықтарды сұрыптау).

Өту барысы:

0–7 мин – Қауіпсіздік және қарым-қатынас ережелері бойынша нұсқаулық.

7–25 мин – 1-бекет: 5 мин бақылау → 10 мин орындау.

25–43 мин – 2-бекет: 5 мин бақылау → 10 мин орындау.

43–58 мин – 3-бекет: 5 мин бақылау → 10 мин орындау.

58–60 мин – Қысқа рефлексия: «не үйрендім».

Бағалау: маршрут парағы (не бақыланды, не істелді, қандай ереже маңызды болды).

Инклюзия: балама рөлдер (бақылаушы-хронометрист), ережелердің пиктограммалары, карточка арқылы жауап беру мүмкіндігі.

Қауіпсіздік/этика: жазбаша келісімдер, рұқсатсыз фотоға тыйым, ересек адамның еріп жүруі.

Портфолиоға белгі: бейдж фотосы/маршрут парағындағы жазба.

6-сынып – сабақ үстінде (45 минут)

Тақырып: Проф-кейс «Қалалық сервис: тапсырыстарды уақытында жеткіз»

Мақсат: математиканы және жоспарлау логикасын нақты тапсырмада қолдану, оқу пәндерінің логистика/сауда/қызмет көрсету мамандықтарымен байланысын көру.

Формат: шектеулері және табыс критерийлері бар командалық жұмыс.

Жабдықтар: шағын аудан/мектеп картасы, «тапсырыс» карточкалары (салмақ/көлем/уақыт), есеп кестелері, сызғыштар, калькуляторлар, таймер.

Педагог-кәсіби бағдар беруші дайындығы: бастапқы шарттарды белгілеу (жеткізу нүктелері, уақыт шектеулері, «көлік құралдарының» сыйымдылығы – арба/рюкзак), бағалау критерийлерін әзірлеу (уақыт, жүріс саны, дәлдік).

Өту барысы:

0–7 мин – Брифинг: мақсат және шектеулер, есептеу үлгісі.

7–30 мин – Командаларда жұмыс: маршрут құру, кезектілікті есептеу, рөлдерді бөлу, жоспар жасау.

30–40 мин – Жоспарларды қысқаша таныстыру (әр топқа 1 мин), сұрақ-жауап.

40–45 мин – Қорытынды: 1–2 типтік қателікті талдау, «нені үйрендік» белгілеу.

Бағалау: 4 критерийлі рубрика (жоспардың негізділігі, шектеулерді ескеру, командалық жұмыс, таныстырудың анықтығы).

Инклюзия: рөлдерді мүмкіндіктерге қарай бөлу (есепші, картограф, спикер); картадағы визуалды белгілер; ауызша таныстыру мүмкіндігі.

Портфолиоға белгі: маршрут жоспары + «қандай дағды басты болды» деген қорытынды.

6-сынып – сабақтан тыс (60–70 минут)

Тақырып: Маманмен сұхбат + медиасауаттылық

Мақсат: сұхбат дайындау және өткізу, нәтижені рәсімдеу және дереккөзге дұрыс сілтеме беру.

Формат: мини-тренинг + қонақпен кездесу/бейнесұхбат + постөңдеу.

Жабдықтар: сұрақ карточкалары (жалпы және нақтылаушы), телефон/диктофон, жазбаға келісім, «қысқа материал» үлгісі (150–200 сөз).

Педагог-кәсіби бағдар беруші дайындығы: қонақты шақыру (онлайн/офлайн) немесе бейнежазба дайындау, рөлдерді бөлу (сұхбат алушы, ассистент, редактор, фактчекер).

Өту барысы:

0–10 мин – Мини-тренинг: ашық сұрақ қою, цитаталар мен сілтемелерді рәсімдеу.

10–35 мин – Сұхбат (сыныпта/онлайн): 10–12 сұрақ, келісім бойынша жазу.

35–60(70) мин – Постөңдеу: 3 негізгі цитатаны таңдау, 150–200 сөздік материал жазу, дереккөзге 1 сілтеме рәсімдеу.

Бағалау: рубрика (сұрақтардың сапасы, дәйексөздің дұрыстығы, мәтіннің анықтығы, командалық жұмыс).

Инклюзия: сұхбат алушының орнына редактор/дизайнер болу; дайын тірек сөздермен қолдау.

Этика/қауіпсіздік: тек келісім бойынша жазу; артық жеке деректерді жинауға тыйым; мүмкіндік болса, мәтінді қонаққа тексерту.

Портфолиоға белгі: дәйексөз және сілтеме бар мини-материал.

7-сынып – сабақ үстінде (45 минут)

Тақырып: Жоба-сабақ «Қызығушылық маршруты: пәннен трекке»

Мақсат: оқушылардың қазіргі оқу қызығушылықтарын ықтимал тректермен (STEM/әлеуметтік/шығармашылық) байланыстыру және алдағы айға 1–2 нақты қадам (үйірме, байқау, мини-курс) таңдау.

Формат: жеке карта + жұппен жұмыс.

Жабдықтар: «қызығушылық → әрекет → дағды → мүмкін бағыттар» картасының шаблону, мектеп үйірмелері/онлайн-курстар/байқаулар тізімі, таймер.

Педагог-кәсіби бағдар беруші дайындығы: үйірмелер мен мини-курстар тізімін жаңарту, картаны толтырудың 3 үлгісін дайындау.

Өту барысы:

0–8 мин – Кіріспе: қызығушылық маршрутының үлгісі; нақтылық ережесі (әрекет өлшенетін және мерзімі шектеулі болуы керек).

8–25 мин – Жеке жұмыс: картаны толтыру (кемінде 2 қызығушылық және 2 әрекет).

25–38 мин – Жұптық тексеру «Сұрақтар қорғаушысы»: қадамдарды нақтылау, жалпы сөздерді әрекетпен алмастыру.

38–45 мин – Қорытынды: айға арналған 1–2 қадамды мерзімі/өтетін орны/жауаптысы көрсетілген күйде бекіту.

Бағалау: тексеру тізімі (қызығушылықтар нақты жазылған; әрекеттер нақты; қадамдар мерзімі және ресурсы бар; карта сақталған).

Инклюзия: жауаптарды диктовка арқылы айту мүмкіндігі; ірі бланкілер; тьютор/сыныптасының көмегі.

Портфолио/қызығушылық картасында белгі: толтырылған карта + таңдалған қадамдар туралы белгі.

7-сынып – сабақтан тыс (80–90 минут)

Тақырып: «Жоба рөлдері күні» (мини-хакатон)

Мақсат: 90 минут ішінде мини-жоба толық циклін өту және әртүрлі рөлдерді байқап көру.

Формат: 4–5 адамнан құралған командалар; үш трек ішінен таңдау: STEM, әлеуметтік, шығармашылық.

Жабдықтар: трек бойынша тапсырма қою бланкі, материалдар жиынтығы (қағаз, маркерлер, скотч, қарапайым шығын материалдары), таймер, постер/слайд шаблон, бағалау рубрикасы.

Педагог-кәсіби бағдар беруші дайындығы: әр трекке бір кейс таңдау (мысалы: STEM – «қолдағы құралдардан топырақ ылғалдылығын анықтайтын датчик»; әлеуметтік – «мектепте кітаптарды ұқыпты ұстау жөніндегі науқан»; шығармашылық – «маңызды мектеп мамандығы туралы аудиоролик»).

Өту барысы:

0–10 мин – Брифинг: үш трек, рөлдер (лидер, аналитик, дизайнер, спикер, техник), табыс критерийлері.

10–60 мин – Кейс бойынша жұмыс: жоспар → прототип/шикі нұсқа → постер/слайд дайындау.

60–80 мин – Питч-сессия: әр командаға 2 минут + 1 минут сұрақтарға.

80–90 мин – Рефлексия және «келесі қадамды» таңдау (идеяны қайда дамыту/қай үйірмеге бару).

Бағалау: рубрика (шешімнің трек критерийлеріне сәйкестігі, прототип/пост сапасы, командалық жұмыс, питч анықтығы).

Инклюзия: рөлдерді мүмкіндіктерге қарай бөлу; слайдсыз ауызша таныстыру мүмкіндігі; визуализацияға арналған балама тапсырмалар.

Қауіпсіздік: тек қауіпсіз шығын материалдарын пайдалану; техниканы тек бақылаумен қолдану.

Портфолиоға белгі: постер/прототип фотосы + «тағы қай рөлді байқап көргім келеді» деген жеке белгі.

Іске асыру бойынша ескертпелер:

Барлық сценарийлер бір сабақ ішінде көрінетін өнім беруді қамтамасыз етеді және қызығушылық картасында/портфолиоға белгіленеді.

Уақыт аз болған жағдайда блоктарды қысқартып, негізгі құрылымды сақтау оңай: кіріспе → әрекет → қысқа рефлексия.

Ауылдық/шағын жинақты мектептер үшін барлық материалдар қағаз нұсқасына ауыстырылады; онлайн бөлігі міндетті емес.

6–7 сыныптарға арналған кәсіби сынамалар құжаттамасы

Орта буында «оқу-кәсіби микросынамаларды» өткізу тәртібі мен дайын бланктер пакеті.

1) Микросынама регламенті (кезең-кезеңімен алгоритм)

1. Идея және мақсат – оқушы қандай әрекетті байқап көреді және қандай өнім жасайды.
2. Кәсіби сынама паспорты (үлгі бойынша): орны, рөлі, ресурстары, қауіпсіздік техникасы (ҚТ), инклюзия, тәуекелдер, өнім, бағалау.
3. Келісімдер (ата-ананың/оқушының ассенті) + отбасыға ақпараттық хат.
4. Нұсқаулық (ҚТ, рөлдер, кері байланыс ережелері, фото/видео түсіру тәртібі).
5. Өткізу (уақыт кестесі, рөлдер, прогресті белгілеу, өнімді бекіту).
6. Рефлексия (оқушының өзін-өзі бағалау парағы + Педагог-кәсіби бағдар берушінің бақылау парағы, рубрика бойынша).
7. Архивтеу (оқушы портфолиосы, Педагог-кәсіби бағдар берушінің есебі, болашаққа жетілдіру ұсыныстары).

2) Кәсіби сынаманы өткізу бойынша RACI

Міндет	Директор/директор орынбасары	Педагог-кәсіби бағдар беруші (жетекші)	Сынып жетекшісі	Психолог	Серіктес/мектеп қызметкері
Тақырып пен мақсатты таңдау	A	R	C	C	C
Кәсіби сынама паспорты	A	R	C	C	C
Отбасынан келісім алу	I	R	R	C	I
ҚТ/этика нұсқаулығы	A	R	C	C	C
Өткізу/уақыт кестесі	I	R	R	C	R

Міндет	Директор/директор орынбасары	Педагог-кәсіби бағдар беруші (жетекші)	Сынып жетекшісі	Психолог	Серіктес/мектеп қызметкері
Рефлексия/бағалау	I	R	R	C	C
Есеп және архив	A	R	C	C	I

* A – бекітеді; R – жауап береді; C – кеңес береді; I – хабардар.

3) Тәуекелдерді жіктеу және «тыныш аймақтар»

Тәуекел класы: мектеп ортасы, қауіпті құралдар/заттар қолданылмайды; жеке қорғаныс құралдары (ЖҚҚ) талап етілмейді, кей іс-әрекетте қолғап/алжапқыш қажет болуы мүмкін.

Тыныш аймақтар: бақылау, олимпиада немесе ауқымды іс-шаралардан 3 күн бұрын кәсіби сынамалар жоспарланбайды.

Тәуекелді бағалау матрицасы (үлгі):

Тәуекел	Ықтималдық (Төмен/Орта/Жоғары)	Әсері (Т/О/Ж)	Азайту шаралары	Жауапты
---------	-----------------------------------	------------------	--------------------	---------

4) Құжат үлгілері (қағаз/электронды)

4.1 Кәсіби сынама паспорты (1 бет)

Атауы: _____ Сынып: 6 / 7

Күні/уақыты: _____

Орны: _____

Мақсаты (1–2 сөйлем): _____

Оқушы рөлі: _____

Өнімі/қалдыратын ізі (портфолиоға): _____

Ресурстар/жабдықтар: _____

Тайминг (мин): кіріспе ____ / әрекет ____ / рефлексия ____

ҚТ және этика: нұсқаулықтар, тыйымдар, ҚТ-ға жауапты _____

Инклюзия: қатысудың баламалы жолдары, бейімдеулер _____

Тәуекелдер және шаралар: _____

Бағалау (рубрика/тексеру парағы): критерийлер, деңгейлер

Жауаптылар:

Педагог-кәсіби бағдар беруші: _____

Сынып жетекшісі: _____

Серіктес: _____

Бекіту қолы: директор орынбасары _____

4.2 Ата-ананың келісімі және оқушының ассенті

Ата-ананың келісімі: қатысуға, жеке деректерді, фото/видеоны өңдеуге келісім (мәліметтер: ТАӘ, сынып, күн, қол, фото/видеоға тыйым салу құқығы).

Оқушы ассенті: «Мен қатысудың ерікті екенін түсінемін; еш салдарсыз бас тарта аламын. Маған қауіпсіздік ережелері белгілі.»

Қолы/күні.

4.3 ҚТ және этика нұсқаулығы (жадынама)

Кеңістіктегі ережелер (қозғалыс, арақашықтық, үстел тәртібі)

Тыйым салынғандар: жүгіру, өткір заттар, келісімсіз түсіру

Қалай көмек сұрау; «тыныш аймақ» орналасқан жері

«Ережеге сай кері байланыс»: жапсырма бермей, тек әрекет бойынша айту

4.4 Қатысушы маршрут парағы

Қадам Тапсырма Белгі Түсініктеме

1 ✓/—

2 ✓/—

3 ✓/—

4.5 Оқушының өзін-өзі бағалау парағы (6–7 сынып)

Бүгін мен не істедім? _____

Ең жақсы шыққан нәрсе: _____

Қиын болған және қалай еңсердім: _____

Жалғастырғым келе ме? ☐ иә ☐ жоқ ☐ әзірге білмеймін

Келесі қадам: _____

4.6 Педагог-кәсіби бағдар берушінің бақылау парағы (рубрика 4×3)

Критерий 3– тұрақты 2– жартылай 1– әзірше болмай жатыр

Нұсқаулықты түсіну

Ұқыптылық/ҚТ

Рөлде/топта жұмыс

Өнім және нәтижені түсіндіру

4.7 Педагог-кәсіби бағдар берушінің кәсіби сынама бойынша есебі (≤1 бет)

Сынып: _____

Күні: _____

Тақырыбы: _____

Қамту: _____

Жоспарланған / орындалған: _____

ҚТ: нұсқаулық өткізілді, төтенше жағдайлар: ☐ жоқ ☐ иә (сипаттау)

Нәтижелер: өнім жасағандар %, 2–3 сәтті тәжірибе, даму аймақтары

Келесі қадамдар: _____

Қосымшалар: 3 фото (келісіммен)/өнімге сілтеме

4.8 Қолжетімділік тексеру парағы (UDL)

Сабақ құрылымының көрнекі болуы (пиктограммалар)

Жауап берудің баламалы жолдары (жазбаша/ауызша/карточка/фото)

Мүмкіндігіне қарай рөлдер; рөлді ауыстыру мүмкіндігі

Материалдар ірі қаріппен/жоғары контрастта

4.9 Отбасымен байланыс (хат үлгісі)

Тақырып: Оқу-тәжірибелік микросынама «___» (6/7 сынып)

Қашан/қайда: _____

Мақсаты: 1–2 сөйлем _____

Оқушылар не істейді: _____

Қауіпсіздік және келісімдер: _____

Үйге әкелетіндері: өнім/рефлексия парағы

Байланыс: Педагог-кәсіби бағдар беруші/сынып жетекшісі

4.10 Төтенше жағдай формасы (егер болса)

Күні/уақыты, орны, қатысушылар, сипаттама, қабылданған шаралар, кім хабардар етілді, ұсыныстар, қолдар.

5) Кәсіби сынама паспорттарының мысалдары (дайын сценарийлер)

5.1 6-сынып – «Логистика: мектеп ішіндегі жеткізу маршруты» (20–25 мин)

Мақсат: оңтайлы маршрутты құру және чек-парақ бойынша «тапсырыстарды» жинау.

Рөл: жоспарлаушы/курьер, уақыт қадағалаушы.

Өнім: маршрут сызбасы + толтырылған чек-парақ.

Ресурстар: мектеп картасы, белгілер, чек-парақтар.

Қауіпсіздік техникасы (ҚТ): оң жақпен жүру, жүгіруге және өз бетімен кетуге тыйым салынады.

Инклюзия: жүруі қиын оқушылар үшін картограф/диспетчер рөлі ұсынылады.

5.2 6-сынып – «Мектеп медиа: сұхбат негізінде мақала» (25–30 мин)

Мақсат: мектеп қызметкерінен 3 сұраққа жауап алу және 120–150 сөздік мақала дайындау.

Рөл: сұхбат алушы/редактор/фактчекер.

Өнім: бір дәйексөз және дереккөзге сілтеме бар мақала.

ҚТ/этика: тек келісім бойынша жазу; дәйексөзді қонақпен келісу.

5.3 7-сынып – «STEM шеберханасы: жинақтан ылғалдылық датчигін құрастыру» (30 мин)

Мақсат: батареямен қарапайым тізбек құрастыру және оның жұмыс принципін түсіндіру.

Рөл: техник/ҚТ бақылаушы/спикер.

Өнім: жиналған схеманың фотосы + ауызша түсіндіру.

ҚТ: тек төмен вольтты компоненттермен, бақылаумен жұмыс жүргізу.

Инклюзия: балама рөл – «чек-парақ бойынша схемаларды тексеру».

5.4 7-сынып – «Әлеуметтік кейс: кітаптарға ұқыпты қарау науқаны» (30 мин)

Мақсат: бір үндеу ойлап табу және оны рәсімдеу (ұран + жапсырма/пост макеті).

Рөл: аналитик/дизайнер/спикер.

Өнім: А5 форматтағы макет немесе мектептің ақпараттық арнасына арналған пост.

Этика: назидание элементтерінсіз, тек позитивті тұжырымдар; кітапханашымен келісу.

6) Бағалау және портфолио

Оқушы: өзін-өзі бағалау парағы + дайын өнім.

Педагог-кәсіби бағдар беруші: 4×3 рубрика және бір сөйлемдік қысқа пікір.

Портфолио: өнімнің фотосы немесе сілтемесі, сондай-ақ «не түсіндім/келесі қадамым» деген 2–3 сөйлем.

7) Микросынамалар күнтізбесі (6–7 сыныптар, үлгі)

Ай	6-сынып	7-сынып
Қазан	Логистика	STEM шеберханасы
Желтоқсан	Мектеп медиа	Әлеуметтік кейс
Ақпан	Кітапхана тәжірибесі «Жоба рөлдері күні»	
Сәуір	Эко-акция (егу/күту) Мини-конструктор «Мектеп сервисі»	

4. 8–9 сыныптардағы кәсіби бағдар беру жұмысын ұйымдастыру бойынша әдістемелік ұсынымдар

Этап 8–9 сыныптар: «Іздеу және анықтау»

Мақсат: 9-сыныптан кейінгі бағытты (10–11-сыныптағы бейін немесе ТжКБ) саналы таңдауды қамтамасыз ету. Таңдау қызығушылықтар мен бейімділіктерді диагностикалау нәтижелеріне, тәжірибеге бағытталған іс-әрекетке (экскурсиялар, сынамалар, «көлеңкелі күн»), бағдарламалар талаптарын және өңірлік еңбек нарығының сұранысын түсінуге, сондай-ақ отбасы мен серіктестердің қатысуына негізделуі керек.

Күтілетін нәтиже (9-сыныптың мамыр–маусымына): әр оқушыда жеке «қызығушылық картасы», кемінде екі шынайы білім беру траекториясы (негізгі және қосалқы) және келесі оқу жылына арналған іс-қимыл жоспары болады.

Міндеттер (құрылым бойынша)

1) Диагностика және кеңес беру

- Қызығушылықтар мен бейімділіктерді бастапқы (қыркүйек) және тереңдетілген (желтоқсан/наурыз) диагностикадан өткізу.
- Психологпен бірлесе отырып, жеке қызығушылық карталарын әзірлеу және оларды тоқсан сайын жаңарту.
- Оқушымен кемінде 2 жеке кеңес өткізу және қажет болған жағдайда отбасымен бір рет кездесу.

2) Кәсіптік ақпарат және навигация

- Оқушыларға өңірдің салалары картасын, бастапқы рөлдерге қойылатын талаптарды және білім беру маршруттарын («9 → 10–11 бейін» немесе «9 → колледж (ТжКБ)») ұсыну.
- Колледж/ЖОО, емтихандар, сұранысқа ие құзыреттер туралы мифтер мен фактілерді талқылау.

3) Практика және кәсіби сынамалар

- Тоқсанына кемінде 1 экскурсия және 1 кәсіби сынама ұйымдастыру (колледжге, кәсіпорынға, ЖОО/зертханаға).
- Junior Shadow Day (мектепішілік «көлеңкелі күн») немесе оның салалық баламасын өткізу.
- Мүмкіндігінше – дағды чемпионаттарына/байқауларына қатыстыру (junior/jas skills, Abilympics және т.б.).

- Қауіпсіздікті қамтамасыз ету: келісімдер, нұсқаулық, маршрут парақтары, қажет болған жағдайда ЖҚҚ.

4) Оқу пәндеріне кіріктіру

- Сабақтарға кәсіби кейс кірістіру: «сабақ тақырыбы → еңбек операциясы → рөл».
- Элективті/сыныптан тыс «Өңірдің мамандықтары мен құзыреттері» модулін ұсыну (8 немесе 9-сынып).
- Пән мұғалімдерінен айына бір рет мини-кейс (15 мин) немесе «кәсіби тапсырма» өткізуін сұрау.

5) Ата-аналармен жұмыс

- Жылына 2 ата-аналарға арналған дәріс өткізу («9-сыныптан кейінгі жол», «таңдауды қалай қолдау керек»).
- Диагностика және сынама нәтижелері бойынша отбасыға жеке ұсыныстар беру.

6) Серіктестік («1000 бейінді сынып» логикасы бойынша)

- Оқу жылына 1–2 колледжбен, 1 ЖОО-мен және 3 жұмыс берушімен меморандумдар жасау.
- Бірлескен іс-шаралар күнтізбесін жүргізу (экскурсиялар, сынамалар, кездесулер, тәлімгерлік).

7) Цифрлық орта және портфолио

- Виртуалды кабинет жүргізу: анонстар, нәтижелер, фото, сілтемелер, оқушылар мен ата-аналарға арналған материалдар.
- Оқушы портфолиосын жинақтау және қолдау (диагностика, сынамалар, жобалар, сертификаттар).

8) Мониторинг және есептілік

- Тоқсанына бір рет – 2 беттен тұратын есеп: қамту, іс-шаралар түрлері, ата-аналар қатысуы, фото/сілтемелер, қызығушылықтар бойынша бақылаулар.
- Жыл қорытындысы – аналитикалық есеп: қызығушылық динамикасы, 10-сынып бейініне дайындық / ТЖКБ таңдау деңгейі.

9) Инклюзия және қауіпсіздік

- Тапсырмалар мен маршруттарды әртүрлі оқу қарқынына және ерекше білім беру қажеттіліктеріне бейімдеу.
- Жеке деректерді және кеңес беру этикасын сақтау; келісімдерді тіркеу.

8–9 сыныптардағы Педагог-кәсіби бағдар берушінің жұмыс ерекшеліктері

Этап 3: іздеу және анықтау. Жасы 13–15 жас. Жасөспірімдер абстрактілі-логикалық ойлауды меңгереді, «мен» бейнесін белсенді қалыптастырады, құрдастар мен ересектердің бағаларына бағдарланады. Әділдік пен дербестікке сезімталдық артады, өзін-өзі бағалау құбылмалы болады. Оқу стилі мен қызығушылықтардағы жекелеген айырмашылықтар айқынырақ байқалады: біреуге жедел практикалық тәжірибе керек, енді біреуге – кеңейтілген академиялық база қажет. Осы жағдайда білім беру траекториясын таңдау (9-сыныптан кейін колледж немесе 10-сыныпқа өту) басты міндетке айналады.

Педагог-кәсіби бағдар берушінің негізгі рөлі – «үгіттеу» емес, деректермен дәлелденген, ашық әрі айқын таңдау процесін ұйымдастыру. Бұл процесте оқушының қызығушылықтары, оқу жетістіктері, денсаулық жағдайы, отбасы ресурстары және бағдарламалардың нақты талаптары ескерілуі тиіс.

Құқық, этика, деректер

Деректер мен келісімдер:

Ата-ананың және оқушының келісімі (ассент) – диагностикаға, «траектория күніне», кеңестерге қатысуға.

Жиналатын материалдар: «Колледж немесе 10-сынып» таңдау матрицасы, мықты жақтар паспорты, сынама парақтары, отбасылық сессия хаттамасы.

Сақтау және қолжетімділік:

8–9 сыныптарға арналған жеке пакет: матрица, паспорт, сынамалар, хаттама. Қолжетімділік – Педагог-кәсіби бағдар беруші, психолог, отбасы.

Топтық есептер – дербестендірілмеген түрде.

Нәтижелерді жеткізу және таңдау әділдігі:

Екі өміршең траекторияны ұсыну.
Қысым көрсетпеу, тәуекелдер мен оларды азайту жолдарын белгілеу.
Соңғы шешім – отбасы қабылдайды, Педагог-кәсіби бағдар беруші – модератор.

Сыртқы ұйымдармен кездесулер этикасы:

Альтернативаларды тең дәрежеде ұсыну, жасырын жарнамаға жол бермеу.

Мүдделер қақтығысын ашық жариялау.

Байланыстарды жинауға келісім алу.

Педагог-кәсіби бағдар берушінің чек-парағы: Деректер жиналды → екі траектория пысықталды → тәуекелдер мен логистика есептелді → отбасылық сессия хаттамасы толтырылды.

Жұмыс жоспарлаудағы маңызды жас ерекшеліктері

Ойлау және оқу қызметі: Абстракция мен альтернативаларды талдау қабілеті қалыптасады. Салыстыру құралдары (кестелер, критерийлер, «иә/жоқ» матрицалары), бірнеше шешімі бар кейстер, таңдау салдарын 1–3 жылға модельдеу тиімді.

Әлеуметтік-эмоциялық сала: Топтағы мәртебе және мойындау маңызды. Жұптық пікірталастар, мини-дебаттар, портфолионың өзара сараптамасы тиімді. Оқушыларды бір-бірімен салыстырмай, өзін-өзі құрметтеуді қолдау қажет.

Өзін-өзі реттеу және стресс: Оқу жүктемесі артады, бақылау және іріктеу сынақтары пайда болады. Жоспарлау, жүктемені бөлу, қалпына келу техникасы сияқты дағдылар қажет.

Цифрлық орта: Ақпарат іздеудің негізгі арнасы – онлайн. Міндетті түрде медиасауаттылық модульдері: дереккөздерді тексеру, дұрыс дәйексөз келтіру, қарым-қатынас этикасы, цифрлық із.

8–9 сынып кезеңіндегі Педагог-кәсіби бағдар берушінің әдістемелік басымдықтары

Жапсырмасыз диагностика: Қызығушылықтар мен бейімділіктерге арналған қысқа сауалнамалар, сабақтағы бақылау, мини-портфолио, бейіндік пәндер бойынша оқу жетістіктерін талдау. «Кім болу» емес, «не жақсы шығады және жүйелі түрде не істей аламын» дегенді тіркеу.

Іс-әрекет сынамасы: Микропрактикалар және оқу-өндірістік мини-кейстер: техникалық тапсырмалар, әлеуметтік жобалар, айқын рөлі бар волонтерлік. Сынама дағдымен байланысты және нақты нәтиже беруі тиіс.

Пәндерге кіріктіру: Математикада – оңтайландыру есептері және бюджеттеу. Жаратылыстануда – зертханалық хаттамалар және инженерлік мини-жобалар. Тілдік пәндерде – мотивациялық мәтіндер және мамандармен сұхбат. Информатикада – цифрлық портфолио құрастыру.

Ата-аналармен жеке кеңес: 20–25 минуттық қысқа кездесу: мықты жақтар, шектеулер, баламалар, дедлайндар және «В жоспары». Формат – құрметті диалог, деректер мен қадамдық жоспарға негізделу.

Қолжетімділік және инклюзия: Тапсырмалардың әмбебап дизайны, қатысудың альтернативті тәсілдері, медициналық шектеулерді ескеру. Ауылдық және шағын жинақты мектеп оқушыларын қолдау (онлайн-экскурсиялар, колледждермен қашықтан кездесулер).

Траекторияны таңдау: 9-сыныптан кейін колледж немесе 10-сынып

Қағидат: шешім екі пысықталған траектория бойынша (талаптары, мерзімдері және ресурстары анық) қабылданады. Педагог-кәсіби бағдар беруші процесті жоба ретінде жүргізеді.

1) Салыстыру критерийлері (кемінде 6):

Дайындық мазмұны және бейіні (17–18 жасқа дейін нақты не үйренемін).

Қабылдау талаптары (емтихандар, конкурстар, портфолио, медтексеру).

Ұзақтығы және логистикасы (неше жыл, орналасқан жері, жол, жатақхана).

Құны/қаржыландыруы (грант, төлем, стипендия, жолақы, тамақ).

Практика және жұмысқа орналасу мүмкіндіктері (серіктестер, өндірістік практика, тәлімгерлер).

Білімді жалғастыру мүмкіндіктері (колледжден кейін ЖОО-ға түсу, академиялық көпірлер).

2) Шешім қабылдау алгоритмі:

А қадамы. Деректер:

«Басым жақтар» паспортын жаңарту: қызығушылықтар, бейіндік пәндер бойынша оқу нәтижелері, белгілі бір мамандықтарға медициналық шектеулер.

Оқушы және ата-ана бастапқы қалауларын тіркеу.

Б қадамы. Екі траектория:

«Колледж» траекториясы: 2–3 бағдарлама, талаптар, дедлайндар, құжаттар тізімі, ашық есік күндері.

«10-сынып» траекториясы: пәндік басымдықтар, бейінді оқу/элективтер, қорытынды аттестацияға дайындық жоспары, мүмкін олимпиадалар мен жобалар.

В қадамы. Сынама және верификация:

Профиль бойынша мини-практика (1–2 кездесу/шеберхана), колледж студентінің немесе 10-сынып оқушысының шадоунгi.

Бейіндік пәндер бойынша екі «бақылау нүктесі» (өзін-өзі тексеру + ұсыныстар).

Г қадамы. Салыстыру және тәуекелдер:

Критерийлер матрицасын толтыру (әр пунктке 0–2 балл), тәуекелдерді белгілеу (жол, жүктеме, денсаулық) және оларды азайту тәсілдерін көрсету.

Д қадамы. Отбасылық сессия (20–30 минут):

Негізгі және қосалқы нұсқаны, келесі айдағы іс-қимылдар тізімін, жауаптыларды және мерзімдерді қысқаша бекіту.

Е қадамы. Мониторинг:

Ай сайын статустарды жаңарту, қадамдар мен дедлайндарды түзету.

Құжат тапсыруға 2 ай қалғанда – «операциялық штаб» (құжаттар пакеті).

3) Педагог-кәсіби бағдар берушінің құжаттары мен құралдары:

8–9 сынып таңдауы картасы (екі баған «Колледж/10-сынып» + критерийлер және дедлайндар).

Мықты жақтар паспорты (қызығушылықтар, пәндік жетістіктер, мұғалімдердің бақылаулары, шектеулер).

Сынама парағы (қайда барды, не істеді, не сәтті болды, жалғастырғысы келе ме).

Дедлайндар күнтізбесі (ашық есік күндері, сынама сынақтары, құжат тапсыру мерзімдері).

Медтексерулер мен қарсы көрсетілімдер жөніндегі жадынама (бірқатар мамандықтарға).

Әртүрлі оқушы топтарымен жұмыс

Таңдауын анықтаған және мықты оқушылар: 10-сынып деңгейіндегі жоба/олимпиада/үйірмелерге, бейіні бойынша волонтерлікке, колледж олимпиадаларына қатыстыру.

Өз-өзіне сенімсіздер: екі контраст сынама және «қызығушылық → әрекет → дағды → шешім» формуласы бойынша қысқа коучинг циклі.

Артық жүктеме/стресс қаупі барлар: психологпен бірге оқу гигиенасы режимін құру, басымдық – 1–2 қадам, артық белсенділіктерден бас тарту.

Ауылдық/шағын жинақты мектеп оқушылары және ерекше білім беру қажеттіліктері барлар: колледждерге/ЖОО-ларға онлайн-визиттер, құжаттарды толық жинау және сүйемелдеу, тұру мәселелерін ескеру.

Этика, қауіпсіздік, коммуникация

Қоғамдық көрсетілімдерге қатысу – ерікті, диагностика нәтижелері – құпия.

Фото және видеофиксация – рұқсатпен, келісімсіз жариялауға тыйым салынады.

Қысым мен манипуляцияға (қорқыту, салыстыру) жол берілмейді. Педагог-кәсіби бағдар беруші – оқушының мүддесін және оның тұрақты дамуын қорғайды.

Жиі кездесетін қателер және олардан қашу жолдары

Таңдауды лекциямен алмастыру – сынамасыз және критерийлер бойынша салыстырусыз шешім кездейсоқ болады.

Тек жалақыға көңіл бөлу – іс-әрекет мазмұны, денсаулық, өсу мүмкіндіктері маңызды.

Білімді жалғастыру логикасын елемеу – колледж бен 10-сынып бірін-бірі жоққа шығармайды, екеуінде де ЖОО-ға апаратын жолдар бар.

Бақылау апталарында жүктеме арттыру – кәсіби бағдар іс-шаралары оқу кестесімен сәйкестендіріледі.

8–9 сыныптардағы Педагог-кәсіби бағдар беруші жұмысының сапа көрсеткіштері

Кемінде 90% оқушыларда екі пысықталған траектория («Колледж/10-сынып») критерийлері мен дедлайндарымен бар.

Әр оқушыда жылына кемінде екі кәсіби сынама және бір қоғамдық өнім (постер, презентация, мини-есеп).

Отбасылық кеңестер (семестріне кемінде бір рет) өткізілген; шешім хаттамасы бар.

Қажет болған жағдайда құжаттар пакеті және дедлайндар күнтізбесі дайындалған.

Белгісіздік деңгейі төмендеген (1–5 шкаласы бойынша өзін-өзі бағалау оқу жылы соңына қарай өседі).

Педагог-кәсіби бағдар берушінің қысқа жұмыс формулалары

«Алдымен екі траектория – содан кейін шешім».

«Әр қызығушылық – әрекет пен өнімге».

«Нәтижесіз бес тапсырмадан гөрі аптасына бір қадам тиімді».

1) Мектеп әкімшілігімен өзара әрекеттесу: қадамдық жоспар

Басқарушылық контурдың мақсаты:

Мектеп жоспарын Жұмысшы кәсіптер жылының мемлекеттік бағдарларымен және «1000 бейіндік сынып» бастамасымен үйлестіру, Педагог-кәсіби бағдар берушінің рөлін күшейту, диагностикалық қамтуды арттыру және колледждермен/ЖОО-лармен/жұмыс берушілермен желілік серіктестікті дамыту.

Қадамдар (тамыз–қыркүйек):

8–9 сыныптарға арналған жылдық жоспарды бекіту және оны жалпы тәрбие жұмысы жоспарына енгізу (бұйрық, қосымшалар, мерзімдер, метрикалар, жауаптылар, ресурстар). Жоспарға: қызығушылықтар мен бейімділіктер диагностикасы, кемінде 4 кәсіби сынама/экскурсия, 1 «Junior Shadow Day», 1 «карьеря және ТЖКБ» модулін енгізу.

Координаторды (тәрбие/бейіндік жұмыс жөніндегі директордың орынбасары) және Педагог-кәсіби бағдар берушіні процесс операторы ретінде тағайындау; рөлдер мен есептілікті бекіту.

Желілік келісімдер: 1–2 колледж, 1 ЖОО және 3 жұмыс берушімен меморандумдар (экскурсиялар/сынама/«қосалқы маман күндері» базасы). Бұл келісімдер – «1000 бейіндік сынып» бастамасының негізгі тетігі.

Ресурстық қамтамасыз ету: экскурсияларға көлік; кәсіби сынамалар үшін аудитория/шеберхана; цифрлық платформаға (диагностика/портфолио) қолжетімділік. Экскурсиялық қамту – № 1134 жоспарының 15-қадамы бойынша басымдық.

Есептілік: қысқаша тоқсандық есеп (қамту, іс-шаралар, ата-аналар, қызығушылықтар бойынша бақылаулар, фото-дәлелдер); жылдық талдамалық парақ (қызығушылықтар динамикасы, 9→10 бейінге көшу). Мемлекеттік деңгейде № 1134 бойынша жартыжылдық шолулар қарастырылған – мектепке сәйкес құрылымды сақтау маңызды.

Коммуникация: мектеп сайтында/ЭЖД-де «Виртуалды кабинет» беті: күнтізбе, есептер, анонстар, фотогалерея, серіктестер.

2) Педагогикалық ұжыммен жұмыс алгоритмі

Мақсат: кәсіби бағдарды оқу-тәрбие процесіне кіріктіру және рөлдерді бөлу. Ұсынылады: жергілікті Ереже, кәсіби бағдар кабинеті, 3–4 жылға арналған жоспар және жылдық жоспар (жалпы мектеп жоспарының құрамдас бөлігі).

Рөлдер:

- Координатор (директордың орынбасары): жоспар-график, ресурстар, серіктестіктер, мерзімдерді бақылау.
- Педагог-кәсіби бағдар беруші: диагностика, кәсіби сынамалар/экскурсиялар, кеңестер, ата-аналармен жұмыс, құжаттандыру.
- Пән мұғалімдері: пәндерге салалық кейстерді енгізу; элективтер; сынамаларға дайындық.
- Психолог/әлеуметтік педагог: диагностика нәтижелерін түсіндіру, оқушыларды/отбасыларды бағыттау.
- Сынып жетекшілері: портфолионы сүйемелдеу, қызығушылықтар бойынша бақылау, ата-аналармен байланыс.

Бірлескен жоспарлау (қыркүйек):

Аймақтың салалық картасы → оқу кейстері → кәсіби сынамалар тізбегі бойынша «миға шабуыл»; «экскурсиялар/сынамалар/байқаулар» күнтізбесін келісу (Junior/Jas Skills, Abilympics).

3) Педагог-кәсіби бағдар берушінің 8–9 сыныптармен жұмыс қадамдары

- Бастапқы диагностика (қыркүйек): қызығушылықтар/бейімділіктер (сауалнама + мини-портфолио) → жеке «қызығушылық карталары».
- Кәсіптік бағдар беруші маманның рөлін күшейту және жоғары сынып оқушыларын жүйелі диагностикалау.
- Өңірлік еңбек нарығы картасы: оқушыларға қысқаша салалық шолулар, қызығушылықтарына сәйкес 2–3 колледж/бағдарлама (ТЖКБ) таңдау.
- Тоқсандық іс-шаралар жоспары: кемінде 1 экскурсия, 1 кәсіби сынама, 1 маманмен кездесу, 1 «пән ↔ кәсіп» сынып сағаты. Экскурсиялар – республикалық жоспардың басымдылығы.
- Жеке кеңестер (желтоқсан/наурыз/мамыр): диагностика талдауы, 9→10 көшу бойынша (бейін) ұсыныстар.
- Платформа/виртуалды кабинет: нәтижелер, фото, микро-рефлексиялар жүктеу; серіктестермен байланыс; анонстар.

Жыл соңында (мамыр): сынып есебі: қамту, қызығушылықтар динамикасы, 10-сынып бейініне дайындық.

Өңірлік контекст және Жұмысшы Мамандықтар Жылы

2025 жыл – Жұмысшы Мамандықтар Жылы: Республикалық жоспар (барлық өңірлерде аймақтық жоспарлар) іске қосылды. Басты басымдықтар: өңір ерекшеліктерін ескерген жаңа кәсіптер Атласы, ТЖКБ трансформациясы, жұмыс берушілермен өзара іс-қимылды кеңейту және мектептерде кәсіпорындармен бірлесіп 1000 бейіндік сынып ашу.

Мектеп үшін бұл нені білдіреді: шынайы алаңдарда көбірек экскурсиялар мен сынамалар, тәлімгерлік, дуалды оқыту, мектеп шеберханалары, 9→колледж / 9→10–11 бейіндік сынып бағыттарының айқын маршруттары

Педагог-кәсіби бағдар берушінің жұмысшы кәсіптерді тартымды ету қадамдары

А) Дұрыс позициялау (оқушы мен ата-анаға не айтамыз):

- Сұраныс және мансап: ТЖКБ – кәсіпке тез кіру және өсу (шебер → бригадир → технолог/шебер-тәлімгер; «колледж → ЖОО» өтулері мүмкін).
- Сапа және ресурстар: колледждердің күшеюі: студентке қаржыландыру, стипендиялардың өсуі, кәсіпорындармен және WorldSkills/дуалды оқыту деңгейіндегі бағдарламалармен серіктестік.
- Таңдау және қолжетімділік: «ақша студентпен бірге жүреді» = колледж/мамандық таңдау еркіндігі артады.

Б) Өңгімелеуден көрсетуге көшу (практика – басты маркетинг):

- Кәсіби сынамалар – қызығушылық пен саналы таңдаудың кілті.
- Колледждер мен кәсіпорындарда экскурсиялар мен шеберлік сабақтары: 8–9 сыныпқа тоқсанына кемінде бір рет.
- «Қосалқы маман күні» / Junior Shadow Day – мектеп шеберханасында немесе кабинеттерде рөлді мини-форматта сезіну.

В) Оқу пәндеріне байланыс орнату («нені не үшін үйренемін»):

- Әр кейс-сабақта: сабақ тақырыбы → еңбек операциясы → рөл. Бұл теория мен кәсіп арасындағы алшақтықты азайтады.

Г) Өңірлік ерекшелікпен жұмыс:

- Мини-«Өңір кәсіптер атласын» жасау: 5 негізгі сала, әрқайсысына 3 бастапқы рөл және 3 операция; жергілікті жұмыс берушілер/колледждер кейстерін қосу.
- ТЖКБ жәрмеңкелерін және ашық есік күндерін 8–9 сынып күнтізбесіне енгізу.

Д) Ата-аналармен жұмыс (мифтерді жою):

- Лекторийлер: «9-сыныптан кейінгі маршрут: ТЖКБ және бейін» – миф/факт (мысалы: «колледж – тұйық жол» → факт: «мектеп–колледж–ЖОО» өтулері, дуалды бағдарламалар, рөлдердің сұранысы).
- Диагностика және сынама негізінде отбасыға жеке ұсыныстар (портфолио, траекториялар).

Е) Мотивация және мәртебе жүйесіне енгізу:

- Дағдылар чемпионаттары/байқауларына қатысу және нәтижелерін портфолиоға енгізу – «жетістік арқылы бедел».
- Колледж түлектері/студенттерінің табыс кейстері: қысқа әңгімелер «сынама арқылы бастадым – жұмысқа орналастым».

4) 8–9 сыныптарға арналған сыныптағы және сыныптан тыс іс-шаралардың қысқаша сценарийлері (Қосымша 1,2)

Кейс-сабақ «Пәннен рөлге» (45 минут)

Мақсаты: екі пәнді (математика/информатика/физика/география) жергілікті саланың үш кәсіби рөлімен байланыстыру.

Өткізу барысы: Мини-бейне (3 минут) → Үштікпен жұмыс: «білім → дағды → еңбек операциясы» → қорғау (топтардың қысқаша таныстырылымы)

Нәтиже: чек-парақ «3 рөл – 3 операция – 2 пән».

Экскурсия «Колледж – алғашқы біліктілік алаңы» (90 минут)

Мақсаты: колледж шеберханалары мен зертханаларын көру, шебермен және студентпен әңгімелесу.

Негізгі назар: мектеп пәндерінің тәжірибеде қолданылуын көрсету және 9-сыныптан кейінгі оқу бағыттарын таныстыру.

Негіздеме: «1000 бейіндік сынып» аясындағы практикаға бағытталған оқыту мен серіктестік үлгісі.

Кәсіби сынама «Мини-бекет» (2×45 минут)

Мақсаты: қарапайым операцияны орындау (диагностика, жинақтау, калибрлеу немесе дизайн).

Блоктары: қауіпсіздік техникасы бойынша нұсқаулық → шебердің көрсетуі → орындалуы → өзіндік рефлексия

«Junior Shadow Day» мектепте (2–3 сағат)

Мақсаты: бір күн бойы нақты кәсіби рөлді сезіну (мектеп шеберханасында, технология кабинетінде немесе IT-зертханада).

Формат: республикалық «Қосалқы маман күні» моделінің мектепшілік нұсқасы.

Кездесу «Кәсіпке жол» (45 минут)

Мақсаты: колледж түлегі немесе жас маманмен сұрақ-жауап өткізу, кәсіпке қатысты «мифтер мен фактілерді» жинақтау.

Дағдылар чемпионаттары мен байқауларына қатысу
Өткізу барысы: Junior Skills, Jas Skills, Abilympics (өңірдегі қолжетімділікке қарай).

5) Екі толық сценарийдің үлгілері

А) Кәсіби сынама «Электр схемасын жинау және тестілеу» (8–9 сынып, 90 минут)

Мақсаты: негізгі операцияларды меңгеру: сызбаны оқу, жинау, мультиметрмен тексеру.

Жабдықтар: оқу панельдері, сымдар, мультиметрлер, таймер, бақылау парағы.

Өткізу барысы:

Кіріспе (10 минут): ережелер, рөлдерді бөлу (монтаждаушы, бақылаушы).

Шебердің көрсетуі (10 минут).

Үштікпен жұмыс (50 минут): кескінді жинау, тексеру, қателерді белгілеу.

Қорытынды (20 минут): «3 жаңалық – 2 сұрақ – 1 қадам» формуласы бойынша рефлексия.

Күтілетін нәтиже: топтардың 80%-ы жұмыс істейтін схеманы жинайды; бақылау парақтары толтырылған.

Б) Экскурсия «Колледж зертханасы: механоөңдеу» (90 минут)

Мақсаты: сызбадан дайын бөлшекке дейінгі процесті көру; математиканы/технологияны кәсіби рөлдермен байланыстыру.

Маршрут нүктелері: ЧПУ сыныбы → өлшеу учаскесі → дайын бұйымдар.

Мини-тапсырма: дәлдікті есептеу, операция уақытына есеп жүргізу.

Қорытынды: фото-аймақ, ашық есік күніне шақыру.

Негіздеме: серіктестік пен экскурсиялар – «1000 бейіндік сынып» бастамасының негізгі механизмі.

6) Педагог-кәсіби бағдар берушіге арналған чек-парақ (8–9 сынып)

Оқу жылының басында:

Жоспар/бұйрық/календарь бекітілген; рөлдер бөлінген.

1–2 колледж және 3 жұмыс берушімен келісімдер жасалған.

Диагностикалық құралдар дайын; интерпретация матрицасы психологпен келісілген.

Әр тоқсанда:

1 экскурсия; 1 кәсіби сынама; 1 кәсіби маманмен кездесу; 1 кейс-сабақ өткізу.

«Виртуалды сынып» жаңартылған (анонс/нәтижелер/фото).

Сынып жетекшілеріне қызығушылықтар бойынша қысқаша жазба беру.

Жартыжылдық/жыл қорытындысы:

Жеке консультациялар: 9→10 сыныпқа өту немесе колледжге түсу бойынша ұсыныстар.

Тоқсандық/жылдық есептер жиналған; фото/сканерлер тіркелген.

7) Жылдық жоспар үлгісі (8 сынып)

Мақсат жылы: Қызығушылықтарды өзектендіру, практикалық тәжірибе беру (экскурсиялар/пробалар), пәндерді рөлдермен байланыстыру, 9-сыныпқа дейін негізгі бағытты таңдауға дайындау.

Глоссарий: СС – сынып сағаты/кейс-сабақ; МК – маманмен кездесу; ЭКС – экскурсия; КС – кәсіптік сынама; ЖК – жоба күні; ААЖ – ата-анамен жұмыс.

Ай	Өткізу Барыс ы	Тақырып/ мазмұны	Мақсаты/ күтілетін нәтиже	Жауаптыла р	Серіктес/ресурста р	Қауіпсізді к	Нәтиже	Көрсеткі ш
Қазан	ЭКС	Колледж: IT-шеберханалар	80% оқушылар IT-зертханасында орындалатын 3 еңбек операциясын атай алады	Педагог-кәсіби бағдар беруші, үйлестіруші	Колледж №__, IT-класс	келісім, нұсқаулық	Фото/тізім	80% қамтылған
Қараша	КС	«Мини-бекет: қарапайым электр торабының жинағы»	Топтардың 70%-ы чек-парақ бойынша операцияны орындайды	Педагог-кәсіби бағдар беруші, шебер	Жиынтықтар, мультиметрлер	ЖҚҚ, ТҚ	Чек-парақтар/бейнематериал	≥70% сәтті орындады
Желтоқсан	МК	«Мамандыққа жол: инженер/медтехник»	Әр оқушыда айға арналған 2 қадам болады	Педагог-кәсіби бағдар беруші, сынып жетекшісі	Ата-аналар/түлектер	–	«2 қадам» карточкалары	≥90% толтырды

8-сыныптың бақылау нүктелері (KPI):

БН-1 (І тоқсан соңында): 1 экскурсия (ЭКС) + 1 кәсіби сынама (КС), қамту деңгейі $\geq 70\%$.

БН-2 (ІІ тоқсан соңында): 1 кәсіби маманмен кездесу (МК) + ай сайын мини-кейс-сабақтар.

БН-3 (ІІІ тоқсан соңында): Жобалық күн (ЖК) + қызығушылық карталарының 100% жаңартылуы.

БН-4 (мамыр): 9-сыныпқа бағыттар бойынша қорытынды ұсыным.

Жылдық жоспар үлгісі – 9 класс (20__/20__)

Жыл мақсаты (9-сынып): 9-сыныптан кейінгі траекторияны (10–11-сынып профилі немесе ТЖКБ) саналы түрде таңдауды қамтамасыз ету – бұл үшін диагностика, кәсіби сынамалар және консультациялар өткізу; құжаттар/портфолио дайындау және оны отбасымен келісу.

Глоссарий: СС – сынып сағаты/кейс-сабақ; МК – маманмен кездесу; ЭКС – экскурсия; КС – кәсіптік сынама; JSD – Junior Shadow Day (мектепте немесе серіктес алаңында «қосалқы маман күні»); КОНС – жеке консультация; ААЖ – ата-анамен жұмыс.

Ай	Өткізу барысы	Тақырып/мазмұны	Мақсаты/күтілетін нәтиже (қысқаша, өлшенетін)	Жауаптылар	Серіктес/алаң/ресурстар	Қауіпсіздік/келісім	Нәтиже (сілтемелер)	Көрсеткіш (қамту/саны)
Қыркүйек	СС + КОНС	Қызығушылықтарды бастапқы диагностикалау және тоқсандық жоспар	100% оқушылар скринингтен өтті; әрқайсысының тоқсанға арналған жеке жоспары бар.	Педагог-кәсіби бағдар беруші, психолог	Онлайн-нысан, қызығушылық карталары	–	Есеп/деректерді шығару	100% қамтылған
Қазан								
Қараша								
Желтоқсан								
Қаңтар								

Ай	Өткізу барысы	Тақырып/мазмұны	Мақсаты/күтілетін нәтиже (қысқаша, өлшенетін)	Жауаптылар	Серіктес/алаң/ресурс тар	Қауіпсіздік/келісім	Нәтиже (сілтемелер)	Көрсеткіш (қамту/саны)
Ақпан Наурыз Сәуір								
Мамыр	КОНС + ААЖ	Қорытынды ұсынымдар «9 → бейіндік сынып/ТЖКБ»	Әрбір оқушыда – 2 білім траекториясы (негізгі/қосалқы) және отбасы тарапынан келісім бар.	Педагог-кәсіби бағдар беруші, психолог, сынып жетекшісі	Еске салу қағаздары, келісім парақтары	–	Қолтаңбалар/скан-көшірмелер	100% қамтылған

Міндетті енгізулер (айлар бойынша бөлу):

ЭКС (тоқсанына кемінде 1 рет), КС (тоқсанына кемінде 1 рет), JSD (жылына 1 рет), МК (тоқсанына 1-2 рет), КОНС (жылына кемінде 2 рет), ААЖ (2 дәріс).

Пәндер бойынша шағын-кейс сабақтар – ай сайын (15 минут).

Жолдарды толтыру үлгісі:

Ай	Өткізу Барысы	Тақырып/мазмұны	Мақсаты/күтілетін нәтиже	Жауаптылар	Серіктес/ресурстар	Қауіпсіздік	Нәтиже	Көрсеткіш
Қазан	ЭКС	«Колледж: механоөңдеу және БЖҚ (ЧПУ)»	80% оқушы «9 → колледж» бағытын, 3 рөл мен 3 еңбек операциясын атайды	Педагог-кәсіби бағдар беруші, үйлестіруші	№__ колледж, БЖҚ-сынып	Ата-аналар келісімі, нұсқаулық	Фото/бақылау парақтары	≥80% қамтылған
Қараша	КС	«Мини-бекет: бөлшектің 3D-эскизі»	70% топтар тапсырманы чек-параққа сәйкес орындайды	Педагог-кәсіби бағдар беруші, шебер	компьютер, 3D-принтер, үлгілер	ТҚ	Фото/бақылау парақтары	≥70% орындаған

Ай	Өткізу Барысы	Тақырып/ мазмұны	Мақсаты/ күтілетін нәтиже	Жауаптылар	Серіктес/ресурстар	Қауіпсіздік	Нәтиже	Көрсеткіш
Ақпан	JSD	Junior Shadow Day в АКТ (IT) – сыныбында	Әр оқушы 30–40 минут бойы рөлді атқарады, сынып бойынша 2 өнім дайын	Педагог-кәсіби бағдар беруші, пән мұғалімдері	Зертхана/бағдарламалық қамтама	ТҚ	Фото/өнімдер	100% қатысқан

Бақылау нүктелері (KPI) – 9-сынып

БН-1 (I тоқсанның соңы): бастапқы диагностика – 100%, 1 экскурсия (ЭКС) + 1 кәсіби кездесу (ВСТ) өткізілді.

БН-2 (II тоқсанның соңы): 1 кәсіби сынама (ПРБ) + аралық консультациялар жүргізілді.

БН-3 (III тоқсанның соңы): Junior Shadow Day (JSD) өткізілді + қызығушылық карталары жаңартылды.

БН-4 (мамыр): 100% оқушыда екі траектория (профильдік 10–11 сынып / ТЖКБ) дайын және ата-анамен келісілген; портфолио жаңартылған.

Толтыруға арналған қысқаша нұсқаулық (екі шаблон үшін)

Мақсат / күтілетін нәтиже: оқушы орындайтын бақылауға болатын әрекетпен жазылады: «атайды / көрсетеді / орындайды / толтырады» + шекті мән (% , саны).

Қауіпсіздік / келісімдер: қажетті құжаттар көрсетіледі: ата-аналар келісімі, нұсқаулық журналы, маршруттық парақтар, жеке қорғаныс құралдары (ЖҚК) – қажет болған жағдайда.

Дәлелдер базасы: фото/видео/есеп сілтемелері, чек-парақтар, дайын өнімдер (презентациялар, макеттер).

Көрсеткіш: қамту (пайызбен), өткізілген іс-шаралар / топтар саны, чек-парақтарды орындау деңгейі.

Рөлдер: Педагог-кәсіби бағдар беруші – мазмұн және үйлестіру; координатор – ресурстар мен мерзімдер; психолог – диагностика және консультациялар; пән мұғалімдері – кейс-сабақтар; сынып жетекшісі – отбасымен байланыс.

8) Педагог-кәсіби бағдар берушінің рефлексивтік журналының үлгісі (8–9 сыныптар)

Айы/тоқсаны: _____ Сынып(тар): _____

Педагог-кәсіби бағдар беруші: _____

Диагностика

– Қамту деңгейі (%), негізгі қызығушылық кластерлері:

– Интерпретация іс-шаралар жоспарына қалай әсер етті? _____

Іс-шаралар және әсері

– Экскурсиялар / кәсіби сынамалар (не көрді / нені үйренді): _____

– «Пән ↔ рөл ↔ еңбек операциясы» байланысы: _____

– Ата-аналардың қатысуы (форматтары / әсері): _____

Жеке қолдау

– Қай оқушы (Т.А.Ә. инициалдары) консультацияға шығарылды және қандай сұрақпен: _____

– 9→10 (профиль / колледж) бойынша ұсыныстар: _____

Серіктестік

– Қай ұйымдармен жұмыс істелді; келесі тоқсанда не жөнінде келісілді:

Қиындықтар / тәуекелдер / шешімдер

–

Қорытынды және түзету

– Келесі кезеңде нені күшейтеміз / алып тастаймыз / қосамыз: _____

9) Қысқа іс-шара карталары

К1. Кейс-сабақ «Пән ↔ кәсіп»

Мақсат: оқу тақырыбы мен нақты өндірістегі рөлдер арасындағы байланысты көру.

Жабдық: слайдтар / 3 минуттық бейне / үлестірмелі материалдар.

Күтілетін нәтиже: әр оқушы «2 пән – 3 рөл – 3 операция» кестесін толтырады.

К2. Колледж / шеберханаға экскурсия

Мақсат: 9-сыныптан кейінгі жолды түсіну, шеберханаларды көру.

Жабдық: бақылау парағы, фото.

Күтілетін нәтиже: «3 жаңалық + 2 сұрақ + 1 қадам» (портфолиоға енгізіледі).

К3. Кәсіби сынама «Мини-бекет»

Мақсат: қауіпсіз операцияны орындау (жинақтау, өлшеу, таңбалау, 3D-эскиз).

Жабдық: жинақтар, ЖҚҚ / нұсқаулық.

Күтілетін нәтиже: 80% оқушы операцияны орындайды; өзіндік рефлексия жасайды.

К4. Junior Shadow Day (мектеп ішінде)

Мақсат: мектеп шеберханасында / IT-сыныбында рөлді сезіну.

Жабдық: рөлдер бейджері, маршрут парақтары.

Күтілетін нәтиже: рөлдер бөлінген, 2 өнім нәтижесі (мини-жинақ / макет).

Негізі – «Қосалқы маман күні» бағыты.

К5. Кездесу «Кәсіпке жол»

Мақсат: мифтерді жою, 9→10 / колледжге өту картасын алу.

Жабдық: сұрақтар парағы, мифтер карточкалары.

Күтілетін нәтиже: портфолиода жеке «2 қадам».

К6. Дағдылар чемпионаты (Junior/Jas Skills/Abylimpics)

Мақсат: практикалық дағдыларды диагностикалау және дамыту.

Жабдық: құзыретке сай жинақ.

Күтілетін нәтиже: қатысу / сертификат, портфолиода көрініс табуы.

Неге бұл «1000 бейінді сынып» бастамасымен үндеседі.

Мектеп – колледж – ЖОО – жұмыс беруші арасындағы серіктестік, экскурсиялар, тағылымдамалар, диагностика, колледж базасында тәжірибелік оқыту – бейінді сыныптар механикасының өзегі.

8–9 сыныптарды саналы түрде бейіндік 9–11 сыныпқа енгізуге дайындаймыз. Профильдің икемділігі, өңір қажеттіліктеріне бағытталу – осы себепті жоспарға өңірдің салалық картасы мен вариативті сынама модульдерін енгіземіз.

Жылдың негізгі бағыттары: Педагог-кәсіби бағдар берушінің рөлін және КРІ-ді күшейту, жаппай экскурсиялар, «Қосалқы маман күні», дағдылар чемпионаттары – барлығы күнтізбеге енгізілген..

СЫНЫП ІС-ШАРАЛАР СЦЕНАРИЙІ (8-сынып)

«Кейс-сабақ: Инженер-эколог – ауданға таза су» (45 минут)

Мақсаты: химия/биология/математика пәндерін инженер-экологтың нақты рөлімен байланыстыру; еңбек операцияларын тұжырымдауға және шешімдерді бағалауға үйрету.

Пәндермен байланысы: химия (ерітінділер/сүзу), биология (микроағзалар), математика (пайыздар/масштаб), география (су көздері).

Күтілетін нәтиже: әр оқушы «шешімнің мини-паспортын» толтырады және инженер-экологтың 3 еңбек операциясын атайды.

Жабдықтар мен ресурстар:

Рөл парақшалары (инженер-эколог, зертхана технигі, жоба үйлестірушісі);

3 «станция»: механикалық сүзу (кұм/көмір бөтелкеде), сүзгі(көмір/мақта), сапаны бақылау (рН/қаттылық тест-жолақтары);

Таймер, флипчарт/маркер, бір реттік қолғаптар, майлықтар, қалдықтарға арналған қаптар;

«Шешім паспорты» таратпасы (төменде көрсетілген).

Тайминг (минутпен):

Кіріспе (5'). Инженер-эколог деген кім? 3 функциясы: өлшейді – жобалайды – бақылайды. Қауіпсіздік ережелері.

Станциялардағы жұмыс (24'). 3 раунд, әрқайсысы 8': топтар станцияларды кезекпен ауысып, нұсқаулық бойынша қарапайым әрекеттерді орындайды.

Шешімді құрастыру (8'). Әр топ «мектеп аумағына су тазарту бойынша мини-жоба» жасайды (сызба + «неге осылай» деген 2 аргумент).

Қорғау (6'). Әр топқа 1 минуттан беріледі.

Рефлексия (2'). Стикер: «3 операция – 2 қауіп – 1 қадам».

Сабақ барысы (қадамдар):

ПП рөл парақшаларын таратады; әр топта қауіпсіздік координаторын тағайындайды.

Сүзу станциясында: бөтелкеде қарапайым сүзгі құрастыру (қабаттар: ірі құм → ұсақ құм → көмір → мақта).

Сорбция станциясында: судың «дейін/кейін» мөлдірлігін қағаз шкаламен салыстыру.

Бақылау станциясында: рН/қаттылықты тест-жолақтармен өлшеп, жазу.

«Шешім паспортында» топ келесілерді тіркейді: мәселе, 3 операция, материалдардың минималды жиынтығы, көмектескен пәндер (химия/математика/биология).

Бағалау критерийлері (рубрика, 0–2):

Рөлді түсіну (3 операцияны атау) – 0/1/2.

Шешімді дәлелдеу (2 негіздеме) – 0/1/2.

Топтық жұмыс және қауіпсіздік (нұсқаулық сақталуы) – 0/1/2.

«Шешім паспортының» рәсімделуі (толықтығы және ұқыптылығы) – 0/1/2.

Инклюзия және қауіпсіздік:

«Сулы» тапсырмаларға альтернатива (бақылаушы/хатшы) қажет оқушыларға беріледі.

Тек қауіпсіз материалдар қолданылады; барлық станцияда қолғап кию; жұмыс орнын тексеру тізімі бойынша тазалау.

Артефактілер (есепке қоса тіркелетіндер): станциялардың фотосуреттері, 3 үздік «Шешім паспорты», оқушылардың қысқа цитаталары.

Таратпа «Шешім паспорты»

Сынып: 8__ Топ: _____ Күні: __. __.20__

Мәселе: _____

Біздің шешіміміз (5–6 сызықтық сызба): _____

Инженер-экологтың 3 операциясы:

1. _____
2. _____
3. _____

Материалдар/ресурстар: _____

Қай пәндер көмектесті (2): _____ және _____

Неге осылай екеніне 2 дәлел:

1. _____
2. _____

Қауіптер/шектеулер (1–2): _____

Келесі қадам (айға): _____

СЫНЫПТАН ТЫС ІС-ШАРА СЦЕНАРИЙІ (8-сынып)

«Колледждегі кәсіптік сынама: 5V қауіпсіз кернеуде электрмонтаж» (90 минут)
Формат: колледж базасына бару / колледж серіктестігімен мектептегі шеберханада өткізу.

Мақсат: қауіпсіз электрмонтаж операциясын орындау (қарапайым тізбек жинау және мультиметрмен тексеру), оқу шеберханаларын және рөлдерді көру (монтажшы, сапа бақылаушы, шебер).

Күтілетін нәтиже: жұптардың 80%-ы жұмыс істейтін тізбек құрайды; әр оқушы «3 жаңалық – 2 сұрақ – 1 қадам» тіркейді.

Іс-шара паспорты:

Топ: 8__ сынып, __ оқушы (10–12 адамнан топтарға бөлінеді).

Жауаптылар: ПП (Т.А.Ә.), колледж шебері (Т.А.Ә.), сынып жетекшісі (Т.А.Ә.).

Құжаттар: ата-ананың келісімдері, маршрут парағы, нұсқаулық журналы, рұқсат хаты.

Қауіпсіздік талаптары: қолғаптар, сымдарды ұқыпты орналастыру, тек 5V қуат көздері, желілік ашық бөліктер болмауы. Қажет болса ЖҚҚ (көзілдірік).

Дайындық (Т-7...Т-1):

Т-7...Т-5: колледжбен күнді/станцияларды келісу; кабинет/құралдарды тексеру; алып жүретіндерді тағайындау.

Т-4...Т-3: келісімдерді жинау; операция карталары мен бақылау бланкілерін басып шығару; тәртіп ережелерін еске салу.

Т-2...Т-1: сыныпта мини-кіріспе: электр тізбегі қалай жұмыс істейді, мультиметр не істейді.

Базадағы тайминг (90 минут):

Кіріспе және ТҚ (10'): рөлдер, құралдар, ережелер.

Шебердің демонстрациясы (10'): сымды тазалау, резистор орнату, жарықдиодты қосу, полярлықты тексеру.

Жұппен жұмыс (45'):

Операция 1: сымды тазалау (7–8 мм) және бұрау/клеммаға бекіту;

Операция 2: 5V тізбегін жинау (қуат көзі → резистор → жарықдиод → қайту);

Операция 3: мультиметрмен кернеуді/тізбектің бүтіндігін өлшеу;

Чек-лист сапасы (полярлық/контакт/оқшаулау).

Мини-тур шеберхана бойынша (15'): қалқандық стенд, құралдар, дайын жұмыстар үлгілері; «студенттер не оқиды».

Рефлексия және тіркеу (10'): «3 жаңалық – 2 сұрақ – 1 қадам», топ суреті.

Материалдар мен жабдықтар:

Сымдар жинағы, макет тақша/клеммалар, резисторлар (220–330 Ом), 5 мм жарықдиодтар, 5V қуат көздері (пауэрбанк/зертханалық блок), мультиметрлер (әр жұпқа 1), қысқыш, қыстырғыш/сым тазалағыш, изолента, көзілдірік.

Операциялар картасы:

Операция 1: 7–8 мм оқшаулауды тазала → сымды бағалау → клеммаға бекіту.

Операция 2: 5V тізбегін жинау: (+) → резистор → LED → (–). LED полярлығын тексеру.

Операция 3: мультиметр: V= (20V дейін) режимі, щуптарды контактқа қою, эталонмен салыстыру.

Сапа: LED жанып тұр ма? контакт қызбай ма? сымдар дұрыс орналасқан ба?
Қауіпсіздік: тек 5V; құралдарды тұтқасымен өзіңе қаратып сақтау; үстел таза болуы керек.

Оқушының бақылау бланкісі:

Т.А.Ә.: _____ Сынып: 8_

Күні: ..20__

Мен көрген 3 рөл:

- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____

Мен орындаған/бақылаған 3 операция:

- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____

Қай пәндер көмектесті (2): _____ және _____

3 жаңалық:

- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____

Шеберге 2 сұрақ:

- 1) _____
- 2) _____

Айға арналған 1 қадам (үйірме/кейс/видео/жоба): _____

Табыс критерийлері (есеп үшін):

80% жұп жұмыс істейтін тізбек жинады;

90% бақылау бланкілері толтырылған;

кемінде 5 мазмұнды сұрақ қойылды;

фото-дәлелдер және сапа чек-листері тіркелді.

Инклюзия және қауіпсіздік:

Рөлдер бойынша: «хатшы/бақылаушы/монтажшы» – әркімнің жұмысы бар.

АББҚ бар оқушыларға: балама рөл (мультиметрмен өлшеу/фотофиксация/хатшы).

ТҚ: тек қауіпсіз кернеу, құралдар – шебер бақылауында, ұзын шаш пен кең жеңдерді жинау/қайыру.

«Виртуалды кеңседе» қалай жазу керек: 3–5 фотосурет, «сен не істедің және не білдің» абзацы, пайдалы материалға 1 сілтеме; колледжбен серіктестікке назар аударыңыз («1000 мамандандырылған сынып» бастамасы).

9-сыныпқа арналған сценарийлер (сабақ уақыты және сабақтан тыс уақыт)

А. Сабақ уақыты (45 мин)

Тақырып: Шешім сабағы «9-сыныптан кейінгі траектория: таңдау матрицасы (Колледж vs 10-сынып)»

Мақсаттары:

- белгісіздікті түсінікті шешім жоспарына айналдыру;
- екі траекторияны бірыңғай критерийлер бойынша салыстырып, алдын ала таңдау жасау (негізгі/қосалқы);
- 3 жақын қадамды мерзімі мен жауаптысымен анықтау.

Формат: 45 мин, жеке → жұппен → жалпы қорытынды. Баға қойылмайды, формативті бақылау чек-лист бойынша болады.

Жабдықтар: «9-сынып таңдау матрицасы» баспа нұсқасы, «Күшті жақтар паспорты» (қысқа нұсқа), 2–3 колледж талаптары және мектептегі 10-сынып сипаттамасы жазылған парақшалар, маркерлер/стикерлер, таймер, проектор (бар болса).

ПП-ның дайындығы:

- әрқайсысы бойынша 2–3 нақты колледж бағдарламасын таңдау; 10-сыныпты сипаттау (профильдік пәндер/элективтер, режим, жүктеме);
- 6–8 салыстыру критерийлерін анықтау (төменде көрсетілген);
- «1.0 Шешім протоколы » және «Дедлайндар күнтізбесі» бланкілерін дайындау.

Сабақ барысы (минутпен):

0–5 мин – Кіріспе. Шешім қабылдау ережелері: «деректер, салыстыру, сынама, жоспар»

5–10 мин – Күшті жақтар паспорты. Жылдам өзін-өзі диагностика (қызығушылықтар, тұрақты жақсы 2 пән; шектеулер/тілектер).

10–20 мин – Деректер жинау. парақшадағы талаптар бойынша матрицадағы «қабылдау/мерзімдер/логистика/құны/практика/жалғастыру» бағандарын толтыру.

20–32 мин – Салыстыру. Әр критерийді 0–2 шкаласы бойынша бағалау (0 –

сәйкес емес, 1 – жартылай сәйкес, 2 – толық сәйкес). «Колледж» және «10-сынып» бағандарының қосындысын шығару.

32–40 мин – Жұптық сараптама. «Сұрақтар адвокаты» әлсіз тұстар мен тәуекелдерді тексереді (көлік, жүктеме, денсаулық).

40–45 мин – Қорытынды. Шешім протоколы 1.0-ді толтыру: негізгі және қосалқы нұсқа, 3 жақын қадам (мерзім/жауапты/ресурс). Үй тапсырмасы – ата-анасына көрсету.

Матрицаның ұсынылатын критерийлері (8-мысал): мазмұны мен профилі; оқуға түсу талаптары; ұзақтығы және логистика; шығындар/қаржыландыру; тәжірибе және тәлімгерлер; үздіксіз білім беру; қауіпсіздік және денсаулық; отбасылық қолдау.

Формативті бағалау (чек-лист):

Инклюзия: ірі шрифт және контрастты бланкілер, критерий пиктограммалары; тьютор жазып беретін ауызша жауап мүмкіндігі; «автор/ассистент» жұбы болып жұмыс істеу.

Этика және қауіпсіздік: паспорттар мен матрицалардың құпиялылығын сақтау; оқушыларды бір-бірімен салыстыруға тыйым салу; отбасының таңдауына құрметпен қарау.

Портфолиодағы белгі: Таңдау матрицасы + Шешім протоколы 1.0 + Дедлайндар күнтізбесі.

«9-сынып таңдау матрицасы» үлгісі (фрагмент):

Критерий	Колледж: нұсқа 1	Колледж: нұсқа 2	Мектеп тегі 10 сынып	Ұпай К	Ұпай 10
Мазмұны/бейіні					
Талаптар/емтихан дар					
Мерзімдер/логист ика					
Құны/қолдау					
Практика/тәлімге рлер					
Жалғастыру (ЖОО/көпірлер)					

Денсаулық/қауіпсіздік					
Отбасы қолдауы					

«Шешім протоколы 1.0» шаблону (фрагмент)

Негізгі нұсқа: _____ Қосалқы нұсқа: _____

1-қадам (не / қай күнге дейін / кім көмектеседі): _____

2-қадам: _____

3-қадам: _____

Арнайы шарттар/тәуекелдер: _____

Б. Сабақтан тыс уақыт (80–90 мин) 9-сынып

Тақырып: «Траекториялар күні: мини-шеберханалар + отбасы консультациялары»

Мақсаттары:

-«Колледж» және «10-сынып» траекторияларының айырмашылығын тәжірибе жүзінде сезіну;

-колледждер мен мектепке сұрақтарды нақтылау, жеке консультацияға жазылу;

-матрица мен шешім протоколындағы өзгерістерді тіркеу.

Формат: 3 станция × 20 мин (ротация) + 20–30 мин ПП/колледж өкілдері/сынып жетекшісімен консультациялар. Ата-аналар шақырылады.

Жабдықтар: рөлдер бейждері, станцияларға арналған жинақтар, «сынама парағы», колледж/мектепке арналған сұрақтар тізімі, консультациялар кестесі, таймер, проектор/онлайн қосылым (мүмкін болса).

ПП-ның дайындығы:

-1–2 колледжбен (офлайн/онлайн) және 10-сынып мұғалімдерімен (профильдік пәндер) келісу;

-қауіпсіз практикалық жинақтар дайындау; консультация кестесі мен жазылу формасын әзірлеу (QR/парақ).

Станциялар (мысал):

«Колледж сынамасы» (қолданбалы бағыт):

техникалық нұсқа: нұсқаулық бойынша қарапайым макет құрастыру (қауіпсіз конструктор);

сервис нұсқасы: кестеде шағын есеп жүргізу (қосынды формуласы және деректерді тексеру);

медико-әлеуметтік нұсқа: гигиена чек-листі / пациент маршрутын имитациялау (медициналық манипуляцияларсыз).

«10-сынып трегi» (академиялық):

профильдік пән бойынша мини-есеп (математикалық логика/жаратылыстану/тіл);

жүктеме және жобалық жұмыс форматы туралы талқылау;

келесі жылға электив/үйірме мысалы.

«Қаржы және логистика»:

базалық бюджетті есептеу (жолақы, тамақ, материалдар);

колледж/мектепке бару картасы;

жатақхана/мектеп инфрақұрылымы шарттары.

Барысы (минутпен):

0–8 мин – Кіріспе. Қатысу ережелері, қауіпсіздік, күн мақсаты.

8–68 мин – 3 станцияда ротация (әрқайсысы 20 мин, ауысу 2 мин).

68–90 мин – Консультациялар және бекіту. Жеке сұрақтар; матрица/протоколды жаңарту; отбасылық сессияға жазылу.

Парақтар мен артефактілер:

Сынама парағы (әр станция бойынша): «не істедім – не сәтті болды – не қиын болды – жалғастырғым келе ме (иә/жоқ/әлі білмеймін)».

Колледж/мектепке сұрақтар тізімі (дайын 10 сұрақ + өзіндікі үшін орын).

Консультацияға жазылу (күні/уақыты/қатысушылар).

Бағалау: формативті – «сынама парақтарының» толықтығы және консультациядағы сұрақтардың нақтылығы бойынша.

Инклюзия: баламалы рөлдер (бақылаушы/тайм-кипер/нәтижені фотоға түсіруші), ірі шрифтпен басылған материалдар, станцияларда визуалды нұсқаулықтар.

Этика және қауіпсіздік: фото/видеоға келісім; нақты медициналық манипуляциялардың болмауы; ересектердің алып жүруі; салыстыру бағаларына тыйым.

Портфолиодағы белгі: 3 сынама парағы + жаңартылған матрица мен протокол + отбасылық консультацияға жазылу белгісі.

Іс-шарадан кейін (1 апта ішінде): 20–25 мин отбасылық сессия өткізу және ИПП-9 статустарын жаңарту; қажет болса қосымша сынамаларды жоспарлау.

Баспаға арналған парақшалар:

Парақша 1. 9-сынып таңдау матрицасы – критерийлер, ұпайлар 0–2, түсініктемелер мен дереккөздерге сілтемелерге орын.

Парақша 2. Шешім протоколы 1.0 – негізгі/қосалқы нұскалар; 3 қадам мерзімімен; тәуекелдер/қолдау.

Парақша 3. Сынама парағы – 4 сұрақ: не істедім; не сәтті болды; не қиын болды; жалғастырғым келе ме.

Парақша 4. Колледж/мектепке сұрақтар – 10 негізгі сұрақ + бос орын (тұру, практика, ЖОО-ға көпір, стипендия, қауіпсіздік).

Аймақ мамандықтарының Мини-Атласы (8–9 сыныптар)

Үлгіні 2–4 аптада іске қосуға болады. Бір параллель немесе бүкіл мектеп үшін жарамды.

1. Не үшін және не болады

Мақсат: оқушыларға «біздің аймақта кім және немен айналысады» деген сұраққа нақты көрініс беру, қызығушылықтарын 9-сыныптан кейінгі екі білім беру траекториясымен (колледж / 10–11 сынып) байланыстыру және саналы таңдау жасауға арналған материалдар дайындау.

Қорытынды өнім:

-12–20 мамандық парақшасы (6 кластер × 2–4 парақша);

-Аймақ/қала картасы жұмыс орындары белгіленген (офлайн постер + онлайн карта);

-Мини-каталог PDF форматында (10–12 бет) сұхбаттар/видеоларға QR-кодтармен;

-«Мамандық ↔ қайда оқиды» матрицасы (колледждер / 10–11 бейін).

Мерзімі: 2–4 апта (2 сабақ + 2 сабақтан тыс сессия + дербес жұмыс).

2. Команда және рөлдер

Педагог-профориентатор (ПП): жоспар, шаблондар, сапаны бақылау, серіктестермен байланыс.

Редакция лидері (оқушы): материал жинау, дедлайндар, тапсырмаларды бөлу.

Кітапханашы/медиатека: дереккөздер, сілтемелерді тексеру, фото архиві.

Психолог: сұхбат этикасы, келісімдер, кері байланыстың дұрыстығы.

Сынып жетекшілері: отбасылармен байланыс.

Серіктестер: жергілікті колледждер, кәсіпорындар, ҮЕҰ, жұмыспен қамту орталығы.

3. Кластерлер (аймаққа қарай 6-уын тандаңыз)

1. Агро/жасыл технологиялар: агроном, ауылшаруашылық техникасының механигі, сапа лаборанты, жылыжай операторы.
2. Өнеркәсіп/логистика: слесарь-жөндеуші, электромонтер, қойма/логистика операторы, арнайы техника жүргізушісі.
3. Энергетика/ТКШ: монтажшы, электрик, қазандық операторы, диспетчер.

4. Медицина/әлеуметтік сала: мейірбике/фельдшер, әлеуметтік қызметкер, клиника администраторы, лаборант.
5. IT/цифрлық сервистер: АКТ технигі, ХҚКО/офис-администратор операторы, SMM-ассистент, техникалық қолдау маманы.
6. Туризм/сервис/креатив: аспаз/кондитер, гид-экскурсовод, маңдайша дизайнері, фотограф ассистенті.

Қажет болса, кластерлерді алмастырыңыз немесе қосыңыз (геология/тау-кен өнеркәсібі, көлік, білім беру және т.б.).

4. Мамандық парақшасының деректер үлгісі (1 бет)

Барлық парақшалар үшін бірдей шаблонды қолданыңыз, атлас салыстырмалы болуы үшін.

Тақырып бөлігі: Мамандық атауы / Кластер / ҰКЖ коды (бар болса) / Фото немесе пиктограмма

1. Не істейді (3–5 тапсырма):
2. Аймақта қайда жұмыс істейді (3 мысал):
 - ұйым/жұмыс беруші түрі, елді мекен
3. Құралдар және цифрлық сервистер (3–5):
 - жабдық/БҚ/онлайн-сервистер
4. Оқу жолы:

9-сыныптан кейін (колледж): мамандықтар/бағдарламалар, мерзім, қабылдау талаптары.

10–11-сыныптан кейін: бейін, ҰБТ/ішкі сынақтар, ЖОО-ға «көпірлер».

5. Дағдылар мен қасиеттер (әрқайсысы бойынша 3):

Техникалық/академиялық;

Командалық/коммуникативтік;

Өзін-өзі ұйымдастыру/қауіпсіздік.

6. Жұмыс шарттары мен маусымдылығы:
 - режим, ауысымдылық, тік тұрып/офис/сапарлар, маусымдық шындар.
7. Қауіпсіздік және денсаулық:
 - негізгі тәуекелдер және ЖҚК/ережелер (артық қорқынышсыз, нақты).
8. Экология және адамдарға пайдасы:
 - жұмыс қала/ауыл/табиғатқа қалай әсер етеді.
9. Мектепте қалай бастауға болады (3 қадам):
 - үйірме/курс, мини-жоба, волонтерлік/экскурсия.
10. Дереккөздер мен байланыстар:
 - тексерілген сілтемелер, мансап орталығы/колледж байланысы; QR.

ПП-ның түсіндірме бөлігі:

– отбасы/оқушыға нені ескеру маңызды.

5. Толтырылған параққа үлгілері

5.1. «Ауылшаруашылық техникасын жөндеу слесары» (Кластер: Агро)

1. Диагностика, тораптарды ауыстыру, ТО, агрегаттарды жинау/бөлу, тестілеу.
2. ТҚКС, машиналар паркі, өндіруші сервистері.
3. Слесарь құралдары, гидравликалық көтергіш, электронды каталог, мессенджер.
4. 9-сыныптан кейін: колледж «Ауылшаруашылық техникасын техникалық қызмет көрсету және жөндеу» (2–3 жыл, аттестат/собеседование).
10–11: физика/математика, ЖОО инженер мамандықтары.
5. Дағдылар: техникалық ойлау, ұқыптылық, командада жұмыс.
6. Шарттар: көктем-жазда жүктеменің артуы, шеберхана/сапарлар.
7. Қауіпсіздік: қолғап, көзілдірік, техниканы бекіту.
8. Экология: СХ техникасын жұмыс күйінде ұстау, өнім шығынын азайту.
9. Бастау: «Техно» үйірмесі, мини-жоба «түйіндер каталогы», сервиске экскурсия.
10. Байланыстар: колледж сайты, шеберхана телефоны, QR видео.
ПП түсініктемесі: аллергия/астма болса – жағдайды анықтау, диагност рөлі.

5.2. «Жылыжай шаруашылығы операторы» (Кластер: Агро/жасыл технологиялар)

- Өсімдіктерді күту, микроклиматты реттеу, өнімділік есебі;
- Жылыжай кешендері;
- Датчиктер, есеп кестелері;
- Колледж «Агрономия/Өсімдіктерді қорғау» (9-сынып), 10–11 → биология/химия;
- Дағдылар: бақылау, тәртіп, нұсқау бойынша жұмыс;
- Шарттар: ылғал, ауысым;
- Қауіпсіздік: тыңайтқыш/құралмен жұмыс ТҚ;
- Экология: жергілікті көкөністер жыл бойы;
- Бастау: мектеп жылыжайы, «микро-жасыл» жобасы;
- Байланыс: жұмыспен қамту орталығы, агроколледж.

5.3. «Техникалық қолдау маманы (Service Desk)» (Кластер: IT/сервистер)

- Өтінім қабылдау, қарапайым мәселелерді шешу, шешімдерді құжаттау; Мектептер, ХҚКО, медицина, шағын бизнес;
- Тикет жүйесі, ОЖ, офистік бағдарламалар, шешімдер базасы;

- Колледж «Есептеу техникасы/Желілер» (9-сынып); 10–11 → информатика/математика;
- Дағдылар: сыпайы қарым-қатынас, логика, стресске төзімділік;
- Шарттар: офис, ауысым;
- Қауіпсіздік: цифрлық гигиена, құпиялылық;
- Пайда: техника/сервистердің үздіксіз жұмысы;
- Бастау: мектеп «ІТ көмекші» үйірмесі, кітапханада волонтерлік;
- Байланыс: ІТ-колледж, қалалық ІТ-қызмет.

5.4. «Химиялық талдау лаборанты» (Кластер: өнеркәсіп/сапа)

- Үлгі алу, протокол бойынша талдау, журнал жүргізу;
- Тамақ, су, өндіріс кәсіпорындары;
- Таразы, рН-метр, спектрофотометр, кестелер;
- Колледж «Лабораториялық диагностика/Техник-химик» (9-сынып); 10–11 → химия/биология;
- Дағдылар: ұқыптылық, протоколды сақтау;
- Шарттар: үй ішінде, ЖҚҚ;
- Қауіпсіздік: реагенттермен тек нұсқау бойынша;
- Пайда: өнім/судың сапасын бақылау;
- Бастау: химия үйірмесі, мини-зертхана;
- Байланыс: СЭС, колледж.

5.5. «Аспаз/кондитер» (Кластер: сервис)

- Ас дайындау технологиялық карталар бойынша;
- Мектеп асханалары, кафе, тамақтану кәсіпорындары;
- Колледж «Тамақ өнімдерін өндіру технологиясы» (9-сынып); 10–11 → биология/химия;
- Дағдылар: ұқыптылық, санитария, дәм/эстетика;
- Бастау: мектеп іс-шаралары, «Дені сау табак» байқауы.

5.6. «Гид-экскурсовод» (Кластер: туризм/креатив)

- Маршрут, әңгіме, қауіпсіздік;
- Музей, мәдениет орталығы, экомаршруттар;
- Колледж «Туризмді ұйымдастыру/Гид» (9-сынып); 10–11 → тіл/тарих;
- Дағдылар: сөйлеу, мәдениет, топпен жұмыс;
- Бастау: «5-сыныпқа экскурсия» жобасы;
- Қауіпсіздік: маршрут, дәрі қобдишасы, келісімдер.

Басымдықтарыңыз бойынша 6-10 картаны қосыңыз.

6. Материал жинау (этика және сапа)

Дереккөздер: колледж/мектеп сайттары, ресми жұмыспен қамту порталдары, жергілікті мамандармен сұхбат, мектеп кітапханасы.

Тексеру: әр дерек үшін кемінде 2 тәуелсіз дереккөз; жаңарту датасы; парақша төменгі жағында сілтеме/QR.

Этика: сұхбат/фотоға келісім; сезімтал мәліметтерді анонимдеу; дұрыс дәйексөз келтіру.

Қолжетімділік: шрифт 12–14, контрастты сызбалар, суреттерге балама мәтін.

7. Спринт-жоспар (2 апта)

1-апта:

Күн 1 (сабақта): бастау, кластерлерді бөлу, шаблондарды тарату.

Күн 2 (сабақтан тыс): дереккөздерді іздеу, парақша жобалары.

2-апта:

Күн 3 (сабақта): өзара сараптама, түзетулер.

Күн 4 (сабақтан тыс): PDF нұсқасы + карта/QR дайындау.

Финал: «Атлас күні»: постер-көрме, командалардың 3 минуттық питчтері, ата-аналар/серіктестер пікірін жинау.

8. парақша сапасын бағалау рубрикасы (4 критерий × 3 деңгей)

Критерий	3 – баспаға дайын	2 – толықтыру қажет	1 – қайта жасау қажет
Мазмұн	Барлық 10 бөлім қамтылған, түсінікті және клишесіз	8–9 бөлім бар, кей жерлерде жалпы сөздер бар	<8 мазмұн, толық емес
Дереккөздер	2+ тексерілген, даталармен, QR бар	1 дереккөз/ даталар жоқ	Дереккөзде р жоқ
Қолжетімділік	Шрифт/контраст/иконкалар/альт-текст толық сақталған	Ұсақ кемшіліктер бар	Оқуға қиын

Практикалық құндылық	«Қалай бастау керек» және жергілікті байланыстар бар болса	«Қалай бастау керек» бар, бірақ байланыстар жоқ болса	Бастау қадамы жоқ
----------------------	--	---	-------------------

9. Карта және матрицалар Атластың соңында

9.1. Аймақ/қала картасы белгілермен (серіктестер, колледждер, экскурсия маршруттары).

9.2. «Мамандық ↔ қайда оқиды» матрицасы (9-сыныптан кейін / 10–11-ден кейін):

Мамандық	9 сыныптан кейінгі Колледжер/бағдарламалар	10–11-сынып бейіні және ЖОО-ға «көпір»

9.3. Серіктестер тізімі

(байланыс деректері, ынтымақтастық форматы, SLA: 7 күн ішінде растау, айына 1 экскурсия, кері байланыс).

10. Шаблондар пакеті (баспаға дайын)

1. Мамандық парақшасының бланкі (1 бет) – 10 бөлімнен және QR өрісінен тұратын бірыңғай макет.
2. Дереккөздер журналы – кесте: «парақша / сілтеме / дата / тексерген / түсініктеме».
3. Редактор чек-листі – қолжетімділік/тіл/факт пункттері.
4. Сұхбат шаблон – маманға арналған 10 сұрақ + келісім өрісі.
5. Постер-карта макеті – А1/А2, аңыз және кластер түстерімен.
6. PDF титулдық беті – мектеп атауы/жылы, редакция құрамы, серіктестер логотиптері.

11. Таңдау траекториясымен интеграция (8–9 сыныптар)

Әр парақшада – «9-сыныптан кейін / 10–11-ден кейін оқу жолы» блогы.

PDF соңында – «Атласты таңдау үшін қалай қолдану керек» парағы: шешім матрицасы бойынша нұсқаулық (критерийлер, ұпайлар 0–2, 3 жақын қадам).

9-сынып сағатында: оқушылар 3 сүйікті парақшаны таңдайды және әр мамандық бойынша 1 микросынамасын жоспарлайды.

2. Жаңарту және тұрақтылық

8–9-сынып оқушыларынан құрылған жылдық редколлегия (5–7 адам).

Жаңарту жарты жылда 1 рет (қаңтар/маусым).

«Мұрагерлікті» тапсыру 7→8→9-сыныпқа (папка бойынша гид, дереккөздер журналы, серіктестер контактілері).

Ата-аналарға арналған кәсіби бағдар беру лекциясының үлгісі. 9-сынып

Ата-аналар лекциясы (9-сынып)

Тақырып: 9-сыныптан кейінгі екі тең құқықты траектория: жұмысшы мамандықтары және «колледж → ЖОО» көпірлері

Ұзақтығы: 60–75 минут

Формат: офлайн кездесу / онлайн вебинар. Қатысушылар – 9-сынып оқушыларының ата-аналары және заңды өкілдері.

1. Кездесудің мақсаттары

9-сыныптан кейінгі колледж траекториясы – «тұйық жол» емес, тәжірибесі бар және ЖОО-ға нақты көпірлері бар бағыт екенін көрсету.

Ата-аналардың алаңдаушылығын азайту, қысымсыз отбасылық шешім қабылдаудың айқын алгоритмін беру.

Құралдар жинағын ұсыну: Таңдау матрицасы, Колледж/мектепке сұрақтар тізімі, «Қысымсыз қолдау» чек-листі, отбасылық консультацияға жазылу парағы.

2. Күтілетін нәтижелер

Ата-ана «колледж» және «10-сынып» траекторияларының айырмашылықтарын және аймақтағы қолжетімді жұмысшы мамандықтарды түсінеді.

Ата-ана 3 артефакт алады: толтырылған «Таңдау матрицасы 1.0», «Колледжге сұрақтар» парағы, отбасылық консультация күні.

3. Кездесу жоспары (тайминг)

1. Қарсы алу, ережелер мен мақсат (5 мин)
2. 9-сыныптан кейінгі екі траектория (10 мин)
3. Қазіргі жұмысшы мамандықтар: бұл не және қайда қасымызда бар (10 мин)
4. Колледждер туралы мифтер мен фактілер (10 мин)
5. Шешім қабылдау жолы: критерийлер матрицасы және «сынама» (10 мин)
6. Таңдау психологиясы: қысымсыз қолдау (10 мин)
7. Келесі қадамдар және сұрақтар (5–20 мин)

4. Слайдтар және тезистер (лектор конспектісі)

Слайд 1. Неге осындамыз

«Бізде екі тең құқықты жол бар. Міндет – қазір балаңыз үшін қай жол дұрыс екенін анықтау, «бір кезде» емес».

Ережелер: достық, нақтылық, жеке тарихтардың құпиялылығы.

Слайд 2. Жолдардың бейнесі: 9 → колледж → (жұмыс/ЖОО) немесе 9 → 10–11 → ЖОО / колледж

Көпірлер диаграммасы: колледжден кейін ЖОО-ға түсу, пән/модульдерді қайта есептеу (егер қарастырылған болса), немесе жұмыс + сырттай оқу мүмкіндігі.

Ескерту: таңдау қайтымды – қызығушылық өзгерсе, маршрутты қайта құрауға болады.

Слайд 3. Қазіргі «жұмысшы мамандықтар» деген не?

Тәжірибе, техника, сапа стандарттары, цифрлық құралдар.

Өсу сатысы: оқушы → техник/шебер → аға шебер/бригадир → технолог/менеджер → (қаласа) ЖОО/бакалавриат.

Аймақ мысалдары: сервис және логистика, агро/жасыл технологиялар, IT-сервис, ТКШ/энергетика, медицина/әлеуметтік сала.

Слайд 4. Мифтер мен фактілер (мини-викторина)

Миф: «Колледжден кейін ЖОО-ға түсуге болмайды» → Факт: болады; көпірлер бар (емтихандар/ҰБТ/ішкі сынақтар, ЖОО ережесі бойынша модульдерді қайта есептеу).

Миф: «Колледж – әлсіздерге» → Факт: колледж – ерте тәжірибе мен саналы таңдау; психологиялық тұрғыдан көп жасөспірімге қолайлы.

Миф: «Жұмысшы мамандықтар – дамусыз» → Факт: бар сертификаттар, разряд/деңгей үшін үстемақы, мансаптық өсу.

Слайд 5. 9-сыныптан кейін колледж не береді

Тәлімгермен тәжірибе, нақты жұмыстар портфолиосы.

Мамандыққа ерте ену, табыс пен тәжірибе.

ЖОО-ға түсу мүмкіндігі (соның ішінде пәндерді қайта есептеу) – академиялық тереңдеуге сұраныс туған жағдайда.

Слайд 6. 10–11 сынып не береді

Пәндерді тереңдетіп оқу, олимпиада/зерттеу бағыттары, ЖОО бағдарламаларын таңдауға көбірек уақыт.

Академиялық оқуды ұнататын, ҰБТ-ға дайын және бағдарламаларды кең таңдауды қалайтындар үшін қолайлы.

Слайд 7. Шешім қабылдау: критерийлер матрицасы (отбасылық жұмыс)

Критерийлер (мысал 8): мазмұны, талаптар, мерзімі/логистика, құны/қолдау, тәжірибе/тәлімгерлер, білімді жалғастыру, денсаулық/қауіпсіздік, отбасылық ресурстар.

Шкала 0–2. Қазір мектеп ұсынған мысалдармен үлгіні толтырамыз.

Слайд 8. «Дау орнына сынама»

Мектепте/серіктестерде мини-практика: 1–2 сағат бақылау және қарапайым іс-әрекет.

Сынама парағы: «не істедім – не сәтті болды – жалғастырғым келе ме».

Сынамадан кейін – ПП-мен 20–25 минуттық отбасылық мини-сессия.

Слайд 9. Таңдау психологиясы (мектеп психологы ретінде)

Балаға шеңбер мен дербестік қажет: «Критерийлер бойынша салыстырайық» деген дұрыс, «Мен жақсы білемін» емес.

Шамадан тыс жүктеме белгілері: ұйқы бұзылуы, әңгімеден қашу, көңіл-күйдің күрт өзгеруі.

Қолдау формуласы: бақылау → сұрақ → қадам ұсыну.

Көмектесетін сөздер: «Мен қасыңдамын, бірге іздейміз», «Саған сынамада не ұнады, айтып берші», «Апта ішінде қандай қадам жасай аласың?»

Слайд 10. Этика, қауіпсіздік, деректер

Диагностика/сынама/фотоға келісім.

Матрицалар мен күшті жақтар паспорттарының құпиялылығы.

Жарнама/қысым жоқ; баламалар тең ұсынылады.

Слайд 11. Келесі қадамдар

«Траекториялар күні» (3 станция: «Колледж сынамасы», «10-сынып трегі», «Қаржы және логистика»).

Отбасылық консультацияға жазылу (QR/парақ).

Колледждерге сұрақтар жинау – бірыңғай тізім.

Слайд 12. Сұрақ-жауап

Сұрақтарды парақша/онлайн формада қабылдау; 5–7 сұраққа жауап беру; қалғаны – «FAQ» таратуда.

5. Интерактив элементтері

Мини-сауалнама (Mentimeter/қағаз стикерлер): «Қай траектория қазір сізге түсініктірек көрінеді?» (анонимды).

Миф-блиц: 3 парақша «Миф/Факт», ата-аналар қимылмен дауыс береді; жүргізуші түсіндіреді.

Таңдау матрицасы 1.0: кездесуде 5 минут ішінде 3–4 критерийді толтыру.

6. Таратпа материалдар (әрқайсысы 1 бет)

А. Таңдау матрицасы (отбасы) – критерийлер × траекториялар (Колледж/10-сынып), шкала 0–2, қауіптер мен «3 жақын қадамға» орын.

Б. Колледжге сұрақтар – 12 сұрақ (бағдарлама, практика, тәлімгерлер, жатақхана, қауіпсіздік, ЖОО-ға көпірлер, шығындар, қолдау).

В. «Қысымсыз қолдау» чек-листі – көмекші фразалар және қауіпті фразалар, тыңдау және сұрақ қою жолдары.

Г. Отбасылық консультацияға жазылу – күн/уақыт/формат, қатысушылар.

Д. «Дау орнына сынама» жадынамасы – ай ішінде екі сынамаға қалай келісіуге болады.

7. Талқылауға арналған мини-кейстер (5–7 мин)

1. Айгерім: биология мен практиканы ұнатады, теориядан шаршайды. Варианттар: колледж (лаборант/элеуметтік сала) ЖОО-ға көпірмен немесе 10-сынып (бейін биология-химия). 2 аптада не сынаймыз?
2. Данияр: отбасылық шеберханада көмектеседі; ұзақ мәтіндерді ұнатпайды. Варианттар: колледж (техник) + кешкі тіл курсы; тәжірибе жинап ЖОО-ға көпір.
3. Мира: тілде мықты, сенімсіз. Варианттар: 10-сынып + эссе байқауы және колледж сынамасы (әкімшілік/медиа) салыстыру үшін.

8. Ата-аналардың жиі сұрақтары (жауап сценарийі)

«Егер ойы өзгерсе?» – маршрутты қайта құру жолдары: басқа бейінге ауысу, 10-сыныптан кейін колледжге түсу, колледжден кейін ЖОО-ға түсу.

«Қалай білуге болады, шамасы жете ме?» – сынама + профильдік пәндер бойынша екі бақылау нүктесі, мұғалімдер мен ПП кері байланысы.

«Қаржы?» – шығындардың ашық тізімі; гранттар/стипендиялар; жатақхана; «жасырын» шығындарды азайту.

«Қауіпсіздік?» – тек нұсқаулықтан өткен және жауапты серіктестер; келісімдер; ПП есебі.

9. Бағдарлама парағы (шақыру үшін)

Тақырып: Жұмысшы мамандықтар және 9-сыныптан кейінгі екі жол: колледж немесе 10-сынып.

Қашан/қайда: күн, уақыт, акт залы/онлайн сілтеме

Жүргізушілер: педагог-профориентатор, мектеп психологы, колледж өкілі (мүмкін болса).

Өзіңізбен: қалам, телефон (QR), сұрақтар.

Нәтиже: Таңдау матрицасы 1.0, сұрақтар тізімі, консультацияға жазылу.

10. Ұйымдастыру ұсақ-түйектері

4–6 ата-анадан «арал» түрінде отырғызу, үстелде – таратпа жинағы мен маркерлер.

Кіреберісте – «_____ отбасы» бейждері, аноним сұрақтарға арналған жәшік.

Кездесуден кейін – PDF-пакет тарату және жеке слоттарға жазылу.

11. Психологиялық акценттер (жүргізушіге еске салу)

Отбасының құндылықтарымен дауласпау; бағалау пікірлерін критерий және сынамаға аудару.

Алаңдаушылықты қалыпты ету: «Алаңдау – қалыпты. Біз нақты қадамдармен белгісіздікті азайтамыз».

Әрқашан айлық жоспармен аяқтау (2 сынама + отбасылық консультация).

12. Шаблондар (лекция қосымшасында)

1. Таңдау матрицасы (отбасы) – А4, толтырылатын кесте.
2. Колледжге сұрақтар – 12 тармақ + өз сұрақтарына орын.
3. «Қысымсыз қолдау» чек-листі – фразалар және типтік қателіктер.
4. Отбасылық консультацияға жазылу формасы – күн/уақыт/формат.
5. «Дау орнына сынама» жадынамасы – 2 апталық алгоритм.

Қорытынды ой:

Колледж – бұл «ЖОО орнына» емес, «ЖОО мен мамандыққа апарар тағы бір жол». Біздің міндетіміз – отбасына негізделген, сабырлы таңдау жасауға және баланың оқу мен даму мотивациясын сақтауға көмектесу.

5. 10–11-сыныптарда кәсіби бағдар беру жұмысын ұйымдастыру бойынша әдістемелік ұсынымдар

Кезең: таңдау нақтылану және жүзеге асырылу. Акцент: ҰБТ-ға дайындықты басымдықта сақтай отырып, университет/ЖОО бағдарламасын таңдау.

Бітіруші кезеңдегі жұмыс принципі: қысқа, бірақ нақты форматтар (30–40 минут), жеке траекториялар, оқуға түсу бойынша операциялық қолдау және артық қимылдардың минимум болуы.

1. Мақсаттар мен міндеттер

Мақсат: бітірушіге артық күйзеліссіз өзінің кәсіби таңдауын нақты білім беру траекториясына жеткізуге көмектесу: университет (ЖОО), бағдарлама, оқу нысаны мен шарттары, түсу және қаржыландыру жоспары.

Міндеттер:

- Бағыт/профильді нақтылау және талаптары әртүрлі 3–5 қолайлы бағдарламаны таңдау;
- Жеке түсу жоспарын (ИПП-11) құру: дедлайндар, құжаттар, емтихан форматы, портфолио/эссе/собеседование талаптары;
- Абитуриент пакетіне дайындық: CV, мотивациялық хат, ұсыныс хаттар (қажет болса), жетістіктер портфолиосы;
- Өзін-өзі таныстыру және сұхбаттан өту дағдыларын дамыту;
- Ата-анамен бірге қаржылық модельді анықтау: грант/квота/бюджет/коммерция, стипендиялар, студенттің өмір сүру құны;
- Оқуға түсу кезінде қауіпсіз және этикалық мінез-құлықты қалыптастыру (академиялық адалдық, цифрлық із, антиплагиат);
- ҰБТ-ға дайындық кезінде жүктемені азайту: микросессиялар, онлайн форматтар, шаблондар және чек-листтер арқылы жұмыс істеу.

Ерекшеліктер (жас ерекшеліктері мен әдістемелік акценттер)

Кезең 4: таңдау нақтылану және жүзеге асырылу. Жас: 16–18 жас. Бітірушілер жоғары талаптар мен күтілім аймағында: ҰБТ, түсу дедлайндары, алғашқы ересек шешімдер. Көпшілігі абстрактылы-логикалық және гипотетико-дедуктивтік ойлауға қабілетті, бірақ назар тұрақтылығы мен өзін-өзі реттеу күйзеліс пен режимге тәуелді.

Жас ерекшеліктері:

Когнитивтік дайындық: кейбіреулер альтернативаларды сенімді талдайды, басқаларына құрылым және визуалды тірек қажет (критерий

кестелері, жол карталары, чек-листтер). 15–20 минуттық қысқа аналитикалық блоктар тиімді.

Атқарушылық функциялар: жоспарлау, мақсатты ұстау, назар ауыстыру күйзелісте әлсірейді. Дайын жоспар шаблондары, сыртқы ескертпелер, бір уақытта тапсырма санын шектеу қажет.

Күйзеліс және көңіл-күй: оқу жүктемесінің шегі және ҰБТ дайындығы эмоционалдық қысымды күшейтеді. Қысқа қалпына келу әдістері, тест алдында 7–10 күн «тыныш аймақтар» тиімді.

Әлеуметтік факторлар: қатарластары мен отбасы пікірі түсу траекториясына әсер етеді. Ақпараттандырылған отбасылық сессиялар және топтық қысыммен дұрыс жұмыс істеу маңызды.

Цифрлық орта және бедел: цифрлық із бен академиялық адалдық талаптары артады: мотивациялық мәтіндер, портфолио, сұхбат. Нақты ережелер және өзін-өзі тексеру жүйесі қажет.

ІІІ жұмысының әдістемелік акценттері

ҰБТ басымдығы және уақыт үнемі: барлық формат қысқа және операциялық: 30–40 мин, бір сессия – бір нәтиже (хат черновигі, дайын CV, 3–2–1 университет картасы, күнтізбе).

Жеке түсу траекториясы (ИПП-11): 3–5 бағдарлама, талаптар, дедлайндар, құжаттар, қаржылық модель, статус. 2–4 апта сайын жаңарту, бұлтта және қағазда сақтау.

Абитуриент пакеті: CV, бағдарламаға бейімделген мотивациялық хат, жетістіктер портфолиосы, қажет болса ұсыныс хаттар. Бір парақ – бір мағына принципі.

Сұхбат және өзін-өзі таныстыру: 60 секундтық питч, типтік сұрақтарға жауап, этика. Рубрикалық кері байланыс, видеоқарау мүмкіндігі.

Қаржылық сауаттылық: бірінші жыл бюджеті, қаржыландыру көздері, стипендиялар, тәуекелдер. Ата-анамен мини-сессиялар.

Пәндерге интеграция: тіл – мотивациялық мәтінді редакциялау; информатика – цифрлық портфолио; математика/экономика – бюджет және ұсыныстарды салыстыру; қоғамтану – студенттің құқықтары мен міндеттері.

Инклюзия: әмбебап дизайн, нәтижені көрсетудің балама тәсілдері, медициналық және тұрмыстық жағдайларды ескеру.

Құқық, этика, деректер

Деректер және келісімдер:

Оқушы ассенті, ата-ана келісімі, ИПП-11, CV, мотивациялық хат, сұхбат нәтижелері, дедлайн күнтізбесі, қаржы жоспары.

Сақтау: бұлттық және жеке қалталар, рөлдер бойынша қолжетімділік.

Академиялық адалдық: ПП тек кеңес береді, мәтінді өзі жазбайды; өзін-өзі тексеру чек-листтері; ұсыныс хат тек нақты жетістіктерге негізделеді.

Сақтау және қолжетімділік

ИПП-11 бұлттық қалтада рөлге байланысты қолжетімділікте сақталады.

Хат/CV черновиктері – оқушының жеке қалтасында.

Көшірмелері – ПП-де рецензия үшін.

Академиялық адалдық (нақтылау)

ПП мәтінді оқушының орнына жазбайды, тек пікір қалдыру режимінде жұмыс істейді.

Өзін-өзі тексеру чек-листі: дереккөздер, дәйексөздер, түпнұсқалық, «сатып алынған» қызметтердің болмауы, ЖИ құралдарын пайдалану ережелері.

Ұсыныс хаттары тек нақты жетістіктерге сүйенеді; бағаларға емес, фактілер оқушымен келісілген болуы тиіс.

Цифрлық із және ЖОО-мен байланыс

Ашық профильдерді тексеру. Ресми байланыс арналары ғана. Жеке деректерді шифрланбаған хаттар/мессенджерлер арқылы беруге тыйым салынады.

ПП чек-листі: Келісім мен қолжетімділіктер дайын → ИПП-11 өзекті → абитуриент пакеті адалдық чек-листінен өтті → отбасы консультациясы өтті → дедлайндар расталды.

Сүйемелдеу дифференциациясы (жылдам триаж)

А тобы: анықталған және дайын. Негізгі назар – пакет сапасы, сұхбат репетициясы; жобалар мен олимпиадалар арқылы тереңдету, кафедралармен ерте танысу.

В тобы: анықталған, бірақ құрылымсыз. Приоритет – ИПП-11, күнтізбе, чек-листер, бір уақытта бір әрекет. Статустарды апта сайын бақылау.

С тобы: күмәнданушылар. Екі баламалы траектория, апта сайын бір сынама, мини-коучинг «қызығушылық → әрекет → қорытынды».

Д тобы: стресс/қатер жоғары. Психологпен тығыз жұмыс, тапсырмаларды қысқарту, қалпына келу режимі, шұғыл емес іс-шараларды кейінге қалдыру.

Отбасымен жұмыс

20–25 минуттық қысқа отбасылық сессиялар (ИПП-11 бойынша): мақсаттар, дедлайндар, ата-ананың рөлдері, қаржылық мәселелер.

Жадынамалар: «Қысымсыз қолдау», «ЖОО/колледжден не сұрау керек», «Тәуекелдер туралы қалай айту».

Байланыс арнасы: апта сайын қысқа еске салғыштар мен дедлайндар.

Этикалық және құқықтық акценттер

ИПП-11 мен диагностикалық деректердің құпиялығы; қорғалған қалталарда сақтау.

Академиялық адалдық: мәтіндердің дербестігі, дұрыс дәйексөздер, «авторлықты алмастырудан» бас тарту.

Жазбалар, фото, жарияланымдар үшін хабардар келісім.

Қысым мен манипуляциядан бас тарту; бітіруші мен отбасының таңдауына құрмет.

Жиі кездесетін қателер және алдын алу

Формальдылыққа фокус, нәтиже жоқ: орнына өнім және дедлайн беретін іс-әрекеттер.

ҰБТ апталарында жүктеме: «тыныш терезелер» құру, іс-шараларды алдын ала өткізу.

Барлығына бірдей стратегия: триаж және жеке жол карталары.

Шаблондардың түсініксіздігі: бір стильдегі файлдар, түсінікті атаулар және бақылау тізімдері.

ИПП (10–11 сынып) бойынша ІІІ жұмысының сапа индикаторлары

ИПП-11 қамтуы: бітірушілердің 95%-ында мәртебелерімен бірге өзекті нұсқасы жүргізіледі.

Пакеттің дайын болуы: 90%-ында CV, мотивациялық хаттың черновигі және портфолиоға сілтеме наурыздан кешіктірілмей дайын.

Сұхбатқа дайындық: әр бітірушіге кемінде бір репетиция.

Қаржылық жоспар: әрқайсысында базалық есеп және қаржыландыру көздерін түсіну бар.

Күнтізбені сақтау: өткізіп алған дедлайндар үлесі 10%-дан аспайды.

Отбасынан кері байланыс: семестр сайын кемінде бір отбасылық сессия.

ПП қысқа жұмыс формулалары

«Бір сабақ – бір өнім» (хат черновигі, CV, 3–2–1 картасы, күнтізбе).

«Алдымен дедлайндар, сосын детальдар» (өтініш беру күндерінен жоспарлау).

«Пик апталарда – тосынсыйлар жоқ» (іс-шаралар ҰБТ-мен қабаттаспайды).

«Тексер және қысқарт» (апта сайын – артық әрекетті алып тастап, бастысына қалдыру).

2. Мектеп әкімшілігімен өзара әрекет (қадамдық)

Тамыз–қыркүйек: старт және келісімдер

-Үйлестірушіні (директордың орынбасары) тағайындау және ПП-ны бітіруші сыныптарға бекіту.

-10–11 сыныптарға арналған «Түсу күнтізбесін» бекіту: ай сайынғы бақылау нүктелері, консультация терезелері, сұхбат/эссе-клиникаларының даталары.

-Кешкі және сенбілік микросессиялар (30–40 мин) үшін кабинет/медиатеканы пайдалануды келісу.

-Серіктестер тізімін бекіту: университеттер, колледждер, тестілеу орталықтары, мансап орталықтары, ментор-выпускниктер.

Тоқсан сайынғы бақылау нүктелері

-Қыркүйек: «Түсу маршруты» старт-сессиясы, бітірушілер мен ата-аналардың алдын ала сұраныстарын жинау.

-Қараша: пакеттердің дайын болуын тексеру (CV/мотивациялық хат үлгелері), бағдарламалар тізімін түзету.

-Ақпан: ИПП-11 финализациясы, сұхбат және портфолио жоспары; сынамалық ҰБТ алдындағы «іс-шарасыз күндерді» келісу.

-Сәуір/мамыр: түсу бойынша операциялық штаб, чек-листерді бақылау, «сұраныс бойынша» консультациялар.

Ресурстық қамтамасыз ету

-Баспа және цифрлық шаблондар: CV, мотивациялық хат, құжаттар чек-листі, ИПП-11, дедлайн күнтізбесі.

-Техника: ноутбук/проектор, камера/микрофон (онлайн кездесулерге), сынып портфолиосы үшін бұлттық папка.

-Коммуникация: бітірушілер мен ата-аналарға арналған жалпы чат, «Абитуриентке қысқа кеңестер» тарату (аптасына бір рет).

Есептілік

-Ай сайын: 1 бет – өткізілген іс-шаралар, қамту, жеке консультациялар саны, пакеттердің дайындық пайызы (CV/эссе), тәуекелдер.

-Тоқсан қорытындысы: дедлайндар мен мәртебелер бойынша ИПП-11 жинақ кестесі (дайын/жұмыста/көмек қажет).

3. Педагогикалық ұжыммен жұмыс алгоритмі

Рөлдерді бөлу

-ПП (жетекші): әдістемелік сүйемелдеу, жеке консультациялар, түсу күнтізбесі, ЖОО-мен байланыс.

-Директордың орынбасары: сабақ кестесі, ресурстар аудиті, қауіпсіздік, сыртқы сапарлар/онлайн қосылуларды келісу.

-Сынып жетекшісі: отбасылармен байланыс, келісімдерді жинау, ИПП-11 орындалуын бақылау, сыныпты мотивациялау.

-Пән мұғалімдері: бейінді консультациялар (пәндер бойынша 2–3 қысқа клиника), абитуриентке ұсыныстар.

-Психолог: ҰБТ алдындағы стресс-менеджмент, өзін таныстыру тренингі, жеке қолдау.

-Кітапханашы/медиатека: сенімді дереккөздер іріктеу, антиплагиат бойынша базалық кеңестер, «Абитуриентке» сөресін жүргізу.

-ІТ-маман: вебинарлар мен жазбаларға техникалық қолдау, бұлттық қалталарға қолжетімділік.

-Әлеуметтік педагог: жеңілдіктер, квоталар, әлеуметтік қолдау бойынша кеңестер.

Оқу үдерісіне интеграция (жүктемені минимумға түсіру)

-Орыс тілі/әдебиеті: мотивациялық хат шеберханасы (2–3 үлгіні талдау, черновикті редакциялау).

-Шетел тілі: мини-презентация «Бұл бағдарлама маған неге сәйкес келеді» (2–3 минут, бағасыз).

-Математика/экономика: «Бірінші курс студентінің қаржылық жоспары» есебі (негізгі бюджет, қаржыландыру көздері).

-Информатика: портфолионы бұлтта рәсімдеу, абитуриенттің цифрлық қауіпсіздігі.

Бірлескен жоспарлау форматы

-Ай сайынғы спринт (30 мин): айдың мақсаттары, іс-шаралар тізімі, жауаптылар, тәуекелдер, ҰБТ себебінен қысқартылатын/ауыстырылатындар.

-Жылдам есептер: педкеңесте/штабта 5 минуттық апдейттер.

4. ПП-ның 10–11 сыныптармен жұмыс істеуінің қадамдық алгоритмі

Қыркүйек:

-Бастапқы дайындық диагностикасы («Менің университет таңдауым» анкета + 10 минуттық әңгіме).

-Бағдарламалардың алдын ала тізімін жинау (әр оқушыға 3–5) және құжаттар пакеті талаптарын анықтау.

Қазан–қараша:

-«Абитуриент пакеті» микросериясы: CV-клиника, мотивациялық хат, жетістіктер портфолиосы.

-ИПП-11 жеке түзетулері (әр бітірушіге 15–20 мин, жазылу бойынша).

Желтоқсан–ақпан:

-Сынамалық сұхбаттар (онлайн/офлайн, 15 мин): кіріспе/шығу, типтік сұрақтарға жауап дайындау.

-ЖОО және дедлайндар тізімін финализациялау, ұсыныс хаттарды жинау (қажет болса).

Наурыз–сәуір:

-«Өтініш қоры»: анкеталарды, файлдарды, құжат атауларын, форматтарын тексеру.

-Антиплагиат және академиялық адалдық (қысқа нұсқаулық + өзін-өзі тексеру чек-листі).

Мамыр–маусым:

-Операциялық штаб: өтініш беру процесін бақылау, статус мониторингі, бітірушілер мен ата-аналарға жедел байланыс.

Шілде–тамыз:

-Қабылдау, жатақхана, қоныстану бойынша қосымша көмек, бірінші курс студентіне бейімделу бойынша финалдық консультациялар.

Принциптер: жекешелендіру, нәзіктік, уақыт үнемдеу, нәтижеге бағытталу, ҰБТ басымдығы.

5. Сыныптан тыс және сынып сағаттары форматындағы іс-шаралар тізімі мен сценарийлері (10–11 сынып)

5.1. Воркшоп «Қайда барамын: 3–2–1» (бағдарламаларды мэппинг)

Мақсат: 3 бағдарлама, 2 басым университет және 1 қосымша нұсқа қысқа тізімін жасау.

Уақыты: 40 мин.

Формат: топтық воркшоп + жеке таңдау картасы.

Жабдық: таңдау картасы шаблон, маркерлер/стикерлер, проектор.

Өту барысы:

Мини-кіріспе (5 мин): таңдау критерийлері (бағдарлама, талаптар, логистика, қаржы).

Жеке жұмыс (15 мин): критерийлер кестесін толтыру.

Жұптық тексеру (10 мин): «сотталады» рөлінде 3 күрделі сұрақ қою.

Қорытынды (10 мин): 3–2–1 және әр позиция бойынша дедлайндарды бекіту.

Нәтиже: жеке таңдау картасы + ИПП-11-ге фото.

5.2. Клиника «Мотивациялық хат 60 минутта»

Мақсат: мотивациялық хаттың жұмыс үлгісін жазу.

Уақыты: 60 мин.

Формат: мини-дәріс + үлгі бойынша жазу + өзара редакциялау

Жабдық: хат шаблону (құрылым: қызықтыратын крючок, неге бағдарлама, неге мен, менің үлесім), таймер, проектор.

Нәтиже: хат үлгісі + өзін-өзі тексеру чек-листі (анықтық, нақтылық, клишеден қашу).

5.3. Шеберхана «Абитуриенттің CV және портфолиосы»

Мақсат: бір беттік CV жинау және цифрлық портфолио рәсімдеу.

Уақыты: 45 мин.

Формат: үлгі бойынша жұмыс + мини-консультациялар.

Жабдық: ноутбуктер, CV үлгісі, сыныптың бұлттық папкасы.

Нәтиже: дайын CV + портфолио сілтемесі (қалталар: жетістіктер, жобалар, еріктілік, сертификаттар).

5.4. Тренинг «Сынамалық сұхбат»

Мақсат: өзін-өзі таныстыру және типтік сұрақтарға жауап беру машығын жетілдіру.

Уақыты: 40 мин.

Формат: «сұхбат алушы – абитуриент» рөлдік ойыны + видеоға түсіру (қалау бойынша).

Жабдық: камера/телефон, сұрақ парақшалары, кері байланыс шкаласы.

Нәтиже: жеке ұсыныстар парағы + шкала бойынша ұпайлар (анықтық, логика, байланыс, мысалдар).

5.5. Практикум «Бірінші курс студентінің қаржылық жоспары»

Мақсат: 1-ші жылға базалық бюджет және қаржыландыру нұсқаларын есептеу.

Уақыты: 40 мин.

Формат: шағын топтарда жұмыс.

Жабдық: калькуляторлар/кестелер, бюджет үлгісі.

Нәтиже: шығын/кіріс кестесі + стипендиялар/қолдау тізімі (ата-анамен талқылауға арналған).

5.6. Сессия «Академиялық адалдық және цифрлық із»

Мақсат: өтініштің формалды себептермен қабылданбау қаупін азайту.

Уақыты: 30 мин

Формат: кейстер + өзін-өзі тексеру чек-листі.

Жабдық: презентация, антиплагиат жадынамасы, дұрыс сілтеме үлгілері.

Нәтиже: «Жіберер алдында» чек-листі + танысқаны туралы белгі.

5.7. Кездесу «Түлектен сұра»

Мақсат: бұрынғы бітірушілердің шынайы тәжірибесімен танысу.

Уақыты: 40 мин.

Формат: Q&A панелі (3–4 қонақ).

Жабдық: проектор/онлайн қосылу, сұрақ парақшалары.

Нәтиже: кеңестер жазбалары, ИПП-11 түзету.

6. Қосымша қысқа форматтар мысалдары

Университет-серіктеспен «Факультет күні» (сапар/онлайн).

«Портфолио-тексеру (жеке жазылу арқылы 20 мин).

«Ата-аналар консультациясы» (6–8 отбасы, 30 мин, қаржы және логистика туралы сұрақтар).

7. ИПП чек-листі (10–11 сынып)

8. Жылдық жоспар үлгісі (10–11 сынып)

Ай	Негізгі іс-шара	Форматы	Жауапты	Ресурстар	ИПП-11-дегі белгі
Қыркүйек	Старт-сессия «Түсу маршруты»	30 мин, жалпы	ИПП, директор орынбасары	презентация, анкета	ИПП-11 үлгісі
Қазан	CV-клиника	45 мин, практикум	ИПП, информатика мұғалімі	үлгі, ноутбуктер	Дайын CV
Қараша	Мотивациялық хат	60 мин, шеберхана	ИПП, филолог	хат үлгісі	Хат үлгісі

Желтоқсан	Сынамалық сұхбат	40 мин, тренинг	ПП, психолог	сұрақтар, камера	Ұсынымдар парағы
Қаңтар	Абитуриент портфолиоcы	45 мин, практикум	ПП, кітапханашы	бұлт, үлгілер	Портфолио сілтемесі
Ақпан	Бағдарламалар тізімін финализациялау	30 мин, воркшоп	ПП	таңдау картасы	ППП-11 жаңартылған
Наурыз	«Өтініш құмсалғышы»	30 мин, тексеру	ПП, ІТ маманы	чек-лист, ноутбуктеp	«Жіберуге дайын» статусы
Сәуір	Академиялық адалдық	30 мин, кейстер	ПП, кітапханашы	жадынама	«Жіберер алдында» чек-листі
Мамыр	Операциялық штаб	сұраныс бойынша	ПП, сынып жетекшісі	кабинет/онлайн	Өтініш статуслары
Маусым	Жедел байланыс желісі	сұраныс бойынша	ПП	чат/телефон	Шешілген кейстер
Шілде – Тамыз	Қабылдауды сүйемелдеу	консультациялар	ПП	жадынама лар, контактілер	Қабылдану белгісі

9. ПП-ның рефлексивті журналының шаблону

Айлық жоспарлау

Бір басты мақсат қандай? ҰБТ үшін нені қысқартамын?

Қай серіктестермен және не үшін жұмыс істеймін?

Өткізу

Қайсысы жақсы жұмыс істеді (формат/құрал)? Неліктен?

Бітірушілер қай жерде «кідірді»? Нені өзгертемін?

Нәтижелер

Қанша пакет толық дайын күйге жеткізілді?

Кімге жеке көмек қажет (аты-жөні / тапсырма / мерзім)?

Қысқа өзін-өзі бағалау шкаласы (1–5):

Жоспарлау ☐

Жекешелендіру ☐

Бітірушінің уақытын үнемдеу ☐

Ата-аналармен байланыс ☐

Этикалық / қауіпсіздік.

10. Іс-шара парақшалары

парақша 1. «3–2–1 таңдау»

Мақсат: бағдарламалар мен ЖОО-лардың қысқа тізімін құру.

Жабдық: таңдау картасы шаблон, стикерлер, маркерлер.

Күтілетін нәтиже: таңдау картасы + әр позиция бойынша дедлайндар.

парақша 2. «Мотивациялық хат»

Мақсат: хаттың жұмыс черновигін жасау.

Жабдық: шаблон, мысалдар, таймер.

Күтілетін нәтиже: черновик + өзін-өзі тексеру чек-листі.

парақша 3. «Абитуриент CV»

Мақсат: бір беттік резюме дайындау.

Жабдық: ноутбуктер, CV шаблон.

Күтілетін нәтиже: дайын CV + бұлтта файл.

парақша 4. «Пробалық сұхбат»

Мақсат: өзін-өзі таныстыру дағдысын пысықтау.

Жабдық: камера/телефон, сұрақтар, кері байланыс шкаласы.

Күтілетін нәтиже: ұсыныстар парағы, шкала бойынша ұпайлар.

парақша 5. «Бірінші курс студентінің қаржылық жоспары»

Мақсат: базалық бюджетті және қаржыландыру көздерін есептеу.

Жабдық: кесте шаблондары, калькуляторлар.

Күтілетін нәтиже: шығын/кіріс кестесі (ата-анамен талқылауға).

парақша 6. «Академиялық адалдық»

Мақсат: формалды қателіктер тәуекелін азайту.

Жабдық: жадынама, «Жіберер алдында» чек-листі.

Күтілетін нәтиже: қол қойылған чек-лист және түзетілген файлдар.

Оқуды аяқтау кезеңінің негізгі логикасы

Барлығы ҰБТ-ға қатысты екінші орында. ПП қысқа және нақты сервистерді құрады: жеке ИПП-ІІ, дайын шаблондар, ең маңызды түйіндер бойынша (эссе, CV, сұхбат, өтініш беру) жаттығулар. Қорытындысы тек «мамандық таңдауы» ғана емес, сонымен қатар орындалған өтініш пен бірінші курсқа апаратын нақты траектория болады.

1) Сабақ уақыты (40 мин). Интеграцияланған сабақ / сынып сағаты. 10-сынып

Тақырыбы: Таңдау картасы «3–2–1»: 3 бағдарлама – 2 басым ЖОО – 1 қосалқы нұсқа

Мақсаттары:

-Бағыт таңдауын тарылту және жеке критерийлерді бекіту.

-Жұмысқа жарамды «таңдау картасын» және дедлайндары бар жақын кадамдарды қалыптастыру.

-ИПП-10 бөлімін жаңарту: «Қайда және қашан тапсырамын».

Құзыреттер: жоспарлау, бағдарламалар талаптарын талдау, базалық цифрлық сауаттылық / кестемен жұмыс.

Формат және орны: 40 мин, сыныпта (информатика / сынып сағаты / қоғамтану), фронтальды + жұптық жұмыс.

Ресурстар:

-«3–2–1» кестесінің шаблону (қағаз нұсқада және/немесе бұлтта).

-Бағдарламалар карточка жинағы (әр бағытқа 3–4, әр бағдарламаға 2–3 ЖОО; алдын ала ПП дайындайды).

-Маркерлер / стикерлер; таймер; проектор (мүмкін болса).

Мұғалім / ПП дайындығы:

9–12 бағдарлама карточкасын таңдау (профиль сипаттамасы, негізгі пәндер, оқу форматы, қала/кампус, түсу талаптары; артық мәліметсіз).

Кесте шаблонуын бұлтта ашу / қағаз нұсқасын тарату.

Өту барысы (минут бойынша):

Бастау (0–3 мин): «3–2–1» бізге не үшін және бұл қалай ҰБТ-ға дайындық уақытын үнемдейді.

Критерийлер (3–8 мин): қысқа критерийлер тізімі: профиль / пәндер, түсу талаптары, қала / логистика, жатақхана, құны / қолдау, тәжірибе / тағылымдама.

Толтыру (8–18 мин): жеке жұмыс: 3 бағытты таңдап, карточкалар бойынша кестені толтыру.

Жұптық тексеру (18–28 мин): «сұрақтар адвокаты» – жұпта бір-біріне таңдауы бойынша 3 күрделі сұрақ қойып, түзетулер енгізу.

Жақын қадамдар (28–35 мин): әр нұсқаға бір нақты қадам және мерзім көрсету (мысалы, «эссе талаптарын 15.10 дейін білу»).

Қорытынды (35–40 мин): картаның фотосын / сілтемесін ПП / сынып жетекшісіне жіберу, ИПП-10 жаңартуларын белгілеу.

Бағалау (формативті) – 6 тармақты чек-лист:

1. 3 бағдарлама бар.
2. Әрқайсысында кемінде 3 критерий көрсетілген.
3. Түсу талаптары көрсетілген.
4. Нақты қадам мен мерзім бар.
5. Ақпарат көздері түсінікті.
6. Карта сақталған (сілтеме / фото).

Адаптациялар:

Үлкен қаріппен басылған бланкілер, критерий пиктограммалары, «автор – көмекші» жұптық жұмысы.

Интернет әлсіз болса – тек карточкалар мен қағаз бланкілер.

Тәуекелдер және алдын алу:

Жұптардағы дау → қатарға модератор рөлін беру; «шешім жоқ болса – қосалқы нұсқа таңдаймыз».

Деректерде ұзақ кідіріс → таймер және «қазір черновик жақсырақ, идеалды күткеннен» қағидасы.

Үй тапсырмасы (қалауы бойынша): картаны ата-анамен талқылау, таңдалған ЖОО бойынша бір жаңа факт-карточка әкелу.

Портфолио / ИПП-10-да белгі: «3–2–1» кестесінің файлы / фотосы + мерзімдері бар жақын қадамдар тізімі.

«3–2–1» кестесінің мини-шаблоны:

| Бағдарлама / ЖОО | Не оқытылады | Түсу талаптары | Қала / кампус | Тұру |
Құны / қолдау | Менің жақын қадамым / мерзімі |

2) Сыныптан тыс (60 мин). Тренинг-практикум. 10-сынып

Тақырыбы: Пробалық сұхбат және 60 секундтық абитуриент питчі

Мақсаттары:

- Қысқа өзін-өзі таныстыруды және қабылдау комиссиясының типтік сұрақтарына жауап беруді пысықтау.
- Нақты сұхбаттарға дайындық үшін жеке ұсыныстар мен жетілдіру жоспарын алу.
- Формат: 60 мин, 3 раунд × 15 мин + кіріспе және талдау. Топтар – 3–4 адамнан.

Ресурстар:

- Типтік сұрақтар карточкалары (мотивация, академиялық қызығушылықтар, тәжірибе/жобалар, этика/адалдық).
- Таймер, телефон/камера (жазба келісім бойынша), кері байланыс шкаласы (қағаз/онлайн).
- «60 секундтық питч» шаблон: Мен кіммін – неге бұл бағыт – неге бұл ЖОО – қалайша пайдалы бола аламын.

Дайындық:

ПП әр топта рөлдерді бөледі: абитуриент, сұхбат алушы, бақылаушы.

Мүмкін болса, онлайн түрде түлек-наставникті қосу.

Өту барысы:

Кіріспе (0–7 мин): питч құрылымы мен кері байланыс ережелері (нақтылық, достық, бағалауыш сөздерсіз).

Раунд 1 (7–22 мин): 60 сек питч → сұхбат алушыдан 3 сұрақ → бақылаушының шкала бойынша кері байланысы (анықтық, логика, мысалдар, байланыс).

Раунд 2 (22–37 мин): рөлдерді ауыстырып, қайталау.

Раунд 3 (37–52 мин): рөлдерді ауыстырып, қайталау.

Талдау (52–60 мин): үздік 3 табыс пен типтік қателерді талқылау, жеке жетілдірулерді бекіту.

Бағалау (формативті) – 4 критерий × 3 балл (барлығы 12):

Анықтық (құрылым және түсінікті мақсат бар).

Нақтылық (жобалар/жетістіктер мысалдары, жалпы сөздер емес).

Бағдарлама/ЖОО сәйкестігі («неге мен – неге олар» байланысы).

Коммуникация (байланыс, қарқын, дауыс, көзқарас).

Адаптациялар:

-Жазба міндетті емес; аудио немесе тек «тірі шеңбер» нұсқасы болады.

-Уайымы жоғары оқушылар үшін – алдымен мини-жұпта, кейін топта сынақ өткізу.

-АКҚ бар балалар үшін – тірек жоспардан оқу, арнайы парақшаарды қолдануға рұқсат.

Этика және қауіпсіздік:

-Жазба тек жазбаша/ауызша келісіммен.

-Кемсіту сипатындағы сөздерге тыйым; тек конструктивті пікір.

Портфолио/ИПП-10-да белгі:

Жеке ұсыныстар парағы.

Жаңартылған питч конспектісі (120 сөзге дейін).

ИПП-10-да «сұхбатқа дайын: иә/жоқ + не істеу керек» белгісі.

Кері байланыс парағының қысқа шаблон:

Күшті жақтары (2 тармақ): ...

Нені жақсарту керек (2 тармақ): ...

Питчті бастауға арналған бір сөйлем (черновик): ...

Баспаға арналған карточкалар:

А парақшасы. «3–2–1» таңдау картасы

Мақсат: таңдауды тарылту және жақын қадамдарды бекіту.

Жабдық: кесте шаблон, бағдарлама карточкалары, маркерлер.

Нәтиже: толтырылған «3–2–1» картасы + дедлайндар.

Б парақшасы. Сынамалық сұхбат

Мақсат: питчті және сұрақтарға жауаптарды пысықтау.

Жабдық: сұрақ карточкалары, таймер, кері байланыс шкаласы, камера (қалау бойынша).

Нәтиже: ұсыныстар парағы + жаңартылған питч жоспары.

ҰБТ мен жүктеме бойынша ескертпелер:

Екі форматты да 30–35 мин дейін қысқартып, «терезелерде» өткізуге болады, бұл ҰБТ дайындығына кедергі жасамайды.

Барлық артефактілер («3–2–1» кестесі, ұсыныстар парағы, питч конспектісі) ИПП-10-да сақталып, ІІ-сыныпта абитуриент пакетінің финализациясында қолданылады.

1) Абитуриент CV (1 бет)

Мақсаты: қысқа түрде мықты жақтары мен сәйкес тәжірибесін көрсету. 10-сыныпта – нұсқа 1.0, әр тоқсанда жаңартылады.

Ережелер: 1 бет; айқын тақырыптар; мерзімі бар нақты фактілер; жалпы сөздерсіз; файл атауы: CV_ТегіАты_Жылы.pdf.

Шаблон (толтырылады):

Аты-жөні: _____

Қала: _____

Тел.: _____

Email: _____

Портфолио сілтемесі: _____

Мақсат: [бағдарлама атауы] бағдарламасына түсу (бағыт: _____).

Білімі: №__ мектеп, __ сынып, бейінді пәндер: _____.

Пәндік жетістіктер (бар болса): _____.

Жобалар мен жетістіктер:

[Жыл] Жоба/байқау _____ – рөлі/нәтижесі: _____.

[Жыл] Волонтерлік/әлеуметтік жоба _____ – үлесі: _____.

Курстар мен сертификаттар:

[Жыл] Курс _____ (сағат/деңгей): _____.

Дағдылар:

Тілдер: _____ (деңгей: A2/B1/B2/C1)

Цифрлық: кестелер / презентациялар / бағдарламалау негіздері / деректерді өңдеу (қажетін сызу).

Сабақтан тыс белсенділік: спорт / шығармашылық / олимпиадалар / клубтар:
_____.

Ұсыным берушілердің байланыстары (келісім бойынша):

Аты-жөні, лауазымы, мектеп/ұйым, email.

Оқушының қолы (қабылдау пакетінде деректерді қолдануға келісім): _____

Күні: .. _____

2) Мотивациялық хат (құрылым + шаблон)

Мақсаты: «неге бұл бағдарлама» және «неге сіз» дегенді түсіндіру. 10-сыныпта – нұсқа 1.0 сынамалы өтінімдер/жазғы мектептер үшін; 11-сыныпта – ЖОО-ға бейімдеу.

Көлемі: 220–300 сөз (мектептер/жазғы бағдарламалар үшін); ЖОО үшін – 350–500 сөз (11-сыныпта).

Құрылымы (4 абзац):

1. Кіріспе / қызығушылық: қысқа оқиға немесе факт (1–2 сөйлем), сізді осы бағытқа не әкелді.
2. Неге бағдарлама: нақты деректер – модульдер, зертханалар, тәсілдер, жобалар.
3. Неге мен: дағдылар мен тәжірибе (жобалар, курстар, волонтерлік), оларды бағдарламада қалай қолданасыз.
4. Қорытынды: оқу кезінде және кейін немен айналысасыз, қандай үлес қосасыз.

Шаблон:

Құрметті қабылдау комиссиясы!

Менің атым [Аты Тегі], мен [№ мектеп, қала] 10-сынып оқушысымын. [Бағыт] бағытына қызығушылығым [қысқа тәжірибе/жоба/бақылау] арқылы басталды.

[Бағдарлама атауы] бағдарламасында мені [2–3 нақты дерек: курс/жоба/зертхана/тәсіл] қызықтырады, сондай-ақ [не нәрсені] [зерттеу/құру/қолдану] мүмкіндігі тартады.

Соңғы жылы мен [1–2 іс: жоба жасадым/курс өттім/волонтер болдым] және [дағды/құрал] бойынша тәжірибе жинадым. Топта мен әдетте [рөл] атқарамын және [2–3 дағды: жоспарлау, деректерді талдау, презентация жасау] білемін.

Бұл тәжірибе маған [оқу/қатысу барысында қалай көмектесетіні] деп санаймын.

[Бағдарлама атауы] бағдарламасына түсу – [қысқа мақсат] мақсатыма қадам, және мен [үйірме/зертхана/қауымдастық] жұмысына үлес қосып, нәтижелермен бөлісуге дайынмын.

Өтінімімді қарағаныңызға рахмет.

Құрметпен, [Аты Тегі], байланыс: [тел/email].

Өзін-өзі тексеру чек-листі:

- 220–300 сөз.
- Бағдарлама туралы 2–3 нақты дерек.
- Өз тәжірибем туралы 2–3 факт.
- Клишесіз, қарапайым етістіктер.
- Файл атауы: Letter_ТегіАты_Жылы.pdf.

3) Құжаттар чек-листі (абитуриенттің бастапқы пакеті)

Мақсаты: негізгі құжаттар мен олардың мәртебесін бақылауда ұстау. Қағаз бланкі немесе кесте түрінде қолдануға болады.

Кесте (толтырылады):

Санат	Құжат	Кім береді/қайдан алынады	Пішімі (қағаз/скан)	Алған күні	Тексерді	Мәртебесі (✓/–)
Жеке басын куәландыру	Жеке куәлік/паспорт	ХҚКО/ІІМ	көшірме/скан	..____ —	_____	

Білім	Мектептен анықтама/бағалар тізімі	Мектеп	скан/PDF	..____ _____
Жетістіктер	Сертификаттар/дипломдар	Ұйымдастырушы	скан/PDF	..____ _____
Тілдер	Сертификаттар (бар болса)	Тестілеу орталығы	скан/PDF	..____ _____
Ұсынымдар	Хаттар (қажет болған жағдайда)	Мұғалім/наставник	PDF	..____ _____
Портфолио	Папка сілтемесі	—	URL	..____ _____
Басқа	[...]	[...]	[...]	..____ _____

Ережелер: Қағаз нұсқаларды *скоросшивательде* сақтау. Скан нұсқаларды – «Пакет_Тегі_Жылы» атты қалтада сақтау. Қосымша *резервтік көшірме* бұлтта (облако) болуы керек.

4) ИПП (10-сыныпқа арналған жұмыс нұсқасы)

Мақсаты: жеке қабылдау маршруты. 10-сыныпта – нұсқа 0.9: бағдарламалар тізімі, талаптар және алдағы айларға арналған әрекеттер. Әр 2–4 апта сайын жаңартылады.

Басы (шапка):

Аты-жөні ____ | Сынып ____ | Куратор (ПП) ____ | Жаңартылған күні: ..____

4.1 «3–2–1 таңдау» кестесі (жұмыс нұсқасы):

Бағдарлама/ЖОО	Сайт/сілтеме	Неге бұл бағдарлама	Қабылдау түрі/талаптары	Дедлайн ар (шамамен)	Келесі қадам (не/дейін)	Мәртебе
----------------	--------------	---------------------	-------------------------	----------------------	-------------------------	---------

1. _____ | _____ | _____ | ҰБТ/ішкі | ..-.. | _____ | ☐ todo ☐ doing ☐ done
2. _____ | _____ | _____ | ҰБТ/ішкі | ..-.. | _____ | ☐ todo ☐ doing ☐ done
3. _____ | _____ | _____ | ҰБТ/ішкі | ..-.. | _____ | ☐ todo ☐ doing ☐ done

4.2 Талаптар мен дайындық (негізгі тармақтар бойынша):

Талап	Бұл не	Менің дайындығым (0–2)	Не істеу керек	Мерзімі	Жауапты
ҰБТ (бейінді пәндер)	Ұпайлар/шекті деңгей				
Портфолио	Жобалар/жетістіктер				
Мотивациялық хат	Көлемі/құрылымы				
Сұхбат	Формат/сұрақтар				
Тіл (қажет болса)	Сертификат/деңгей				
Басқа	Медтексеру/анкета				

4.3 Қаржылық жоспар (негізгі):

Бап	Сома/а й	Қаржы көзі	Ескерт у
Оқу	_____	грант/ақылы	
Тұру/тасымал	_____	отбасы/стипен дия	
Тамақ/оқу материалдары	_____		

4.4 Тәуекелдер және В жоспары:

Тәуекел: _____ → Қалай азайту: _____ →
Тексеру мерзімі: .._____

В жоспары: балама бағдарлама/ЖОО _____.

Қолтаңбалар: Оқушы _____ Ата-ана _____ ПП _____ Күні .._____

5) Дедлайндар күнтізбесі (10-сынып → 11-сыныптың басы)

Мақсаты: жылдық картинаны және ҰБТ-ға дайындық үшін «тыныш терезелерді» көру.

5.1 Біріктірілген лента (толтырылады):

Ай	Тапсырма	Артефакт	Күні/мә ртебе
Қыркүйе к	Старт-сессия маршруты», қызығушылықтарды жинау	«Қабылдау ІПП черновигі	11 . / ☐
Қазан	CV-клиника	CV v1.0 (PDF)	. / ☐
Қараша	Мотивациялық хат	Хат черновигі	. / ☐

Желтоқсан	Пробалық сұхбат	Ұсынымдар парағы	. / ☐
Қаңтар	Портфолио	Папка сілтемесі	. / ☐
Ақпан	«3–2–1» жаңарту	ІПП 11 v0.9	. / ☐
Наурыз	«Өтініш құмсалғышы»	«Жіберер алдында» чек-листі	. / ☐
Сәуір	Академиялық адалдық	Адалдық чек-листі	. / ☐
Мамыр	Пробалық ҰБТ алдындағы тыныш терезе	—	тыныш апта
Маусым	Операциялық штаб	Өтініш статустары	. / ☐

5.2 ЖОО бойынша жеке дедлайндар (жол үлгісі):

ЖОО/бағдарлама	Қабылдау ашылуы	Қабылдау жабылуы	Портфолиоға дейін	Сұхбат	Басқа	Жауапты
_____	.._____	.._____	.._____	.._____	_____	Аты-жөні _____

Ережелер: Әр жаңартуға күнін қою. Пробалық/негізгі ҰБТ алдындағы «тыныш терезелерді» белгілеу. Жоғары жүктемелі күндерге іс-шара қоймау.

6) Цифрлық ұйымдастыру бойынша ұсыныстар

- Біріккен папка **Поступить_ТегіАты_20XX** → ішкі папкалар: CV, Letter, Portfolio, Docs, IPP11, Deadlines.
- Файл атаулары: CV_Ivanov_2025.pdf, Letter_Ivanov_Program_2025.pdf, IPP11_Ivanov_v0-9_2025.xlsx.

- Қолжетімділік: оқушы/ата-ана/ПП; екі факторлы аутентификация; айына бір рет резервтік көшіру.

7) Басып шығаруға арналған жадынамалар (1 бет)

А. CV рубрикасы (өзін-өзі тексеру, 10 балл) – құрылым, нақтылық, белсенді етістіктер, портфолио сілтемесі, файл атауы.

В. Хат рубрикасы (12 балл) – кіріспе, бағдарлама туралы нақты деректер, тәжірибе дәлелдері, айқын қорытынды, сауаттылық, көлем.

С. Адалдық чек-листі – дереккөздер, дәйексөздер, түпнұсқалық, AI құралдарын пайдалану ережелері.

6. Қорытынды

Ұсынылған әдістемелік нұсқаулар жүйесі басқарушылық пилоттау логикасына және жас ерекшеліктерінің педагогикалық сабақтастығы логикасына сүйене отырып, мектепке біртұтас, ашық және ауқымдауға болатын кәсіби бағдар беру моделін ұсынады. Мұнда бірыңғай мақсат – білім беру мен кәсіби таңдау сапасы мен саналығын арттыру – әкімшілік, педагогикалық ұжым, серіктестер мен ата-аналардың келісілген өзара әрекеттестігі, сондай-ақ деректерге негізделген өзгерістерді басқаруға мүмкіндік беретін кіріктірілген цифрлық талдау мен мониторинг рәсімдері арқылы жүзеге асады.

«1–4 → 5–7 → 8–9 → 10–11» кезеңдік моделі оқушы тәжірибесін жүйелі түрде кеңейтуді қамтамасыз етеді: бастапқы қызығушылық пен еңбек тілдерінен бейімділікті диагностикалауға, сынамалар мен жобаларға, оқыту мен қабылдаудың жеке траекториясын таңдауға және нақтылауға дейін. Бұл ретте, жүйе үш мазмұндық оське (кәсіби ақпараттандыру, диагностика, таңдау және іске асыру) құрылымдалған және пилоттық жылдың жылдық «жол картасымен» (рөлдерді дайындау мен бөлу, ақпараттандыруды іске қосу, диагностика мен консультацияларды өткізу, практика ұйымдастыру және таңдау процесін сүйемелдеу) үйлестірілген.

Пилоттың басқарушылық контурында нәтижелер мен бақылаудың айқын бағдарлары бекітілген: жоғары сыныптарды контентпен және диагностикамен қамту үлесі, мектеп алаңындағы практикаға бағытталған іс-шаралар мен серіктестіктердің ең аз деңгейі, сондай-ақ мектептің үйлестіру, жоспар және цифрлық талдау арқылы ауқымдауға дайындығы. Осылайша, мектеп, өңір және ұлттық деңгейдегі күш-жігердің синхрондалуы және прогресті бақылау қамтамасыз етіледі.

Ведомствоаралық және серіктестік жобаларға тән тәуекелдер (мектептердің, ата-аналардың және жұмыс берушілердің жүйелі өзара әрекетке әртүрлі дайындығы) алдын ала тәжірибелі тәлімгерлер желісі, серіктестер каталогтары, типтік меморандумдар, тұрақты жиналыстар мен кәсіби бағдар беруші педагогтарды сертификаттау арқылы ескеріледі. Ал жауапкершілікті бөлу RACI-рамкасы арқылы рәсімделеді, бұл ұйымдастырушылық үзілістер ықтималдығын азайтады және пилоттық жылдың басқарылуын күшейтеді.

Нұсқаулардың мазмұндық бөлігі әр жас кезеңі бойынша міндеттерді нақтылайды және практикалық жұмысқа арналған «бірге-бір» құралдарын

ұсынады: сабақ және сыныптан тыс сабақ сценарийлері, қауіпсіздік пен ЖҚҚ талаптарын ескерген кәсіби сынамалар жиынтығы, оқу пәндеріне кіріктіру тетіктері, әкімшілік және педагогтармен өзара іс-қимыл алгоритмдері, чек-парақтар, жылдық жоспарлар мен рефлексивтік журнал шаблондары, сондай-ақ жоғары сыныпта келісімдерді алу, диагностикалық материалдарды сақтау, есептік деректерді анонимдендіру және академиялық адалдықты сақтау талаптарын бекітетін «Этика және дербес деректер» модулі. Мұның барлығы мектептің кәсіби бағдар беруді сапалы іске қосуы мен тұрақты сүйемелдеуі үшін қажетті операциялық минимумын құрайды.

Пилот өңірлік бейімделу мен әлеуметтік серіктестікке бағытталған: мектептегі тәжірибелер өңір экономикасы мен инфрақұрылымымен үйлестіріледі, ал табыстың мақсатты көрінісіне диагностикадан өткен және өз траекториясын анықтаған (колледжді саналы таңдау немесе 10-сыныпқа өту) оқушылар үлесінің өсуі, ұзақ мерзімді перспективада – мектеп пен экономиканың байланысын нығайту және білім алуда немесе жұмыспен қамтылуда емес (NEET) жастар үлесін азайту кіреді.

Осылайша, әдістемелік нұсқаулар – бұл жекелеген тәжірибелер жиынтығы емес, интеграцияланған және тексерілетін іс-әрекеттер рамкасы. Мұнда педагог-профориентатор жеке және топтық маршруттардың үйлестірушісі әрі фасилитаторы ретінде әрекет етеді, әкімшілік ресурстық және нормативтік ортаны қамтамасыз етеді, серіктестер мазмұндық және практикалық толықтыру береді, ал отбасы шынайы әрі келешегі бар шешімдерді қабылдауда одақтас болады. Дәл осындай конфигурация – этикалық нормаларды сақтау және деректермен сауатты жұмыс істеу жағдайында – мектептің кәсіби бағдар беру жүйесін тұрақты дамыту және пилот аяқталғаннан кейін оны ауқымдауға дайын болу үшін қажетті жағдай жасайды.

Соңында, кәсіби басылым стандарты (мақсатты аудитория – басшылар, сынып жетекшілері, кәсіби бағдар беруші педагогтар және психологтар) мен институционалдық жауапкершілікті бекіте отырып, құжат әр қатысушының рөліне айқын күтулер қояды және тәжірибелерді мектеп, өңір және ел деңгейінде үйлестіреді. Бұл оны табысты шешімдерді институционалдандыру мен тираждаудың сенімді әдістемелік негізіне айналдырады.